

390.09593

ศ528ต

สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

หอสมุดแห่งชาติวังหลวง
กาญจนบุรี

สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กรมศิลปากร

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชดำริ
ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การจัดนิทรรศการรณรงค์นี้เป็นผลดีแน่ ภาพจดหมาย
เหตุ จะสามารถเล่าเรื่องราวต่างๆ ได้เอง โดยไม่ต้อง
อาศัยคำบรรยายมากนัก ขอแสดงความยินดีเห็นทางประการ
(เข้าใจว่าเจ้าหน้าที่คงกำลังกระทำอยู่บ้างแล้ว)

ถ้าทำได้ควรจะคอยสอดส่องหาภาพต่าง ๆ
ในหนังสือทั้งใกล้และไกลมาเก็บไว้อีก พยายามหา
คนที่มีความรู้ ถ้าเจ้าของไม่มอบให้เป็นสมบัติของหอ
จดหมายเหตุ ก็พยายามขอยืมมาก่อนปีเอาไว้ ๑๐๐
ฉบับหาความรู้เกี่ยวกับภาพให้ดีที่สุด โดยค้นหาจากเอกสาร
และสอบถามจากผู้รู้เรื่องหลาย ๆ ด้าน สอนท่านกัน

เลขห้อง

๐๑

๓๙๐ ๐๙๕๙๓

เลขหมู่

๓ ๐๒๘๓

ศิรินคร

เลขทะเบียน

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111000036358

ก

คำนำ

กรมศิลปากร โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้เก็บรักษาภาพถ่ายฟิล์มเนกาตีฟ และฟิล์มกระจกสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๗ ไว้เป็นจำนวนมาก ภาพถ่ายประวัติศาสตร์ชุดนี้มีทั้งพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระรูปเจ้านาย ภาพข้าราชการ ภาพเกี่ยวกับพระราชพิธีและประเพณีของชาวบ้าน ภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวชาวไทย ตลอดจนการแต่งกาย การบันเทิง การกีฬา การศึกษา และการศาสนา รวมทั้งการสาธารณสุขและสาธารณูปโภค เช่น การสร้างทางคมนาคม ถนน คลอง ไฟฟ้า ประปา โทรเลข โทรศัพท์ การไปรษณีย์ การแพทย์และการพยาบาล เป็นต้น

ภาพถ่ายต่างๆ รวมทั้งฟิล์มเนกาตีฟและฟิล์มกระจกที่เก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาตินี้ ส่วนมากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรกได้โปรดให้เจ้าหน้าที่จัดหามาเก็บรวบรวมไว้ในหอสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร ครั้งเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลได้ยุบราชบัณฑิตยสภาและโอนงานทั้งหมดมาให้กรมศิลปากร รูปภาพและฟิล์มกระจกก็ตกอยู่ในความดูแลของกองโบราณคดี กรมศิลปากรด้วย ในปัจจุบันกรมศิลปากรได้เก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กรมศิลปากร โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าภาพถ่ายต่างๆ ที่เก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ถ้าได้นำออกมาเผยแพร่ให้ประชาชน พร้อมทั้งอธิบายข้อความเพื่อให้เข้าใจความหมายของภาพนั้นชัดเจนขึ้น จะเกิดประโยชน์ในการศึกษาสภาพสังคมของไทยในสมัยนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี จึงได้คัดเลือกภาพที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งหลายของราษฎร ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ออกแสดงนิทรรศการ ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ถึงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๑ โดยตั้งหัวข้อเรื่องว่า สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

จากนิทรรศการครั้งนั้น หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้ดำเนินการจัดพิมพ์สมุดภาพขึ้นตามแนวที่ได้จัดแสดงนิทรรศการ แต่ได้จัดทำคำบรรยายละเอียดขึ้นกว่าเดิม และได้จัดทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติได้ช่วยกันจัดทำขึ้น โดยมี Dr. Craig J. Reynolds ช่วยแก้ไขถ้อยคำและสำนวนให้ สมุดภาพสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ นี้ ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก จึงทำให้จำหน่ายหมดในเวลาไม่นานนัก

กรมศิลปากร โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จึงได้พิจารณาจัดพิมพ์สมุดภาพสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕ ขึ้นเป็นครั้งที่สอง โดยได้จัดทำตามแนวที่ได้พิมพ์สมุดภาพมาแล้ว หากแต่ได้จัดรูปและจัดทำคำบรรยายเนื้อหา รายละเอียดเพิ่มเติมถึงความสำคัญของภาพให้มากกว่าเดิม โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก พลโท สุรเสฏฐ งามสมภพ ในการอธิบายภาพ นอกจากนี้ยังมีภาษาอังกฤษเพิ่มเติมอีกด้วย แต่โดยทั่วไปก็ยังใช้ศัพท์และสำนวนของ Dr. Craig J. Reynolds กรมศิลปากร โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในโอกาสนี้

(นายสมคิด โชติกวณิชย์)

อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๓
คำนำ	๕
สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕	๙
ชีวิตประจำวันของคนไทยสมัยรัชกาลที่ ๕	๑๕
ขนบธรรมเนียมประเพณี	๔๕
การสาธารณูปโภค และการสาธารณสุข	๗๑
การศาล	๑๐๓
การศึกษา และการศาสนา	๑๐๗
บุคคลสำคัญสมัยรัชกาลที่ ๕	๑๑๗

CONTENTS

INTRODUCTION	5
SOCIAL LIFE IN THE REIGN OF KING CHULALONGKORN	9
DAILY LIFE OF THE THAI PEOPLE	15
THAI CUSTOMS	45
PUBLIC WORKS AND PUBLIC HEALTH	71
COURTS	103
EDUCATION AND RELIGION	107
IMPORTANT PERSONS IN THE REIGN OF KING RAMA V	117

୧୫ - 15

୫୫ - 45

୧୦୩

୯ - 9

103

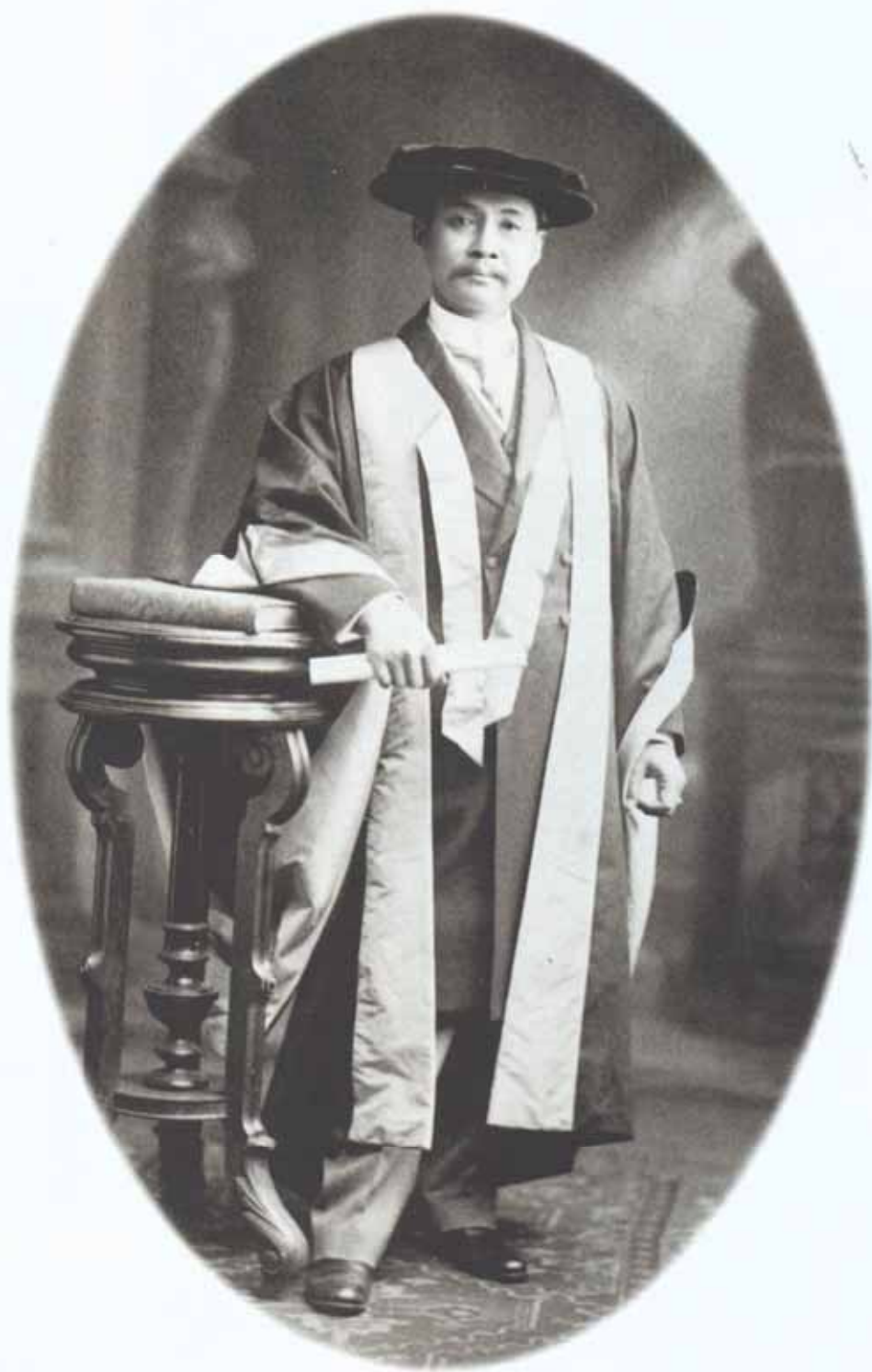
୧୧୯ - 117

୯୧ - 71

୧୦୯ - 107

สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

ชีวิตในรัชสมัยเจ้าฟ้าทิพย์

Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

เป็นที่ยอมรับกันมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วว่ากลุ่มสังคมที่สำคัญในประเทศไทยได้แก่ครอบครัว หมู่บ้าน และวัดทางพระพุทธศาสนา ครอบครัวทั่วไปมีความใกล้ชิดกันมาก มีการนับญาติกันในคู่สมรส ทั้งชายและหญิง

ชีวิตในชนบทมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับงานด้านผลิตผลทางอาหาร จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านส่วนมากมักจะตั้งอยู่เป็นกลุ่มๆ ซึ่งชาวบ้านได้ร่วมมือกันปลูกสร้างขึ้นเป็นแบบง่าย ๆ และทำด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นนั้น มีที่ดินสำหรับทำไร่ทำนารอบบริเวณหมู่บ้าน โดยเฉพาะบริเวณบ้านแต่ละบ้านได้ปลูกพืชผักสวนครัวและไม่ยืนต้นที่มีผลรับประทานได้ เช่น มะม่วง มะขาม ขนุน และมะพร้าว ซึ่งปลูกไว้สำหรับเป็นอาหารแทบทุกครัวเรือน เรื่องอาหารนั้น อาจไม่ต้องพึ่งพาอาศัยจากท้องถิ่นอื่นในสังคมเล็กๆ ตามชนบท เช่น สังคมของหมู่บ้านและตำบล

ท้ายหมู่บ้านหรือนอกเขตหมู่บ้านออกไปก็เป็นวัดอันเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลและได้รับความเคารพนับถือมากในสังคมของชาวไทย พระภิกษุและเจ้าอาวาสเป็นบุคคลสำคัญของแต่ละหมู่บ้านที่ได้รับการเคารพยกย่องนับถือจากประชาชนโดยทั่วไป

ชีวิตสังคมของชาวบ้านขึ้นอยู่กับเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา ได้จัดให้มีการฉลองอย่างครึกครื้นโดยมีพระภิกษุสงฆ์เข้าร่วมดำเนินการอย่างใกล้ชิด ด้วยทางวัดได้รับบริจาคเงินและสิ่งของต่างๆ ตลอดจนการสละแรงงานของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมของวัดโดยถือว่าเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่

การพักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านมักกระทำเมื่อเสร็จสิ้นฤดูทำนา ซึ่งชาวบ้านได้ใช้ชีวิตตรากตรำทำนาเป็นเวลาหลายเดือน การรื่นเริงที่จัดทำขึ้นในแต่ละท้องถิ่นอาจไม่เหมือนกันแต่กฎมืประเทศจะอำนวยให้ เช่น การแข่งเรือ ขนวัว ขนไก่ การเล่นสบ้า และลูกข่าง เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมของครอบครัวและหมู่บ้านในชนบทมักจะเกี่ยวพันกันอย่างแนบแน่น ส่วนโครงสร้างทางสังคมของเมืองใหญ่ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นโครงสร้างอย่างหลวมๆ เพราะตามเมืองใหญ่ๆ นั้นมีกิจกรรมและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ต้องอาศัยแรงงานจากท้องถิ่นอื่นมาช่วย ทำให้ชาวเมืองรวมตัวกันเป็นสังคมที่ใหญ่โต จิตใจของผู้ที่อยู่ในสังคมก็เปลี่ยนแปรไปตามความเจริญของวัดและวัฒนธรรมที่ได้รับมาใหม่จากท้องถิ่นอื่น

ในรัชกาลที่ ๕ ชีวิตทางสังคมของชาวเมืองหลวงและเมืองใหญ่ๆ ได้เปลี่ยนแปรไปจากเดิมมากขึ้น เนื่องจากมีวัตถุซึ่งอำนวยผลประโยชน์แก่ประชาชนเช่น รถไฟ รถยนต์ รถราง ไฟฟ้า โทรเลข โทรศัพท์ เครื่องจักรและสิ่งก่อสร้าง ตลอดจนวัฒนธรรมการแต่งกาย การดนตรีและการกีฬาได้หลั่งไหลเข้ามาจากประเทศตะวันตกเพิ่มขึ้นอย่างมากและได้มีอิทธิพลต่อสังคมในเมืองหลวงเป็นอันมาก

Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

It has been agreed that from ancient times to the present day the important units of Thai society have been the family, the village, and the Buddhist temple. Families were close-knit, and both the husband's and the wife's relatives were considered to be kin to the couple. Life in the country was closely bound up with the production of food. We can see that most villages were built in clusters and that the villagers cooperated in building houses of a simple style with materials easily obtainable nearby. Cultivated land surrounded these village clusters, and within the housing compounds were to be found family garden plots and fruit trees such as mango, jackfruit, and coconut which supplied the households with food. Thus village communities did not depend on outside sources for food.

On the fringes of the village was to be found the temple, an influential and respected institution of the Thai people. The abbot and the monk were important figures in the village community and were granted respect by all village residents.

Social life of the villages centred around important Buddhist festivals. These were merry occasions when the monks joined with the people in the ceremonial proceedings. The villagers offered money and other things to the temple and also donated their labour, believing they would acquire merit in this way.

At the end of the farming season the villagers would rest and relax. The leisure time activities differed from village to village depending on the region and the geography. For example, there were boat races, bullfights, cockfights, shadow puppet shows, and "pitch and toss" games.

The social structure of the village and that of the family were very closely integrated. The social structure of large towns was more loose, because large towns were more cosmopolitan and industrial. The towns depended on village labor, thus increasing the size of the towns. People in these larger communities were changed because of the prosperity and the customs of other regions to which they were exposed.

In the reign of King Chulalongkorn the social life of people in the capital and large towns changed a great deal owing to the increasing use of such things as the railroads, tramways, motor cars, electricity, telegraph, telephone, machines, and building materials. Such things as fashion, music and sports from the west entered Thailand very quickly and had much influence on social life in the capital.

ลักษณะครอบครัว และศูนย์กลางชุมชน

ลักษณะครอบครัวไทย เป็นครอบครัวขยาย (Extended Family) กล่าวคือในครอบครัวใหญ่ ประกอบด้วยพ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น เมื่อสมาชิกในครอบครัวได้แต่งงานไปแล้ว ก็ยังไม่แยกบ้านไปอยู่ต่างหาก ยังคงอยู่ร่วมกันในบ้านหลังใหญ่ หรืออาจมีการขยายโดยการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นหมู่เชื่อมติดต่อกันหมดทุกหลังอันเป็นลักษณะของ **บ้านไทย**

บ้านที่ปลูกอยู่บนบกมักสร้างด้วยไม้ไผ่ ประกอบกับไม้กระดาน และวัสดุอื่นๆ ที่สามารถหาได้ง่ายในหมู่บ้านนั้นๆ ส่วนบ้านที่ปลูกอยู่ตามฝั่งแม่น้ำจะปลูกบนเสาที่สูงกว่า และแต่ละบ้านจะมีบันไดสำหรับลงน้ำในเวลาหน้าแล้งและมีเรือสำหรับใช้เป็นพาหนะไปมาในเวลาน้ำมากด้วย

ตามลักษณะสังคมไทย ตลาดและวัด เป็นศูนย์กลางการพบปะของชุมชน แต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เริ่มมีการจัดตั้งสถานที่พบปะสังสรรค์แบบตะวันตก ที่เรียกว่า สโมสร (club) ซึ่งมีทั้งสโมสรที่จัดตั้งโดยชาวต่างประเทศ เช่น สโมสรชายหนุ่ม (The Young Men's Association) ซึ่งชาวอเมริกันเพรสไบทีเรียนขอจัดตั้งขึ้นเมื่อ ร.ศ. ๑๒๖ และที่จัดตั้งโดยคนไทย เช่น สโมสรบันเทิงของข้าราชการ เสมียน พนักงานในเมืองตรัง คลับภูเก็ต สโมสร เป็นต้น

The Nature of the Family and Social Life

The Thai family was of "extended family" type. Each family consisted of a large number of kin, including parents, sisters, brothers maternal and paternal grandparents who were related.

When a member of the family married, he or she did not establish a separate household but continued to live in a single large house. Sometimes new housing units were built connecting to the central unit. This kind of house with its connecting units is typically Thai.

The houses on land were usually made of bamboo, wood and other materials which were easily found in the village. Houses built on the river or canal bank were built on stilts with stairs for use when the water level fell in the dry season. Each house would have a boat for transportation when the water was high enough.

In the nature of Thai society the markets and the temples were the community centers where people congregated, but in King Chulalongkorn's reign meeting places of the type referred to in the West as "clubs" were established. Some clubs were established by foreigners, such as the Young Men's Association started by the American Presbyterian in 1907. Some clubs were established by Thais, such as the Government Officials Club in Trang, Club in Phuket.

๑-1

ภ. ๐๐๒ พวณ ๕๓/๒๖

๑-๒

1-2

ลักษณะบ้านไทยที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ
This house along the river bank.

๒-2

ภ. ๐๐๒ พวณ ๕๓/๒๖

๓ - 3

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๔๖/๕

๓ - 3

บริเวณตลาดเมืองน่าน
The Nan market.

๔ - 4

ตลาดเมืองพนัสนิคม ใน พ.ศ. ๒๔๔๐
The Panasnikom market in 1906

๕ - 5

บริเวณตลาดเมืองนครปฐม
The Nakhon Pathom market.
บริเวณตลาดเมืองนครปฐมซึ่งค้าขายเจริญ
มาก ปราบฎตามจดหมายเหตุระยะทาง
เสนาบดักระหว่งมหาไทรเสด็จตรวจ
ราชการหัวเมืองใน พ.ศ. ๒๔๑๗ และ ๒๔๑๘
ว่า "ถึงเวลาเช้า พวกชาวบ้านนอกต่างหาบ
หามบรรทุกสิ่งสินค้าเข้ามาตั้งรายที่ลาน
พระปฐมเจดีย์ และตามบริเวณตลาด
พวกชาวเมืองพากันไปว่าซื้อ...เป็นประเพณี
ตั้งเมื่อเวลาเช้าๆ คนแน่นหนาคับคั่ง ตลอดตลาด
ประมาณได้หลายพันคนทุกๆ วัน"

๖ - 6

บริเวณตลาดเมืองเพชรบุรี
The Petchaburi market.

๔ - 4

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๔๖/๗

๕ - 5

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๓๕/๓๔

๖ - 6

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๔/๓๔

The request by the American to establish the
Young Mens Association.

ชาวอเมริกันขออนุญาตตั้งสโมสรชายหนุ่ม

Bangkok, 27th December 1907

To His Royal Highness Prince Devawongse, Minister for Foreign Affairs.

Sir,

In accordance with Your advice and the advice of His Royal Highness The Crown Prince of Siam. I have prepared a statement concerning the Young Mens association that the American Presbyterian Mission is about to establish in Bangkok. And I have been requested by the association to present this statement to Their Majesties The King and Queen of Siam with the hope that it may be graciously considered by Their Majesties. May I therefore, beg Your Royal Highness to kindly present the enclosed statement and petitions to Their Majesties.

May I also inform Your Royal Highness that on the second Day of January I expect to leave Bangkok for one years furlough in America, and shall consider it a great favour if Your Royal Highness shall find it convenient to offer this statement to Their Majesties before that time.

I beg to remain
Your Royal Highness
obedient servant
Sd./Engene P. Dunlap.

Senior Member American Presbyterian Mission Siam.

ชีวิตประจำวันของคนไทยสมัยรัชกาลที่ ๕
Daily Life of The Thai People

ชีวิตประจำวันของคนไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Daily Life of The Thai People

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของคนไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ คือ อาชีพเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่การทำนา ทำสวน การประมง และการที่ผลิตผลด้านการเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ รัฐบาลจึงมีการสนับสนุนในด้านต่างๆ กัน เช่นส่งเสริมการชลประทานโดยจัดให้มีการสร้างเขื่อนทำนบและฝายขึ้นในพระนคร และตามหัวเมืองอย่างกว้างขวาง สนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทำนา ตลอดจนจัดให้มีงานแสดงผลผลิตทางด้านกสิกรรมขึ้น

สำหรับการอุตสาหกรรมและการพาณิชย์นั้นส่วนใหญ่จะดำเนินการในรูปของบริษัทที่ลงทุนโดยชาวต่างชาติ การลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่กิจการป่าไม้ และเหมืองแร่ ในสมัยนั้นมีบริษัทที่มีชื่อเสียงของอังกฤษได้มาขอสัมปทานในการทำป่าไม้ทางภาคเหนือของประเทศ บริษัทแรกได้เข้ามาดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ คือ บริษัท บริติช บอร์เนียว จำกัด ผู้จัดการชื่อ มิสเตอร์หลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ ซึ่งต่อมาได้แยกไปตั้งบริษัทของตนเองชื่อบริษัท หลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ ดำเนินกิจการป่าไม้ นอกจากนี้ยังมี บริษัท บอมเบย์ เบอร์มา และบริษัทสยาม ฟอเรสต์ บริษัทเหล่านี้จะตั้งโรงเลื่อยเพื่อเลื่อยไม้สำหรับบรรทุกลงเรือกำปั่นส่งไปต่างประเทศ เพราะฉะนั้นโรงเลื่อยที่สำคัญๆ จึงตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ส่วนกิจการด้านเหมืองแร่ของชาติต่างๆ เข้ามาขออนุญาตดำเนินการสำรวจแหล่งแร่ และขอสัมปทานทำเหมืองแร่ตลอดจนรับซื้อแร่หลายบริษัท แต่บริษัทที่ลงทุนทำอย่างจริงจังส่วนใหญ่เป็นของอังกฤษ ที่สำคัญได้แก่บริษัท ปัตตานี คอนเซสชัน จำกัด (Patani Concession Limited) บริษัท แมกคาย แอนด์ แมกอาเธอร์ จำกัด (Mackay And Macarthur Ltd.) บริษัท ไชแอม-อิงแลนด์ โปรสเปกติง จำกัด (Siam-England Prospecting Company Limited) บริษัท ไชมีสติน ซินดิเกต จำกัด (Siamestin Syndicate Limited) บริษัท ไชแอมเทรดดิ้ง คอเปอร์เรชั่น จำกัด บริษัท ทุ่งคาฮาเบอร์ และบริษัท เสตรท เทรดิง จำกัด

ส่วนกิจการทางด้านบริษัท ห้างร้านนั้น มีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนดำเนินการในด้านต่างๆ หลายบริษัท เช่น บริษัทบางกอก ดอค จำกัด (The Bangkok Dock Company Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทจำหน่ายเครื่องยนต์ที่ใหญ่ที่สุดในสมัยนั้น และดำเนินการตั้งอุตสาหกรรมด้วย นอกจากนี้ยังมีโรงสี ห้างมาแก้ว ห้างแรมแซ บริษัทกิมเซ่งหลี เป็นต้น

The Livelihood of Thai People

The livelihood of the Thai people in King Chulalongkorn's reign was based on agriculture, especially on grain crops, market, gardens, and fishing. The government assisted the people in many ways promoting irrigation by building dams in Bangkok and the provinces, encouraging the use of farming tools, and organizing agricultural fairs.

As for industrial enterprises and trading firms, most of these were begun with capital from foreigners. The most important industrial enterprises were in forestry and mining. At that time many well known English companies came to Thailand for forest concessions in the north. The first company opened in 1889 was the British Borneo Company Ltd. The manager was Mr. Louis T. Leonowens who later left to form his own company called the Louis T. Leonowens Company. In addition to these were the Bombay Burma Company and the Siam Forest Company which set up sawmills. The timber was exported abroad by steamship. Most of the sawmills were located on the Chaophya River for this reason.

Mining companies from several nations came to Thailand for concessions, but most of the companies were English, such as the Patani Concession Limited, Mackay and Macarthur Limited, the Siam-England Prospecting Company Limited, the Siamese Tin Syndicate Limited, the Siam Trading Corporation Limited, the Toongka Harbor Company, and the Straits Trading Company Limited.

Many foreigners came to Thailand to invest their capital and establish such firms as the Bangkok Dock Company Limited, which was the largest distributor of machinery at that time. There were also the following enterprises : the Hang Makua Ricemill, Ramsay Store, and the Kim Seng Li Company.

๗ - ๗

ภ. ๐๐๑ วิทยุ ๖๓

๗ - ๘

ภ. ๐๐๑ วิทยุ ๖๓

๗ - ๗

ชาวบ้านในเขตชลประทาน
กำลังขุดหาไขในแม่น้ำโขง

A villager at oyster-collecting at Khong River.

๗ - ๘

การดำนาในเขตชลประทาน

Transplanting paddy sprouts in Udon.

๙ - 9

ก. ๐๐๑ ๗๖๖ ๖๓

๑๐ - 10

ก. ๐๐๑ ๗๖๖ ๖๓

๙ - ๑๐

9 - 10

จับสัตว์น้ำโดยการยกยอ

A dip net used for scooping up marine life
along the waterways.

๑๑ - 11
ทำนบกั้นน้ำคลองลำน้ำปาว
จังหวัดนครราชสีมา
Irrigation dam on the Lamnampru Canal,
Nakhon Ratchasima.

๑๑ - 11

ป. ๐๐๒. ๑/๑

๑๒ - 12
ฝายน้ำล้น จังหวัดน่าน
The Namsa Dam in Nan.

๑๒ - 12

ป. ๐๐๓. ๑/๓

๑๓ - 13

ภ. ๑๐๒. ๗๗๙. ๖/๕

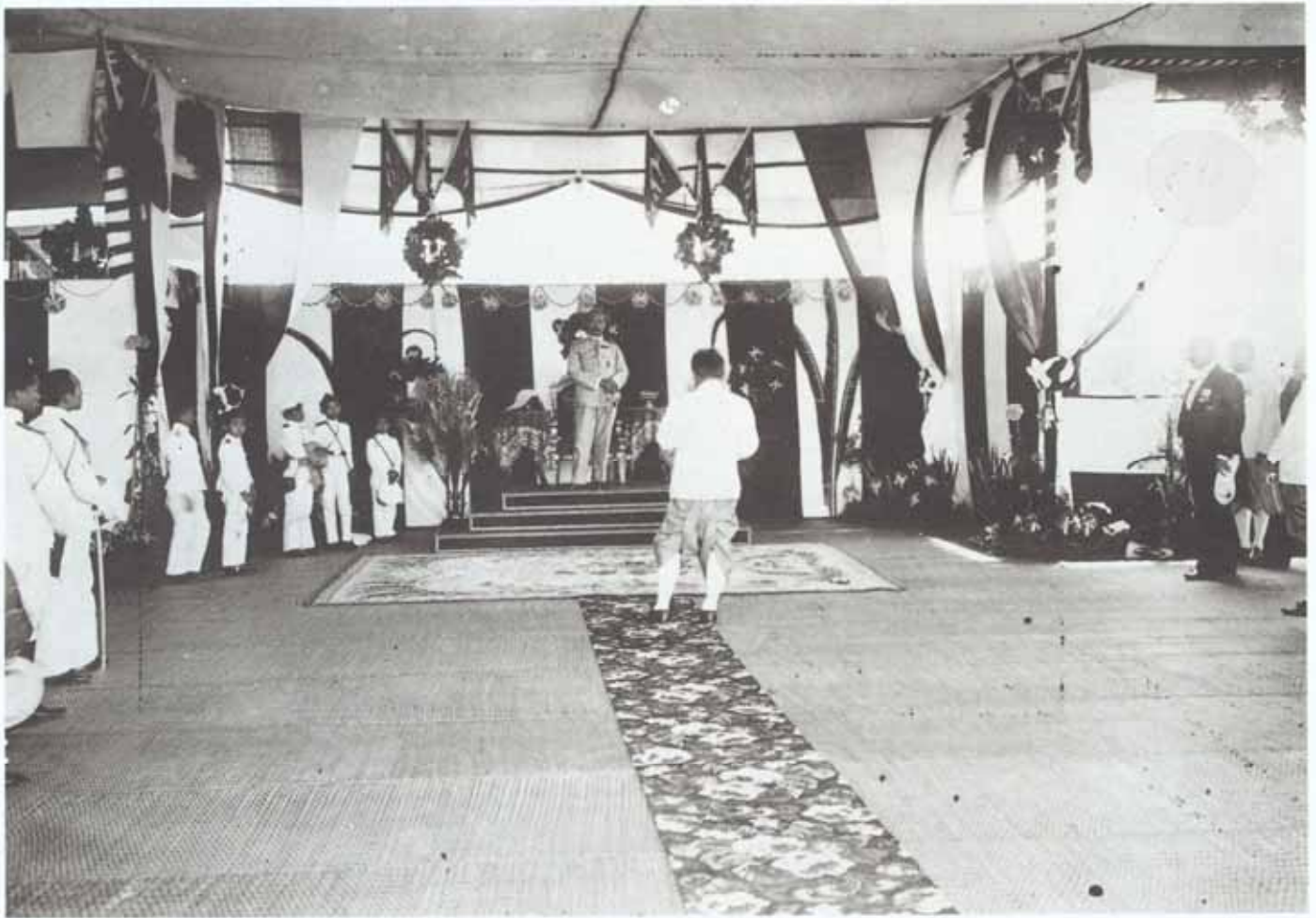
๑๓ - 13
โรงสีข้าวหังมากัว
The Hang Makua Ricemill.

๑๔ - 14
โรงสีข้าวในชนบท
Ricemill in the country.

๑๔ - 14

ภ. ๑๑๒. ๓๐ ๑๑๓๓ ๑

๑๕ - 15

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๔/๑๓

๑๖ - 16

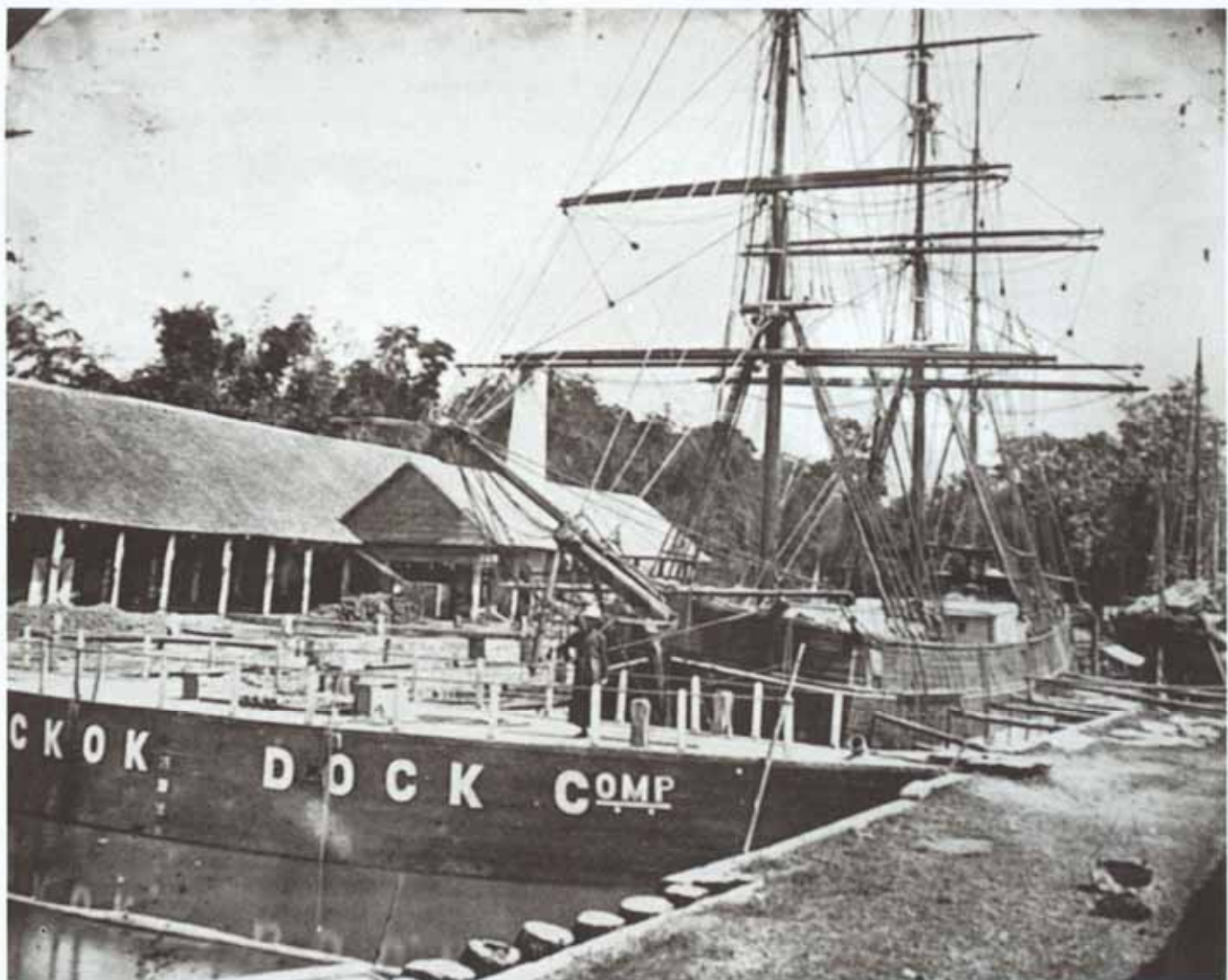
ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๕๑/๙

๑๕ - 15

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในการเปิดงานแสดงผลิตภัณฑ์ครั้งแรกที่สระปทุม
King Chulalongkorn presided over the opening ceremony of the first agricultural fair at Sra-Pratum, Bangkok.

๑๖ - 16

กรมหลวงดำรงราชานุภาพทรงเปิดเรือขุดแร่ด้วยเครื่องจักรที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑
H.R.H. Prince Damrong Rajanubhap inaugurating a mechanized mining vessel at Phuket, in 1908.

๑๗ - 17

ภ. ๐๐๒ พวญ ๖/๒๖

๑๗ - 17

บริษัท บางกอกด็อก จำกัด
ปัจจุบันเรียก อยู่กรุงเทพฯ
The Bangkok Dock Company Limited

๑๘ - 18

โรงเลื่อยริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
Sawmill on the bank of the
Chao Phya River

๑๘ - 18

ภ. ๐๐๒ พวญ ๖/๒๕

๑๙ - 19

ภ. ๐๐๒ ทรัพย์สิน ๖/๗

๑๙ - 19

บริษัทบอมเบย์เบอร์มาตั้งอยู่ที่
ถนนสารี พรณคร
The Bombay Burma Company Limited
on Sathorn Road, Bangkok.

๒๐ - 20

ภ. ๐๐๒ ทรัพย์สิน ๖/๒๐

๒๐ - 20

ห้างบ. กริมมแอนโก
B. Grimm and Co., a department store
in Bangkok, in the reign of King
Chulalongkorn.

๒๑ - 21

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๖/๕

๒๑ - 21

บริษัทกิมเซ่งหลี จำหน่ายทองรูปพรรณต่างๆ
The Kim Seng Li Company, a gold and
jewelry shop in Bangkok.

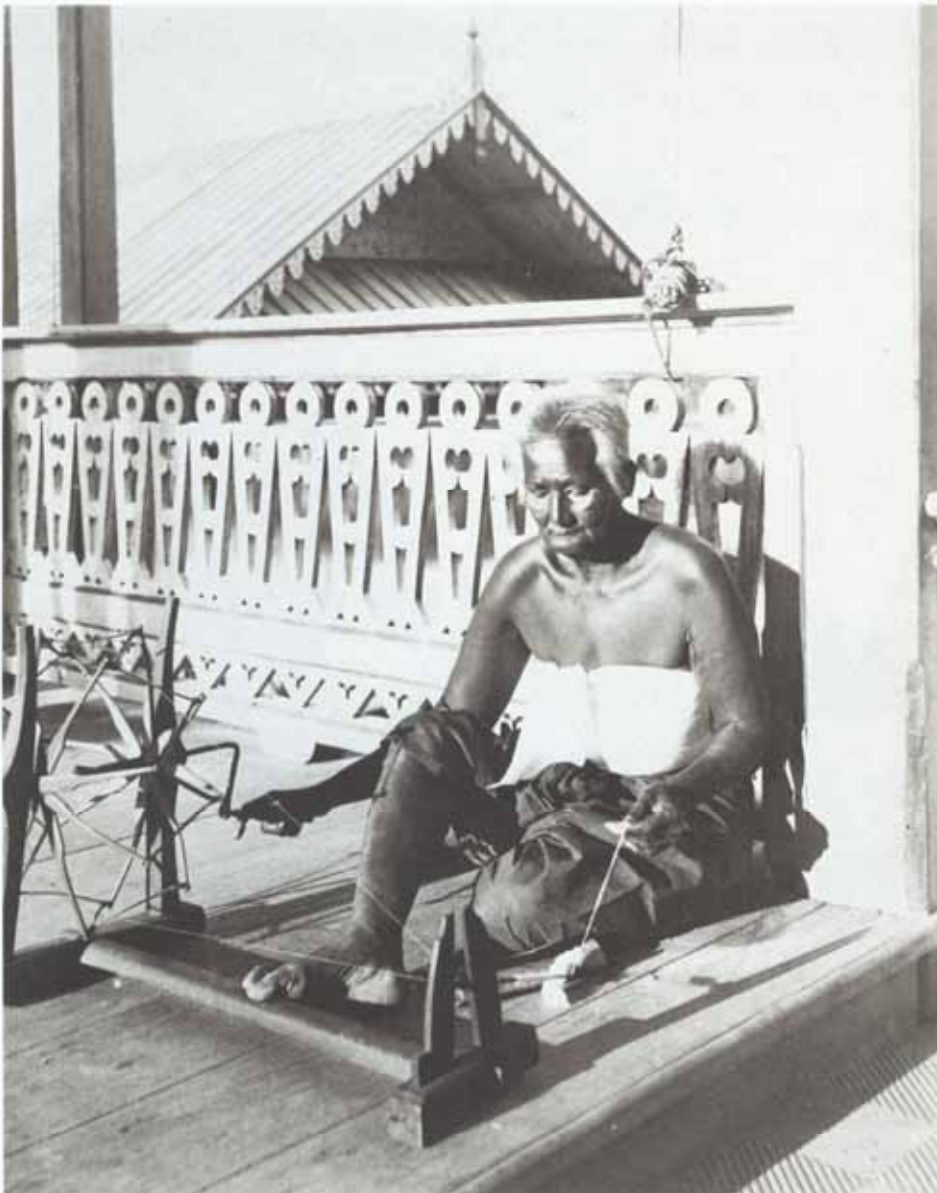
๒๒ - 22

ห้างแรมเซย์ ของอังกฤษ ตัวแทนจำหน่าย
เสื้อผ้าอาภรณ์
Ramsay Store, and English agent for good
clothing.

๒๒ - 22

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๖/๕๗

๒๓ - 23

ภ. ๐๐๕ วิทยุ ๒๓

๒๓ - 23

สตรีสูงอายุใช้เวลาในชีวิตประจำวัน
ไปในด้านการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้
สำหรับครอบครัว เช่น ทอผ้า

Elderly women spent their time in each
day making goods of various kinds such
as weaving for the family

๒๔ - 24

ภ. ๐๐๕ วิทยุ ๒๔

๒๔ - 24

หญิงชาวชนบท กำลังต้มรังไหม เพื่อนำใยมา
ใช้สำหรับการทอผ้า

A country woman boiling silk worm nests
to obtain the thread for weaving silk.

๒๕ - ๒๕

ป. ๐๐๑ วิทยาลัย

๒๕ - ๒๖

๒๕ - ๒๖

คนไทยสมัยนั้นชอบเที่ยวโรงบ่อนเพราะเป็น
แหล่งการพนันที่ไม่ผิดกฎหมายและยังมี
มหรสพให้ชมโดยไม่ต้องเสียเงิน
ตลอดจนยังมีโสเภณีซึ่งในสมัยนั้นเป็นอาชีพ
ที่เฟื่องมาก

Thai people in those days liked to go to
gambling houses. Gambling was not
against the law, and there was free
entertainment and prostitution as well.

๒๖ - ๒๖

ป. ๐๐๒ วิทยาลัย

ลักษณะการแต่งกายและทรงผมของชาวไทย สมัยรัชกาลที่ ๕
Dress and Hair Style of the Thai People in the Reign of King Chulalongkorn

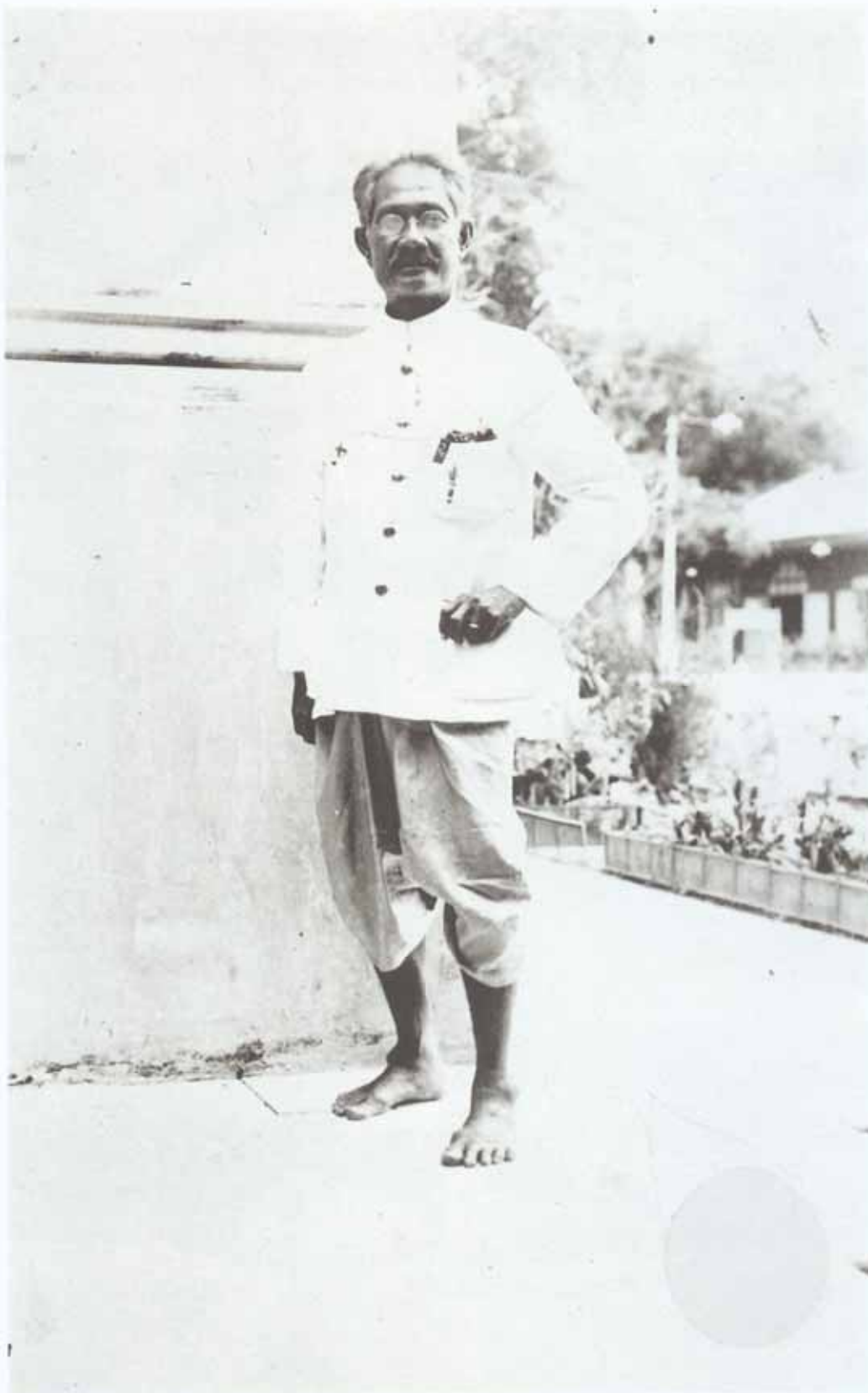

๒๐๗ - 27

ก. ๐๐๑ หน้า ๒๐๗

๒๐๗ - 27

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงฉลองพระองค์แบบตะวันตก
King Chulalongkorn in a Western suit.

๒๕ - 26

ภ. ๐๐๑ ใหญ่ ๕๐/๒๕

๒๕ - 26

ข้าราชการในสมัยรัชกาลที่ ๕ นุ่งโจกกระเบน สวมเสื้อราชปะแตน (Royal Pattern) แต่ยังคงไม่สวมรองเท้า
An official in the Fifth Reign in "Chong Kraben" style and Royal Pattern coats, but without shoes.

๒๑ - 29

ภ. ๑๑๑ พวญ ๒๑/๒๓

๒๑ - 30

ภ. ๑๑๑ พวญ ๒๑/๒๓

๒๑ - 31

ภ. ๑๑๑ พวญ ๒๑/๒๓

๒๑ - 29

ฉลองพระองค์แบบผสมตะวันตก
In new fashion mixing Thai and Western
styles together.

๒๑ - 30

ฉลองพระองค์แบบตะวันตก
Dress in Western styles.

๒๑ - 31

พระราชธิดาในรัชกาลที่ ๕
ฉลองพระองค์แบบผสมตะวันตก
Daughters of King Chulalongkorn in the
new fashion mixing Thai and Western
styles together.

๓๒ - ๓๒

การแต่งกายของสุภาพสตรี

The dress style for commoner (women)

๓๒ - ๓๒

ภ. ๐๐๑ พวญ ๕๗

๓๓ - ๓๓

การนุ่งโจกกระเบน

The "Chong Krabain" dress style

๓๔ - ๓๔

การแต่งกายของชายสามัญ

The dress style for commoner (men)

๓๓ - ๓๓

ภ. ๐๐๑ พวญ ๖๓

๓๔ - ๓๔

ภ. ๐๐๑ พวญ ๖๓

๓๕ - 35

๓๕, ๓๖, ๓๗

35, 36, 37

ผมจุก

เด็กๆ จะต้องหมั้นเกล้าจุก กันไร และโกนผม เป็นประจำเสมอ การเกล้าผมวิธีดังนี้ โดยทั่วไป ผู้ใหญ่มักจะหมั้นศีรษะเด็กไว้ระหว่าง เข่าทั้งสอง มือรวบจุกดึงด้วยขี้ผึ้งน้ำมัน ปั้นกลมแข็ง เมื่อเกล้าเสร็จก็จะปักปิ่น หรือวัดด้วยมาลัย สำหรับเด็กที่มีผม สำหรับเกล้าไม่ยาวนัก ก็จะมีการ เพิ่มข้อผมเข้าไปก่อนเกล้าจุกด้วย

Topknots

It was the custom for Thai children to have their head shaved and their hair put up in a topknot. The child's elder would hold the child's head between her knees, gather the topknot, and draw some oily wax through it to shape it. Then she would pin the topknot on, fasten it with a garland.

If the child's hair was not long enough some lengths of hair would be added to make the topknot.

๓๖ - 36

การเกล้าผมของเด็ก

๓๗ - 37

ทรงผมแบบต่างๆ Hair Styles

๓๘ - 38

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้ามลีนพธิดา
และเจ้าฟ้ามิณภดล ในรัชกาลที่ ๕ ทรงไว้
พระเกษายาวประบ่า

Princess Malini Nopadara and Princess
Nipha Nopadol, daughters of King
Chulalongkorn, with their hair shoulder
length.

๓๘ - 38

ภ. ๐๐๑ พญ. ๒๓/๗๓

๓๙ - 39

ผมทรงดอกกระพุ่ม

จากซ้ายมาขวา พระองค์เจ้าหญิง
อัปพันตริปรา, พระองค์เจ้าหญิง
ทิพยาลังการ, เจ้าจอมมารดาแล
(ในรัชกาลที่ ๕)

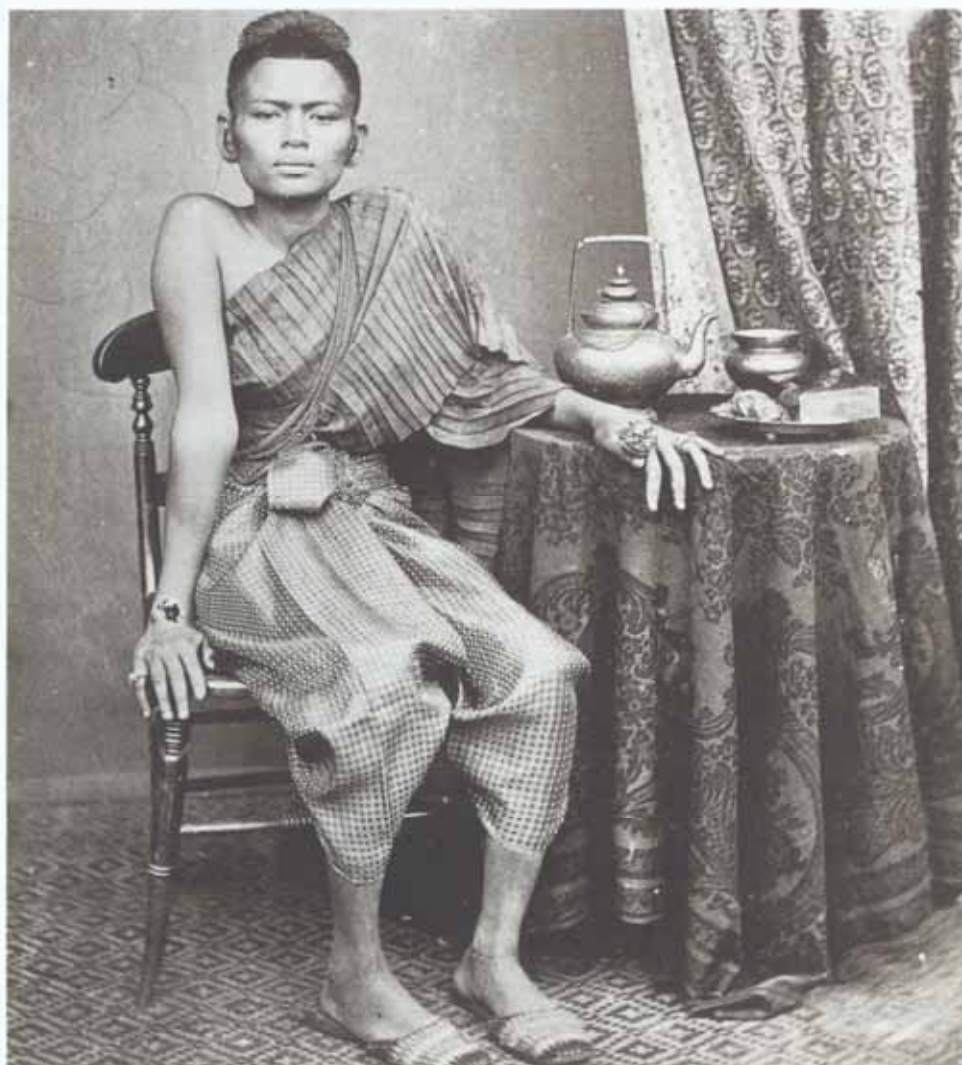
Dok Krathum Style

From left to right : Princess
Apphantripracha, Princess
Thipphayalangkan, and Chaochom
Manda Sae la consort of King
Chulalongkorn.

๓๙ - 39

ภ. ๐๐๑ พญ. ๒๓/๗๓

๔๐ - 40

ภ. ๐๐๑ ฝรั่ง ๔๐

๔๐ - 40

ผอมปีก

The "Phom Pik" style.

๔๑ - 41

ผอมทัก

The "Phom That" style.

๔๒ - 42

เมทรรณชาติไทย

The "Mahatthai" style.

๔๑ - 41

ภ. ๐๐๑ ฝรั่ง ๔๑

๔๒ - 42

ภ. ๐๐๑ ฝรั่ง ๔๒

๔๓ - ๔๓

ภ. ๐๐๕ วัตถุ ๑๖/๑๗

งานประดิษฐ์ดอกไม้สด Flower Arranging

๔๓ - ๔๓

จากซ้ายมาขวา

หม่อมเจ้าพร้อมเทพาพรรณ ดิศกุล,
หม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล และหม่อมเจ้า
สรรพตมบุรณ ดิศกุล ขณะร่วมกันจัดดอกไม้
แบบตะวันตก

From left to right :

Princess Phromphraophan Diskul,
Princess Chongchitthanom Diskul and
Princess Sapsombun Diskul, engaged in
arranging flowers in the Western style.

๔๔ - ๔๔

ภ. ๐๐๕ วัตถุ ๙

๔๔ - ๔๕

๔๔ - ๔๕

งานประดิษฐ์ดอกไม้แบบไทย
Arranging flowers in Thai-style.

๔๕ - ๔๕

ภ. ๐๐๕ วัตถุ ๙

๔๖ - 46

ภาพ (สี) ๓๐๕๓๖ - ๓๗๖

สิ่งประดิษฐ์จากต่างประเทศ
ในสมัยรัชกาลที่ ๕
New Invention from the West

๔๖ - 46

กล้องถ่ายภาพสมัยรัชกาลที่ ๕
The camera in King Chulalongkorn's reign

๔๗ - 47

ป. ๐๐๑ ฐาน ๓๗/๒๔

๔๗ - 47

พระเจ้าลูกยาเธอในรัชกาลที่ ๕ ทรงฉายกับ
กล้องถ่ายภาพ จากฮังการี มาตรา ๖๖
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมขุนพิษณุพงษ์วรราชา
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมขุนพิษณุพงษ์วรราชา
ไม่ทราบแน่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนครราชสีมา
พระองค์เจ้าอุรุพงษ์วิเศษมโน

A photograph of some of Chulalongkorn's sons.
From left to right: unidentified; Prince Prajapok;
Krom Khun Sukhodaya Dhamaraja, H.R.H. Prince
Chudachul Dharadlok Krom Khun Baysabura,
unidentified; Prince Mahool
Aduldej; Prince Uru-phong Richesonphor.

๕๔ - 48

ภ. ๐๐๑ พญ. ๔๖/๕๐๙

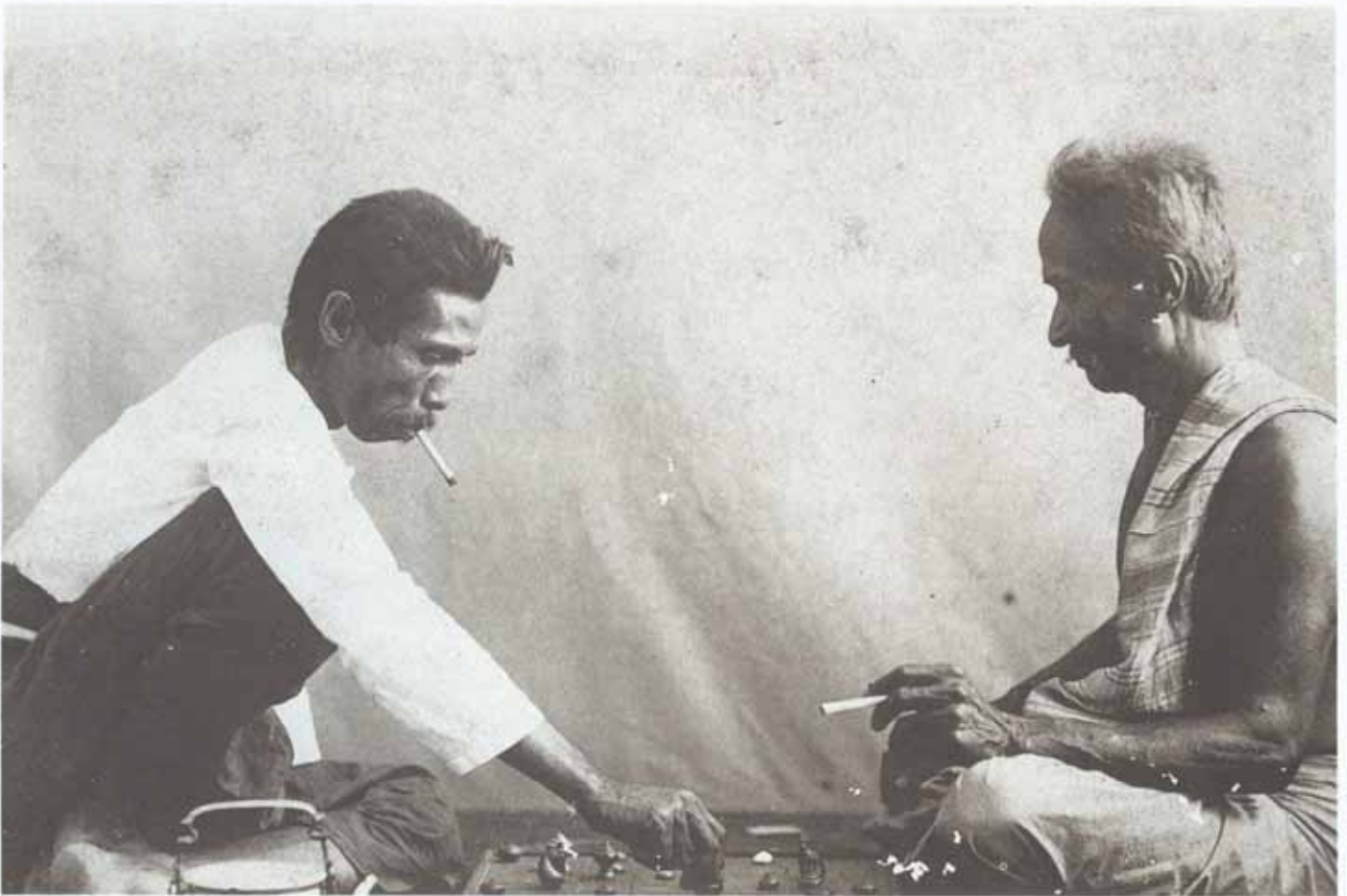
๕๔ - 48
หีบเสียงและจานเสียงสมัยแรก
The gramophones and gramophone records.

๕๔ - 49
จักรเย็บผ้า
Sewing machine.

๕๔ - 49

ภ. ๐๐๑ พญ. ๕๐/๖

๕๐ - 50

ป. ๐๐๑ วิทยุ ๕๐/๗

๕๑ - 51

ป. ๐๐๑ วิทยุ ๕๑

๕๐ - 50

หมากกุก

Chess

๕๑ - 51

กระบี่กระบอง

Thai Fighting

การกีฬา

Games

มวยไทย
Thai boxing

รูป - 52

ภ. ๐๐๔ พายุ ๒๕

รูป - 53

ภ. ๐๐๔ พายุ ๓๐/๓

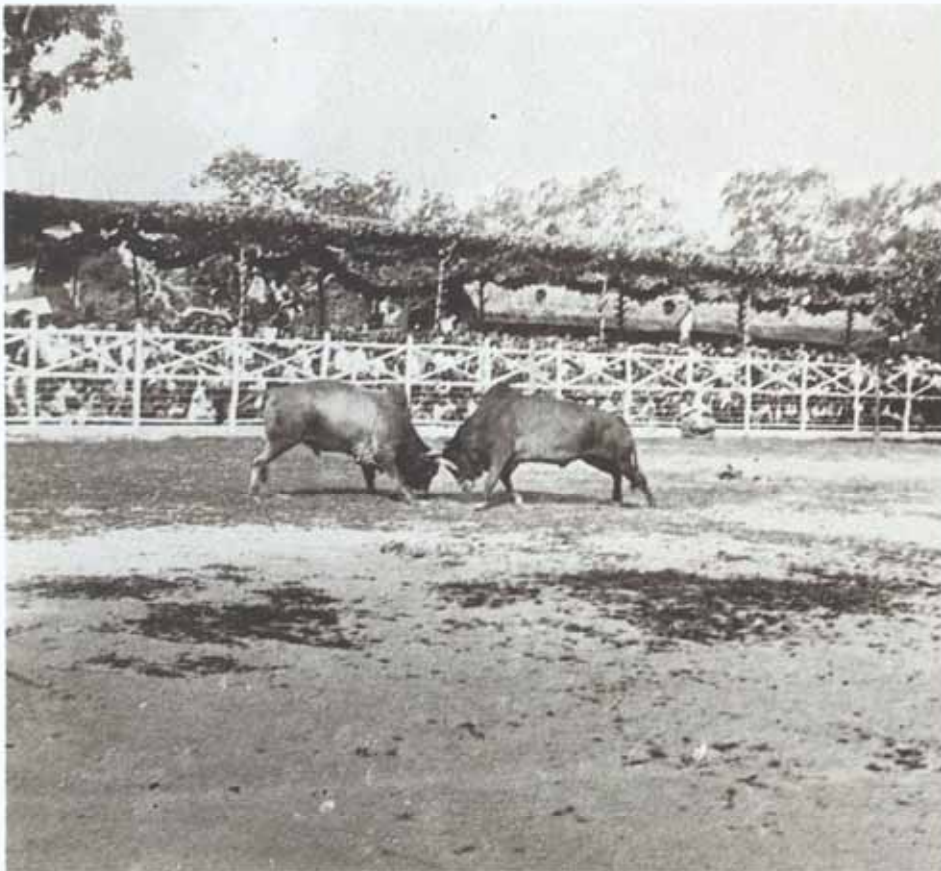

รูป - 54

ภ. ๐๐๔ พายุ ๒๕

๕๕ - 55

๕๖ - 56

๕๕ - 55

การแข่งขันเรือที่หนองทุ่งสว่าง จ.ขอนแก่น

พ.ศ. ๒๔๘๑

Boat racing at Nong Tung-Srang,

Khon Kaen Province in 1906

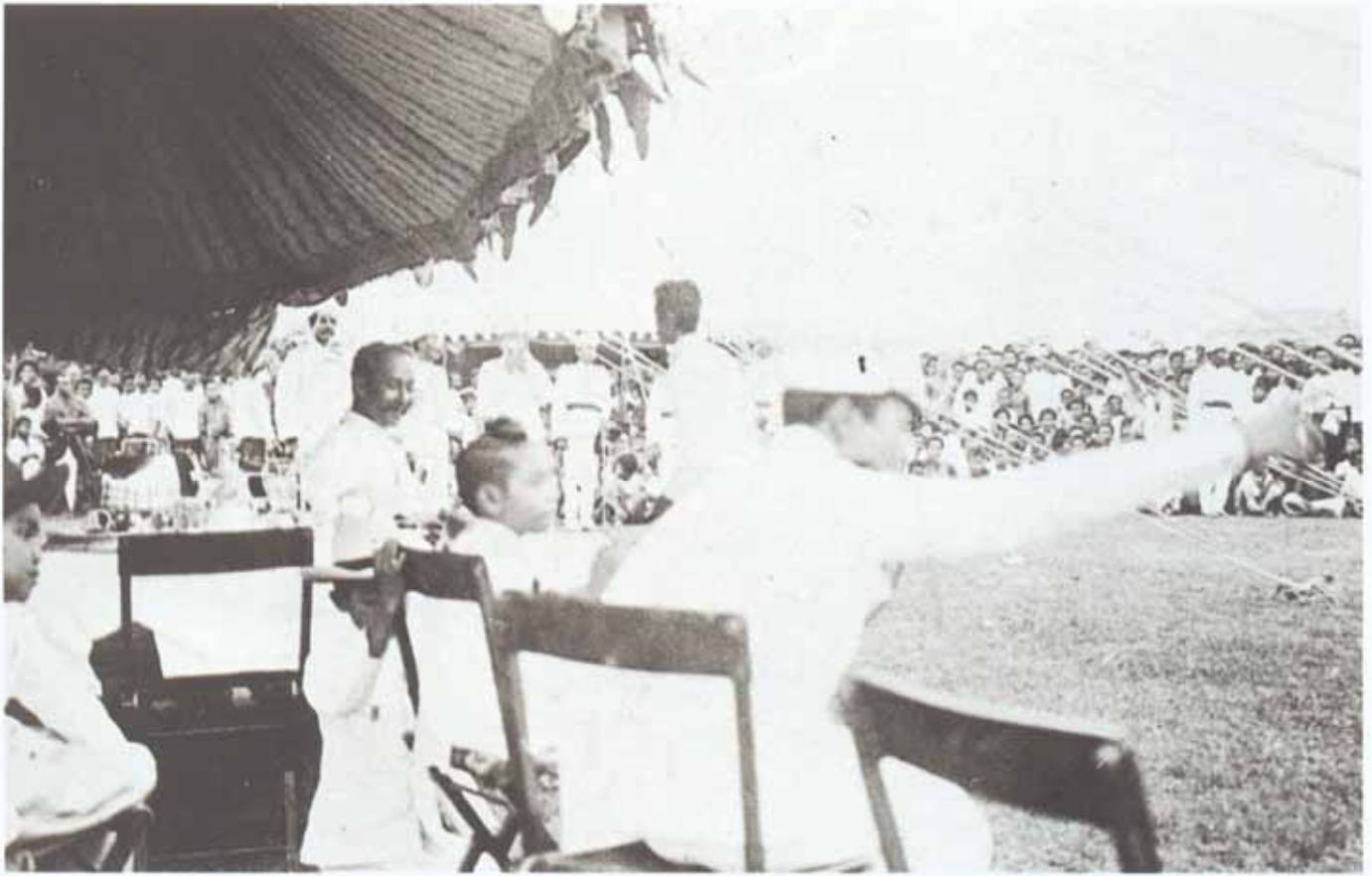
๕๖ - 56

กีฬาชนวัว ถ่ายเมื่อครั้งเสด็จ

ประพาสเมืองชายทะเล

Photographs of a bullfight, taken during
one of King Chulalongkorn's trip to the
coastal provinces.

ภ. ๐๐๔ W3P ๓๐/๕

๕๗ - ๕๗

ป. ๐๐๕ วัตถุ ๒๐/๒

๕๗ - ๕๗

๕๗ - ๕๗

การแข่งขันว่าวครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ โปรดเกล้าฯ ให้มีการแข่งว่าวชิงถ้วยทองของหลวงจีน ที่สนามพระราชวังสวนกุหลาบ บริเวณสนามเสือป่าปัจจุบัน ผู้ที่เข้าร่วมแข่งขันมีทั้งพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการ โดยที่เสด็จออกเป็นประธานในการแข่งขัน และโปรดเกล้าฯ ให้แตรวงของทหารและพิณพาทย์ของข้าราชการไปเล่นเพลงถวายด้วย ว่าวจุฬาซึ่งอยู่ที่สนามมีราชทูตถกมัย ส่วนว่าวปักเป้าซึ่งอยู่ที่สวนกุหลาบ ขณะที่กำลังต่อสู้กันหากว่าวจุฬาเกี่ยวปักเป้าตาย และพาวังรอกเอาไปข้ามเขตได้ แตรวงก็ทำเพลงเหาะ หากว่าวจุฬาเข้าเหนียงหรือประจบหมุนตกในเขตปักเป้า แตรวงก็จะทำเพลงโศก การแข่งว่าวครั้งนี้เป็นที่สำราญพระราชหฤทัยมาก และได้จัดให้มีการแข่งขันทุกปีจนถึงสวรรคต

๕๗ - ๕๗

๕๗ - ๕๗

The First Kite Flying in the Fifth Reign

In 1906 the first kite flying contest for the royal gold cup took place at Dusit Palace. Many members of the royal family and officials took part, with the king presiding over the occasion. An army band and a court orchestra played music. If the Chula kite could conquer the Pak Paw kite and pull it to the Chula kite's zone the band would play the "Haw" song. If the Chula kite was beaten and fell into the Pak Paw kite zone, the band would play the "Ot" song. The king found this kite flying contest most enjoyable and the contest was held annually until the king's death in 1910.

๕๗ - ๕๗

ป. ๐๐๕ วัตถุ ๒๐/๒

๕๗ - ๕๘

ภ. ๐๐๔ พวญ ๓๓/๕๕

๕๗ - ๕๘

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงร่วมเล่นโครเกต์กับ
พระบรมวงศานุวงศ์ ในพระบรมมหาราชวัง

King Chulalongkorn playing croquet at the Grand Palace with members of
royal family and senior officials.

๖๐ - ๖๑

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔/๕๖

๖๐ - ๖๑

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเรือแข่งที่บางปะอิน

พระบรมรูปทรงม้าที่พระราชวังบางปะอิน
สันนิษฐานว่าพระฉายาภาพหลังปี พ.ศ. ๒๔๓๓
ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้า
วิไลนาถวงศ์ กรมหมื่นมกุฎราชกุมาร
ย้ายจากตำแหน่งรัชทายาทสยามไประจก
ปารีส เข้ามาทรงตำแหน่งสมุหนายก
มณฑลอุดร ในการเสด็จกลับพระนครครั้งนี้
ทรงนำ "เรือแข่งมีพาย ๔ คน แบบยุโรป"
เข้ามาด้วย ในภาพจากซ้ายไปขวา สมเด็จ
กรมพระยาเพชรพูนศิลป์, สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยา
ภาณุพันธุวงศ์วรเดช, พระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว, กรมขุนมกุฎราชกุมาร
King Chulalongkorn in a Bostrace at
Bang Pa-In Palace, Ayutthaya.

๖๑, ๖๒, ๖๓

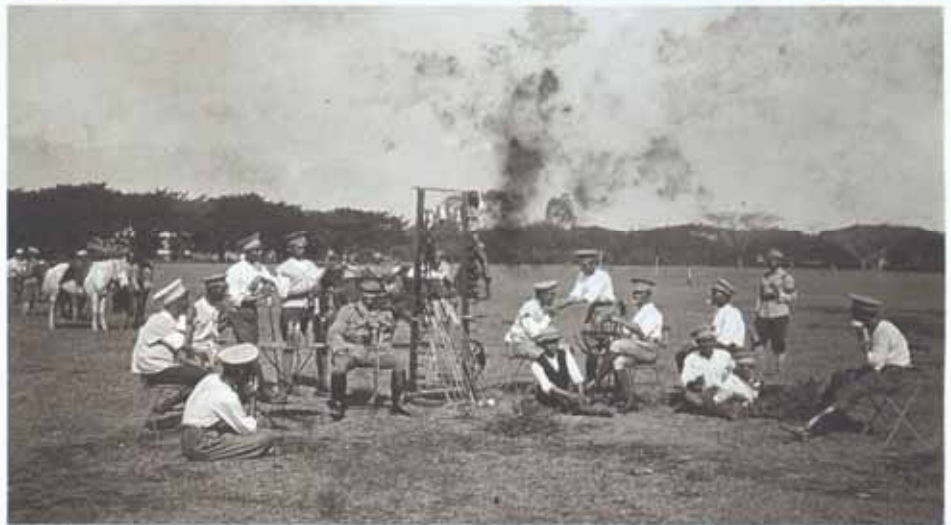
๖๑, ๖๒, ๖๓

การเล่นโปโลในสนามโรงทหารที่เชียงใหม่
Polo playing at the Chiangmai army
barracks.

๖๑ - ๖๑

ภ. ๐๐๓ ฝรั่ง ๕๗/๑

๖๒ - ๖๒

ภ. ๐๐๓ ฝรั่ง ๕๗/๑

๖๓ - ๖๓

ภ. ๐๐๓ ฝรั่ง ๕๗/๑

๖๔ - 64

ภ. ๖๐๒ วิทย ๖/๓๐

๖๔ - 64

แข่งม้า

ในปี ร.ศ. ๑๒๐ วารกวิฑาสโมสร (Royal Bangkok Sport Club) ซึ่งมีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ ได้ขออนุญาตจัดตั้งสนามแข่งม้า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนับสนุนเพราะทรงมีพระราชประสงค์จะให้ การแข่งม้าเจริญขึ้นเพื่อบำรุงการผสมพันธุ์ม้า สำหรับใช้ประโยชน์ในพระนคร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินที่ตำบลปทุมวันให้ เช้าทำสนามแข่งม้า

๖๔ - 64

Horseracing

In 1901 the Royal Bangkok Sports Club, many members of which were foreigners, requested permission to build a race course. King Chulalongkorn supported this idea because he saw that horseracing would improve the breeding of horses in Bangkok. The King leased land in Pathumwan district for the construction of the race course.

ขนบธรรมเนียมประเพณี

Thai Customs

กรมศุลกากร

Thai Customs

๖๕ - ๖๖

ก. ๐๐๓ วิทยุ ๔๕/๑๗

๖๖ - ๖๗

ก. ๐๐๓ วิทยุ ๔๕/๒

พระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษา
Royal Birthday Celebrations

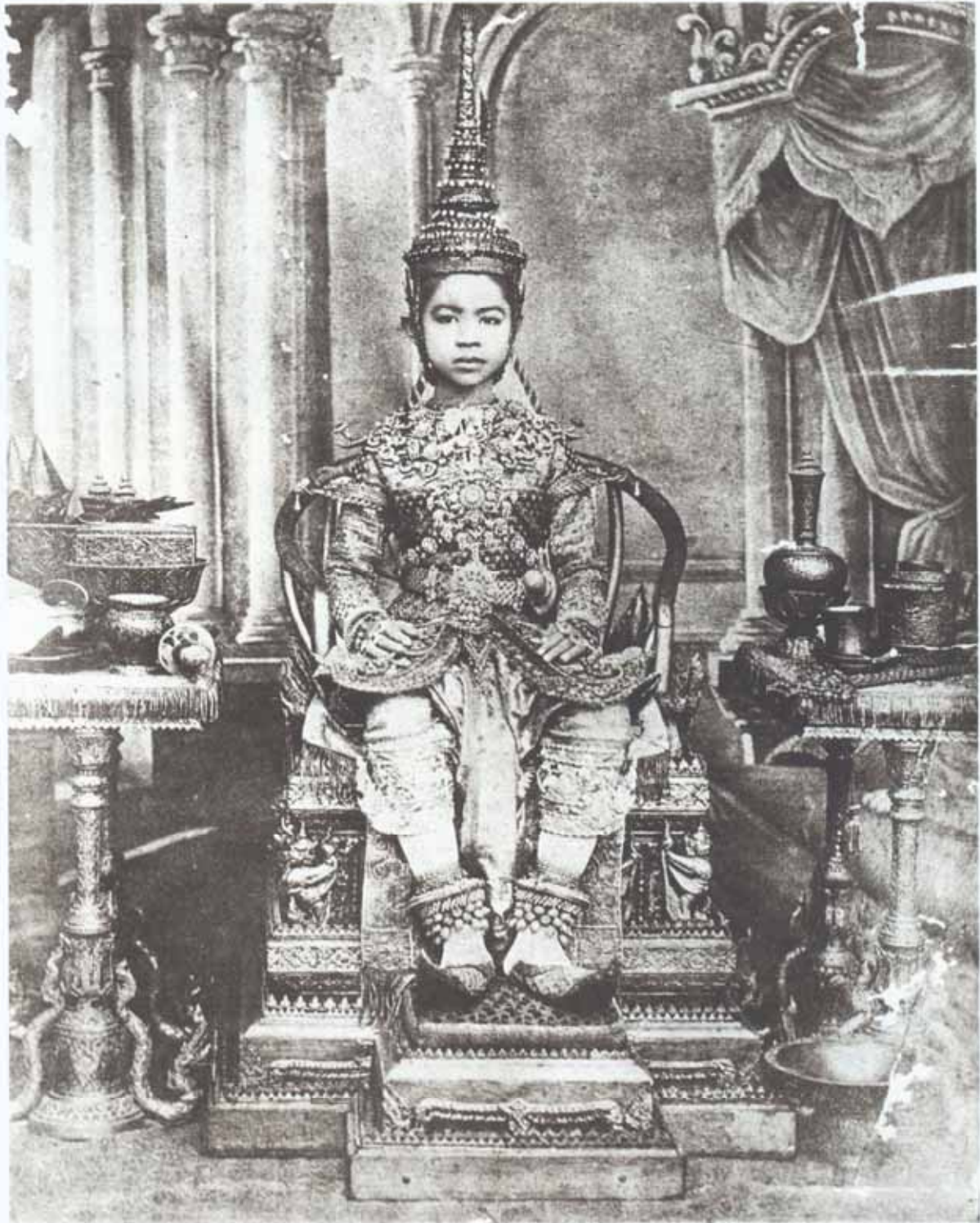
๖๕ - ๖๖

งานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่
สนามไชย กรุงเทพฯ
King Chulalongkorn's birthday celebration
at Sanamchai in Bangkok.

๖๖ - ๖๗

พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
Queen Saowapha's birthday celebration.

โสกันต์ เกศกันต์ และโกนจุก
The Tonsure Ceremony

๖๗ - 67

ป. ๑๐๓ พิธี ๔๕/๕

๖๗ - 67

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โสกันต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓

Prince Vajirunhis, son of King Chulalongkorn, in his tonsure ceremony in 1890.

๒๔ - ๒๕

ป. ๐๐๓ ทรัพย์ ๔๖ ๑/๑๑

๒๔ - ๒๕

สมเด็จพระเจ้าพรมหิตตอดุลเดช กรมหลวงสงขลานครินทร์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไลกันส์ พ.ศ. ๒๔๔๖
Prince Mahidol Adulyadej, son of King Chulalongkorn, in royal costume for his tonsure ceremony in 1903.

๖๙ - ๖๘

ภ. ๐๐๑ พรม ๔๕/๑

๖๙ - ๖๘

เครื่องตกแต่งเขาไกรลาส ครั้นพระราชพิธีโกนหัว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร พ.ศ. ๒๔๓๓

The Krailasa mount decorated for Prince Vajirunhis's tonsure ceremony in 1890.

๘๐-๗๐

๘๑-๗๑

ป. ๐๐๓ ๗/๗๗ ๔๖ ๗/๗๗

๘๒-๗๒

ป. ๐๐๓ ๗/๗๗ ๔๖ ๗/๗๗

๘๓-๗๓

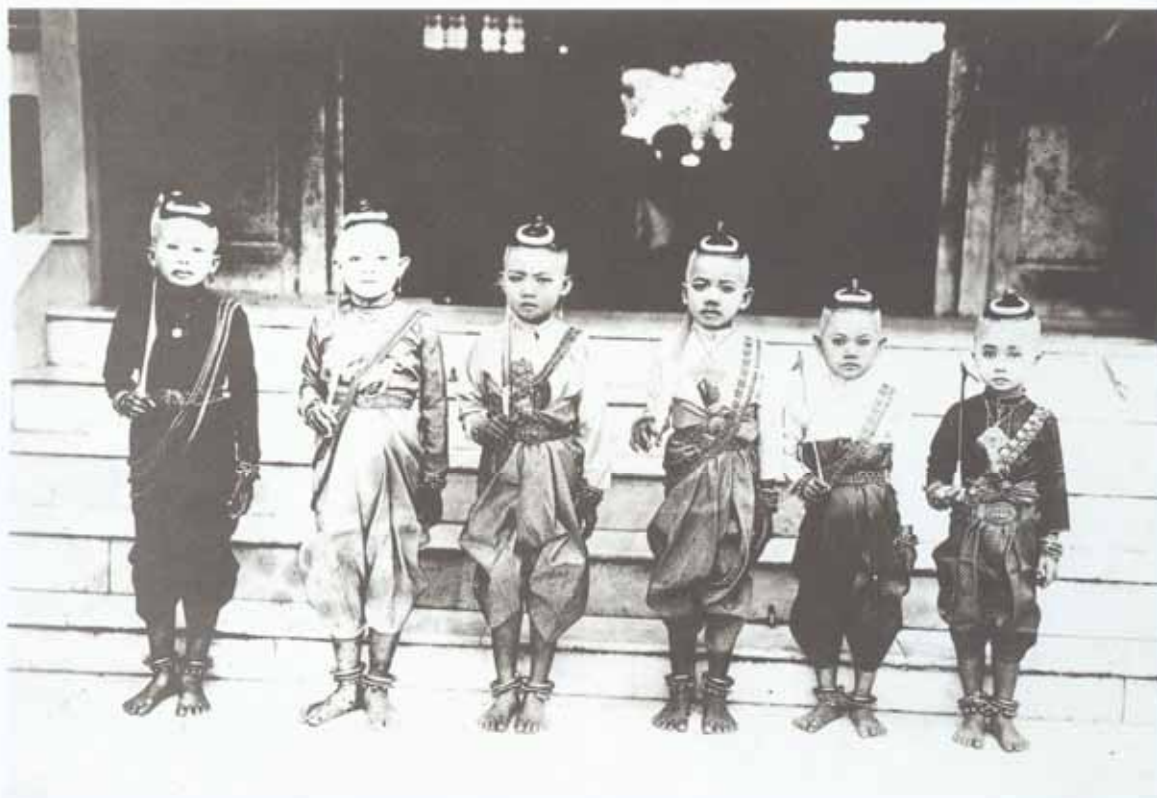
ป. ๐๐๓ ๗/๗๗ ๔๖ ๗/๗๗

๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๓

๗๐, ๗๑, ๗๒, ๗๓

เทศกาลตัดผมเจ้า

The tonsure ceremony for "Mornchao"
princes

๗๔ - 74

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔๖

๗๕ - 75

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔๖ ๗๖ - 76

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔๖

๗๔, ๗๕, ๗๖

74, 75, 76

โกนจุกสามัญชน

Tonsure ceremony for a commoner.

๗๗ - 77

ภ. ๑๐๓ หน้า ๔๕/๒

พระราชพิธีลงทรงหรือลงท่า The Ritual Bathing Ceremony

๗๘ - 78

ภ. ๑๐๓ หน้า ๔๕/๒

๗๗ - 77

เพลงสรงสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร
A bathing ceremony raft used
by Prince Vajrunhis.

๗๘ - 78

พระราชพิธีลงทรง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร
ร.ศ. ๑๐๕ พ.ศ. ๒๔๒๙ ที่ท่าราชวรดิฐ
มีเรือพระที่นั่งเวสตรีหกลำอยู่ด้วย
The bathing ceremony for Prince Vajrunhis,
at Rajavardit Landing Stage, with the ship
"Vesatri" anchored nearby.

พระราชพิธีทรงผนวช
อุปสมบทนาคหลวง
และการอุปสมบทนาคโดยทั่วไป
Ordination as a Buddhist
Monk

๗๙ - 79

ภ. ๐๐๓ ๗๒/๗ ๕๗/๕

๘๐ - 80

ภ. ๐๐๔ ๗๒/๗ ๕๗/๕

๗๙ - 79
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉายพระรูปร่วมกับพระเถระราชาคณะ
ณ พุทธรัตนสถานมณีรัตนาราม
บริเวณสวนศิลาแลง ในพระบรมมหาราชวัง พ.ศ. ๒๔๐๖
King Chulalongkorn and Abbot at Buddhathanastanmontiraram, Sivalai Garden
in Royal Palace in 1873.

๘๑ - 81

ภ. ๐๐๓ ๗๒/๗ ๕๗/๕

๘๐ - 80
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงผนวชเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๖ ประทับ
ณ วัดบวรนิเวศวิหาร
While King Chulalongkorn was a monk in 1873
he resided at Wat Bovornnives.

๘๑ - 81
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงผนวชเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๗
Crown Prince Mahavajiravudh ordained in 1873.

๘๒ - ๘๓

ภ. ๐๐๑ พงษ์ ๒๗

๘๓ - ๘๔

ภ. ๐๐๑ พงษ์ ๒๗

๘๔ - ๘๕

ภ. ๐๐๑ พงษ์ ๒๗

๘๕ - ๘๖

ภ. ๐๐๑ พงษ์ ๒๗

๘๒ - ๘๓

๘๒ - ๘๓

นาคหลวง

Royal ordination by the king.

๘๔ - ๘๕

ภิกษุไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Monk in the Chulalongkorn's reign

๘๕ - ๘๖

แห่บวชนาคที่ทุ่งกุลารั้ว จังหวัดลำพูน

Ordination procession at Koo Lan,
Lampoon Province.

พระราชพิธีรัชมงคลและพระราชพิธีรัชมงคลภิเษก

The Forty - Year Regnal Celebration

๒๖ - ๒๗

๒๖ ๐๑ ๒๔๗๕

๘๗ - ๘๘

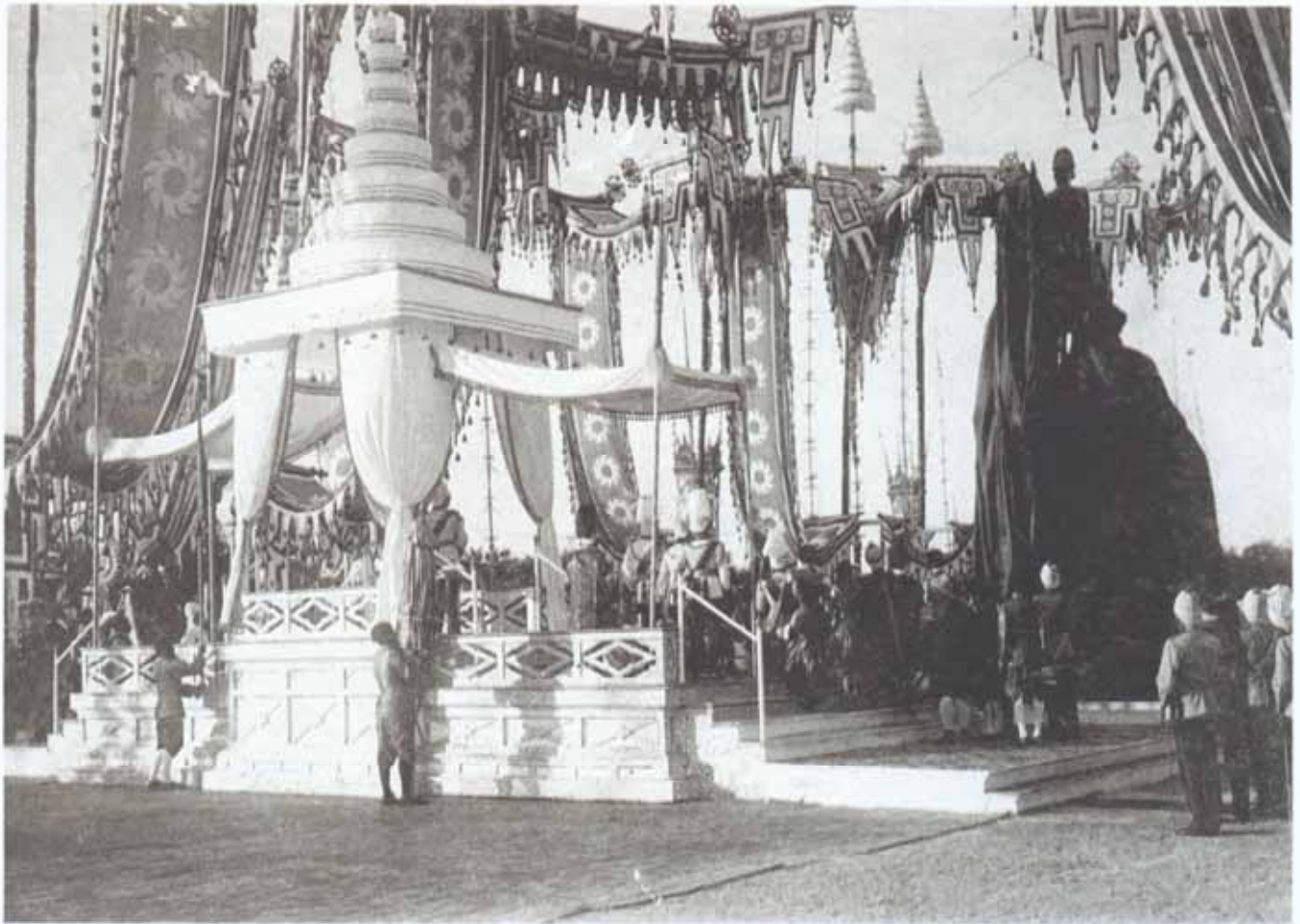
๘๖ - ๘๗ ๑/๓๐๐

๘๖ - ๘๗

๘๖ - ๘๗

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกหน้ามณฑลพระที่นั่งสรรเพชญปราสาท
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐

The forty-year regnal celebration at Sanphet Hall in the old palace at Ayutthaya, 1907.

๙๙ - ๑๐

ป. ๐๐๓ พวญ ๗/๔

๙๙ - ๑๐

พระราชพิธีเปิดพระบรมรูปพระน้า
เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๑
Royal opening ceremony of King Chulalongkorn
memorial on 11 November 1908

๙๙ - ๑๐, ๑๑

๑๑ - ๑๐, ๑๑

กระบวนรถแห่เฉลิมพระเกียรติในพระราชพิธี
วันมณฑลภิเษก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๑
อันเป็นปีที่รัชกาลที่ ๕
ทรงครองราชย์ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์
ไทยทุกพระองค์ในประวัติศาสตร์ไทย
กระทรวง กรม และมณฑลต่างๆ จัดตกแต่ง
ประดับรถแห่ของตนอย่างงดงาม
ด้วยดอกไม้ ใบไม้ ทั้งมีปัสัตรีจัดบุพ
พริบพท รวมทั้งมีเครื่องหมายของ
หน่วยราชการนั้นๆ ด้วย รวมรถแห่คราวนี้
รวมทั้งหมดทั้งสิ้นด้วย ๑๑๒ คัน
The parade of 112 beautifully decorated
motor cars in honor of the king's
forty-year reign

๙๙ - ๑๐

ป. ๐๐๓ พวญ ๗/๔

๑๐ - ๑๐

ป. ๐๐๓ พวญ ๗/๔

๑๐ - ๑๐

ป. ๐๐๓ พวญ ๗/๔

๙๒ - ๙๓

ก. ๑๑๓ พงศ. ๓/๔

๙๒ - ๙๓

รัชกาลที่ ๕ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิด
สะพานเฉลิมโลก ๕๕ ข้ามคลองบางกะปิ
(คลองแสนแสบบริเวณตลาดประตุน้ำปัจจุบัน)
เพื่อเชื่อมถนนราชดำริให้ติดต่อกับถนนประแจจีน
(ถนนเพชรบุรี ปัจจุบัน) เมื่อวันที่ ๑๒

พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๑

เนื่องในงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก
รถพระที่นั่งแต่งเป็นรูปนารายณ์ ทรงครุฑ
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานวชิรานุวัติวังค์
ทรงออกแบบถวาย เพื่อใช้เป็นตราสำหรับ
งานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกโดยเฉพาะ

King Chulalongkorn

inaugurating the Chulalongkorn Bridge
on 12 November 1908 to celebrate
the forty-year reign.

พระราชพิธีสรงมูรธาภิเษก
The King's Bathing Ceremony

หน้า - 93

ภ. ๐๐๓ พญ. ๔๕/๓

หน้า - 93

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องสังเวย
ในพระราชพิธีสรงมูรธาภิเษก
King Chulalongkorn's
bathing ceremony

หน้า - 94

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับในพระเบญจาสรงพระมูรธาภิเษก
บนพระแท่น
King Chulalongkorn seated on the Bencha
Throne while the brahmins perform the
ritual bathing ceremony.

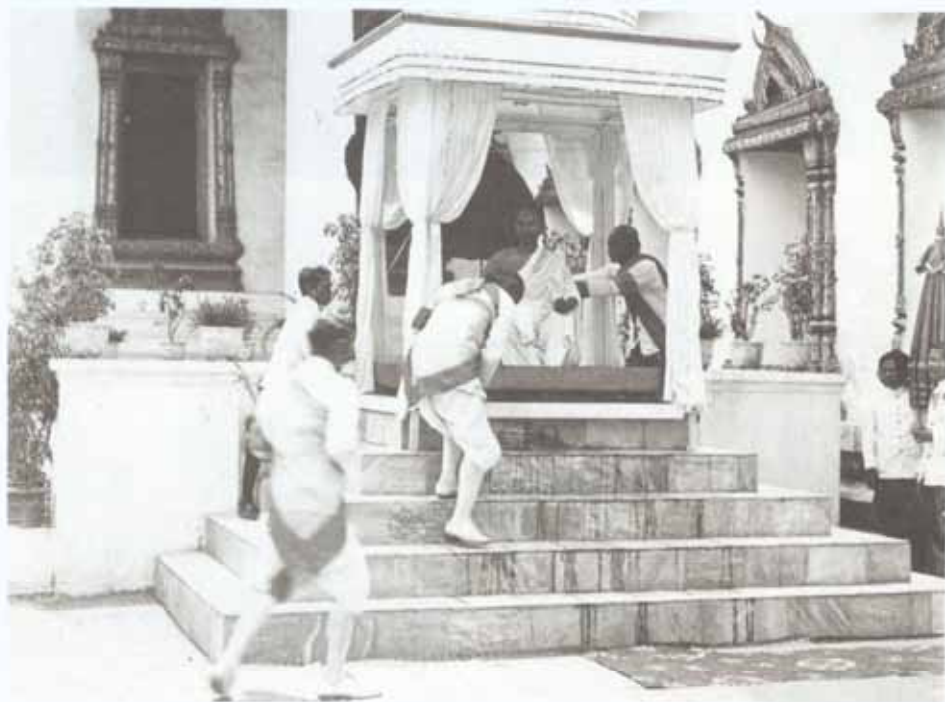
หน้า - 94

ภ. ๐๐๓ พญ. ๔๖/๓๔

๓๕ - ๓๖

ภ. ๐๐๓ ๒๒๖ ๔๕/๒

๓๖ - ๓๗

ภ. ๐๐๓ ๒๒๖ ๔๕/๓

๓๕ - ๓๖

๓๕ - ๓๖

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับในพระเบญจาสรงพระมูรธาภิเษก
สนานพราหมณ์ถวายน้ำ

King Chulalongkorn seated on the
Bencha Throne while the brahmins
perform the ritual bathing ceremony.

๑๙๑ - ๑๗

ภ. ๐๐๓ ๗๖๖ ๘๕/๕

๑๙๑ - ๑๗

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับบนพระเบญจา ทรงพระมุขามิเชกสนาน
ที่ข้างหยก พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต
King Chulalongkorn seated on Bencha Throne
while performing the ritual bathing ceremony at
Ang Yok at Vimanmek mansion, Dusit Palace

พระราชพิธีศรีสังฆปานกาล (ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา)

Drinking the Oath of Allegiance

๙๘ - 98

ป. ๐๐๓ พงศ. ๔๕/๑

๙๘ - 98

ข้าราชการกำลังขึ้นไปดื่มน้ำพระพิพัฒน์สัตยา
ที่บริเวณหน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ในงานพระราชพิธีศรีสังฆปานกาล

The area in front of the Temple of the
Emerald Buddha sanctuary during the oath of
allegiance ceremony

พระราชพิธีพืชมงคล
และ
จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
The Agriculture and Plowing
Ceremonies

๓๙ - ๓๙

ก. ๑๑๑ ฝรั่ง ๔๔/๒๕

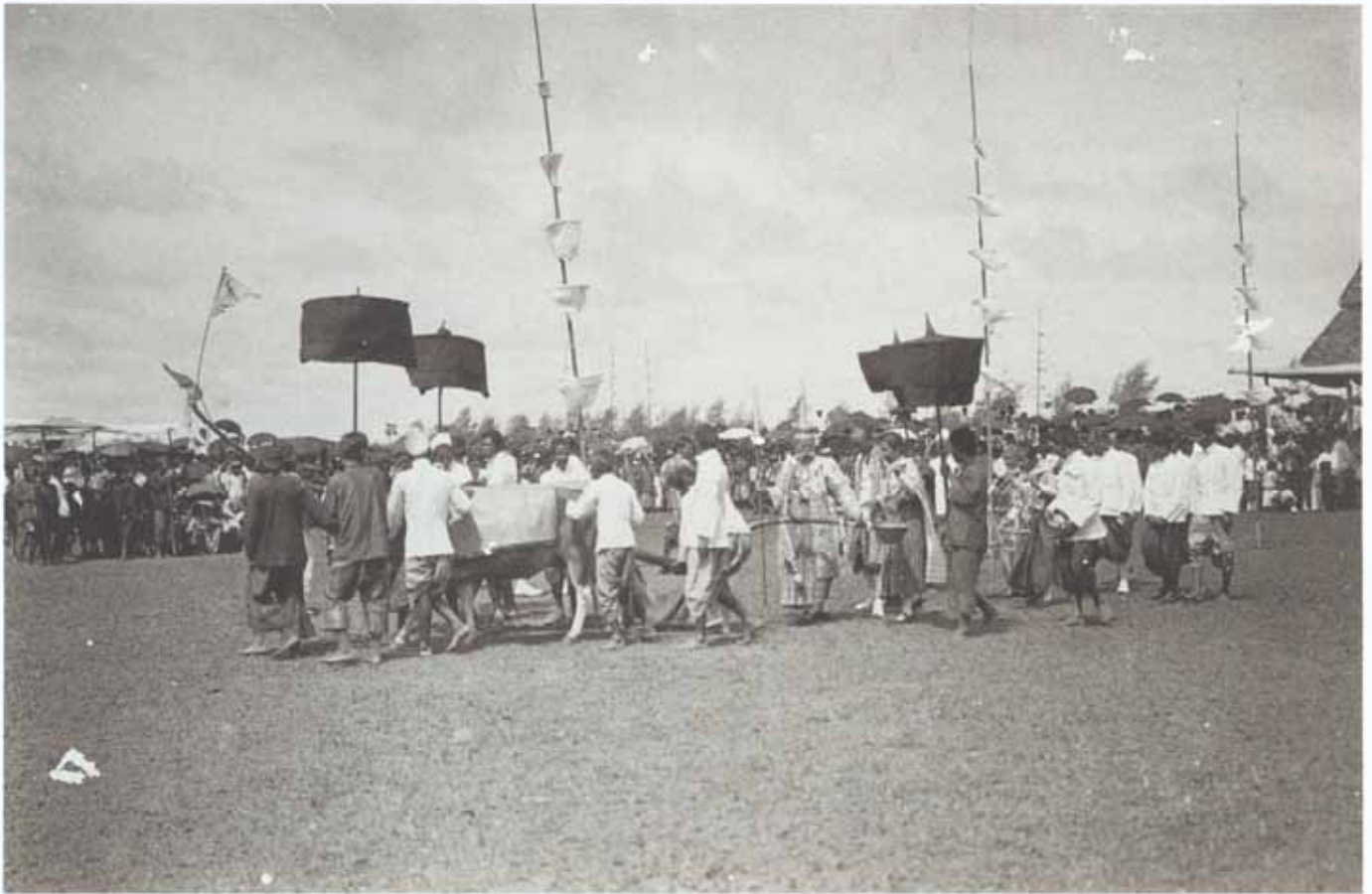
๓๙ - ๓๙
เจ้าพระยาวชิรวงศ์วุฒิไกร
เนร.ว. คดี สุทัศน์
แคว้นดุสิตพระยาแรกนาขวัญ
Vichitvongvuttikrai (Kh) Sutasi as lord of
the festival in the plowing ceremony.

๔๐๐ - ๑๐๐

ก. ๑๐๑ ฝรั่ง ๔๔

๔๐๐ - ๑๐๐
ขบวนแห่พระยาแรกนาที่ทุ่งพญาไท
The procession of the lord of the
festival in the plowing ceremony
at Phayathai field.

๑๐๑ - 101

ภ. ๑๐๑ วิทยุ ๘๑

๑๐๒ - 102

ภ. ๑๐๒ วิทยุ ๘๑

๑๐๑ - 101

พระยาพรหมกัณฑ์โกนพิธีพืชมงคล
จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

The Lord of the festival plowing the field
during the agricultural ceremony.

๑๐๒ - 102

พระโคกินอาหารเลี้ยงทวย ๔ อย่าง
คือ ข้าว หน่อ ถั่ว สุรา

In the plowing ceremony the oxen are
given food such as rice, beans, grass,
alcohol to choose.

๑๐๓ - 103

ภษ. ภค. ๒ เล่ม ๑

๑๐๓ - 103

เสาชิงช้าบริเวณหน้าวัดสุทัศนเทพวราราม
Swinging Board in front of Wat Sutadhtepvaram.

๑๐๔ - 104

ป. ๐๐๓ วิทย ๖๒/๑๑

๑๐๔ - 104
ขบวนแห่พระยายืนชิงช้า
Procession of Swinging ceremony.

๑๐๕ - ๑๐๖
105 - 106
นาลิวันกำลังไล่ชิงช้า
The "Nalivans" swinging the board

๑๐๕ - 105

ปธ. ปธ. ๒ เล่ม ๑

๑๐๖ - 106

ปธ. ปธ. ๒ เล่ม ๑

การคล้องช้าง มณฑลกรุงเก่า
พระนครศรีอยุธยา
The Elephant Roundup

๑๐๗ - ๑๐๗

การคล้องช้างป่าเข้าเพนียดในการคล้องช้างที่
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมัยรัชกาลที่ ๕
Driving wild elephants into the Royal
Kraal in King Chulalongkorn's reign.

๑๐๗ - ๑๐๗

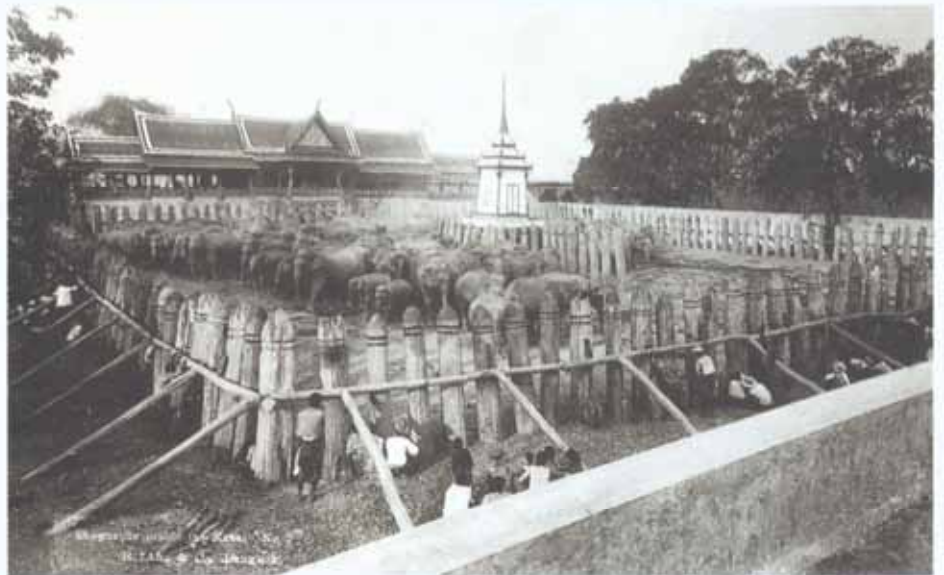
ภ. ๐๐๓ พงศ. ๕๙

๑๐๘ - ๑๐๘

108 - 108

พิธีคล้องช้างในเพนียด

Rounding up the elephants in the Royal
Kraal.

๑๐๘ - ๑๐๘

ภ. ๐๐๓ พงศ. ๕๙

๑๐๘ - ๑๐๘

ภ. ๐๐๓ พงศ. ๕๙

๑๑๐ - 110

ภ. ๐๐๓ ราวปี ๒๕/๖

๑๑๑ - 111

ภ. ๐๐๒ ราวปี ๑๕/๑๕

การทำบุญ Merit-making

๑๑๐ - 110

งานก่อพระเจดีย์ทรายที่
วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
Forming sand pagoda at Wat
Benjamabopitdusitvanaram.

๑๑๑ - 111

ราษฎรทำบุญที่วัดหลวง นครลำปาง
Offering food to the monk of Wat Luang,
Lumpang Province.

งานพระเมรุ
Royal Cremations

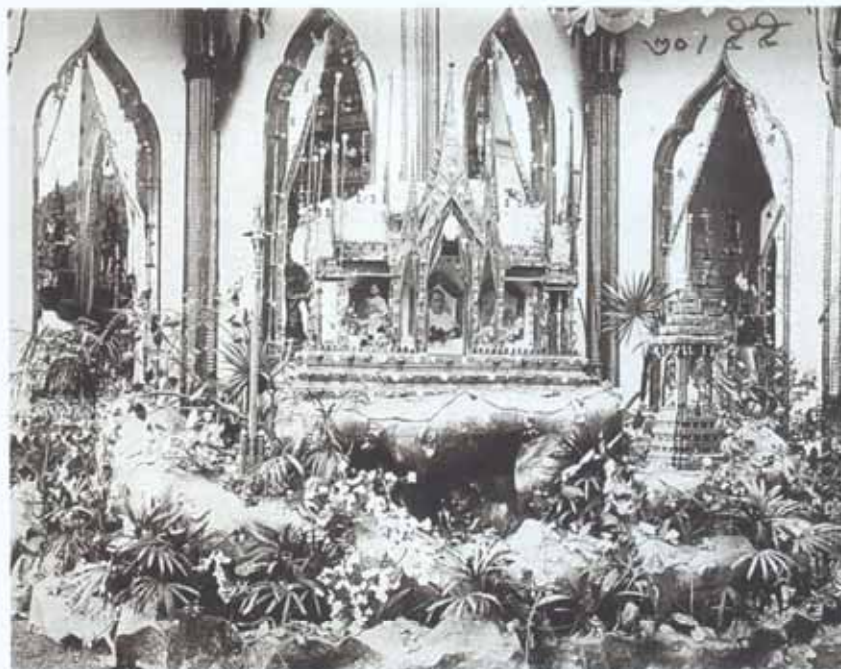
๑๑๒ - 112

ภ. ๐๐๓ พวญ ๕๐/๕๐

๑๑๓ - 113

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔๘/๒

๑๑๔ - 114

ภ. ๐๐๓ พวญ ๔๘/๓

๑๑๒, ๑๑๓, ๑๑๔

112, 113, 114

งานเมรุเจ้าคุณจอมมารดาเปี่ยม ในรัชกาลที่ ๖ ทรงสถาปนาเป็น
สมเด็จพระปิยมหาราช ศักราชรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๔๕๓

The royal cremation of Chaochorn Manda Perm,
one of the king's consorts, in 1910.

๑๑๕ - 115

ป. ๐๐๓ พวญ ๓๓/๗

๑๑๖ - 116

ป. ๐๐๓ พวญ ๖๒/๕๕

๑๑๕ - 115

พระเมรุซึ่งสร้างขึ้นบริเวณท้องสนามหลวง
The cremation pavilion at the Pramane
Ground.

๑๑๖ - 116

พิธีกงเต็ก
The "Kongtek" ceremony.

การสาธารณสุขปโภค และการสาธารณสุข

Public Works And Public Health

សាធារណការិយាល័យ កងការិយាល័យ
Public Works And Public Health

คลอง
Canals

๑๑๗ - 117

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕๒/๓๒

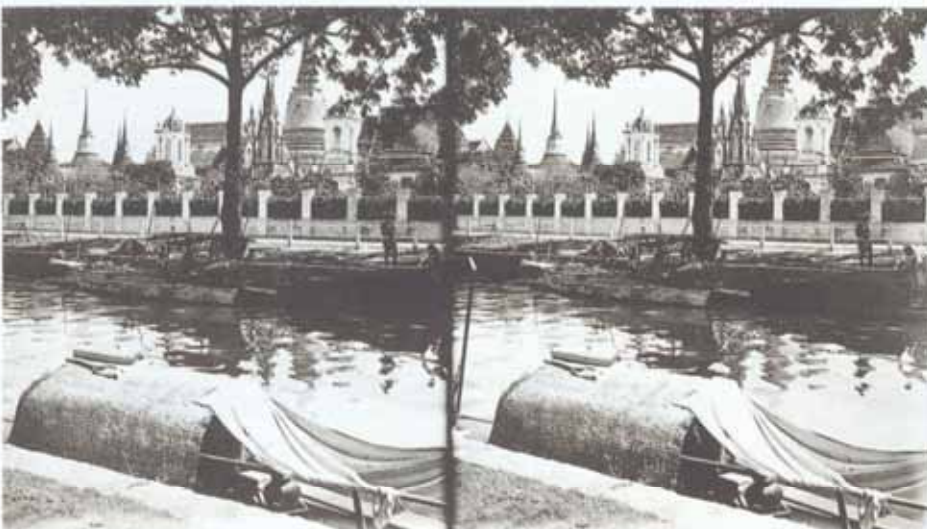
๑๑๗ - 117
คลองที่ขุดในสมัยรัชกาลที่ ๕
Map of Bangkok canals dug in the reign
of H.M. King Chulalongkorn.

๑๑๘ - 118

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕๒/๓๐

๑๑๘ - 118
ภาพคลองโอ่งช้างในสมัยรัชกาลที่ ๕
View of Klong Ong-Ang in the reign of
H.M. King Chulalongkorn.

๑๑๙ - 119

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕๒/๓๑

๑๑๙ - 119
ภาพคลองหลอดในสมัยรัชกาลที่ ๕
General view of a canal (Klong Lord) dug
in the reign of H.M. King Chulalongkorn.

ถนน
Road

๑๒๐ - 120

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕๒/๑๐๙

๑๒๐ - 120

ถนนราชดำเนินนอก

เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ โดยสร้างถนนราชดำเนินนอกก่อน และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๔ จึงได้ประกาศสร้างถนนราชดำเนินกลาง และถนนราชดำเนินในตามลำดับ และกำหนดแบบให้เหมือนกันหมดตลอดสายคือ มีทางรถวิ่ง ๓ สาย แต่ละสาย มีทางเดินที่ปลูกต้นไม้ร่มรื่น โดยถนนสายกลางกับท่อน้ำกว้าง ๑๖ เมตร ทางเดินเท้าที่ปลูกต้นไม้สองข้างถนนสายกลางข้างละ ๑๐ เมตร ถนนสาทรนอกสองข้างกับท่อน้ำข้างละ ๔ เมตร ทางเดินสาทรนอกข้างละ ๓ เมตร รวมทั้งสิ้นกว้าง ๕๔ เมตร ยาวตลอดสาย ๑๖ เส้น ถนนปูอิฐตลอด เงินค่าก่อสร้างทั้งหมด ประมาณ ๑๑๔,๐๔๕ บาท รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จพระราชดำเนิน มาทรงเปิดเนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. ๒๔๔๘

General view of Rajadamnern Avenue; the construction begun in 1899, finished in 1904 and opened officially by H.M. King Chulalongkorn on the occasion of his birthday celebration.

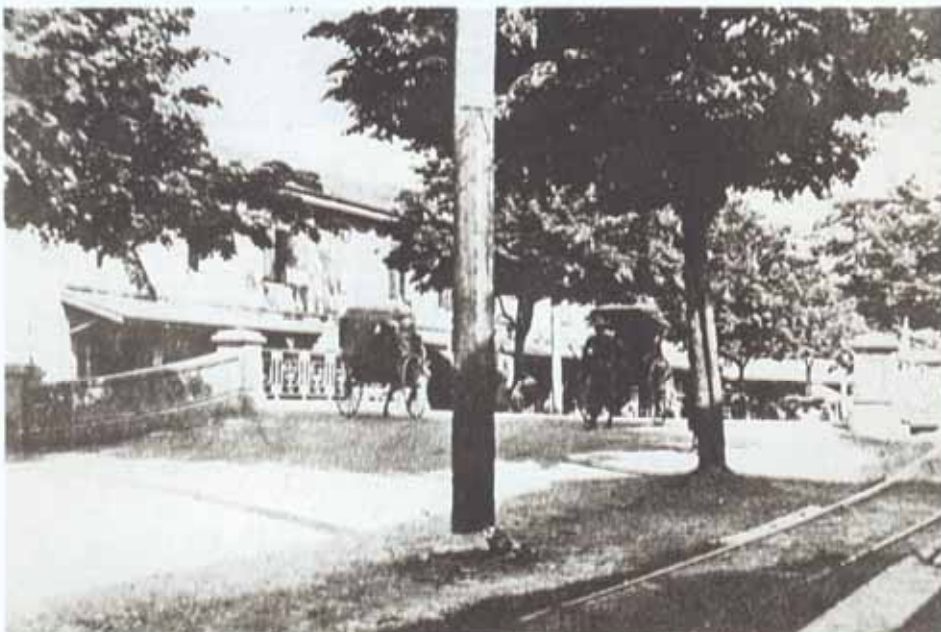

๑๒๑ - 121

ภ. ๐๐๓ พวญ ๙๔/๑

๑๒๑ - 121

สภาพถนนย่านชุมชนที่เจริญแล้ว
General view of a street.

๑๒๒ - 122

ภ. ๐๐๒ พวญ ๕๒/๕๔

๑๒๒ - 122

ถนนเยาวราชตรงสะพานเฉลิมเวียง ๔๖

ถนนเยาวราชนี้ใช้เวลาก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๔ - ๒๔๔๓ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ตั้งประกาศของกรมโยธาธิการสมัยนั้นว่า "มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้กรมโยธาธิการสร้างถนนขึ้นใหม่สายหนึ่ง แทรกลงระหว่างกลางแห่งถนนเจริญกรุงและถนนสามเสน ตั้งแต่บ่อนมหาราชยันติดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เข้าบรรจบถนนเจริญกรุง ตรงสะพานวัดสามจีน ยาว ๑,๔๓๐ เมตร กว้าง ๒๐ เมตร พระราชทานชื่อว่า ถนนเยาวราช

General view of Yawaraj Road. The road was constructed between 1891 and 1900 in the reign of H.M. King Chulalongkorn.

สะพาน The Bridges

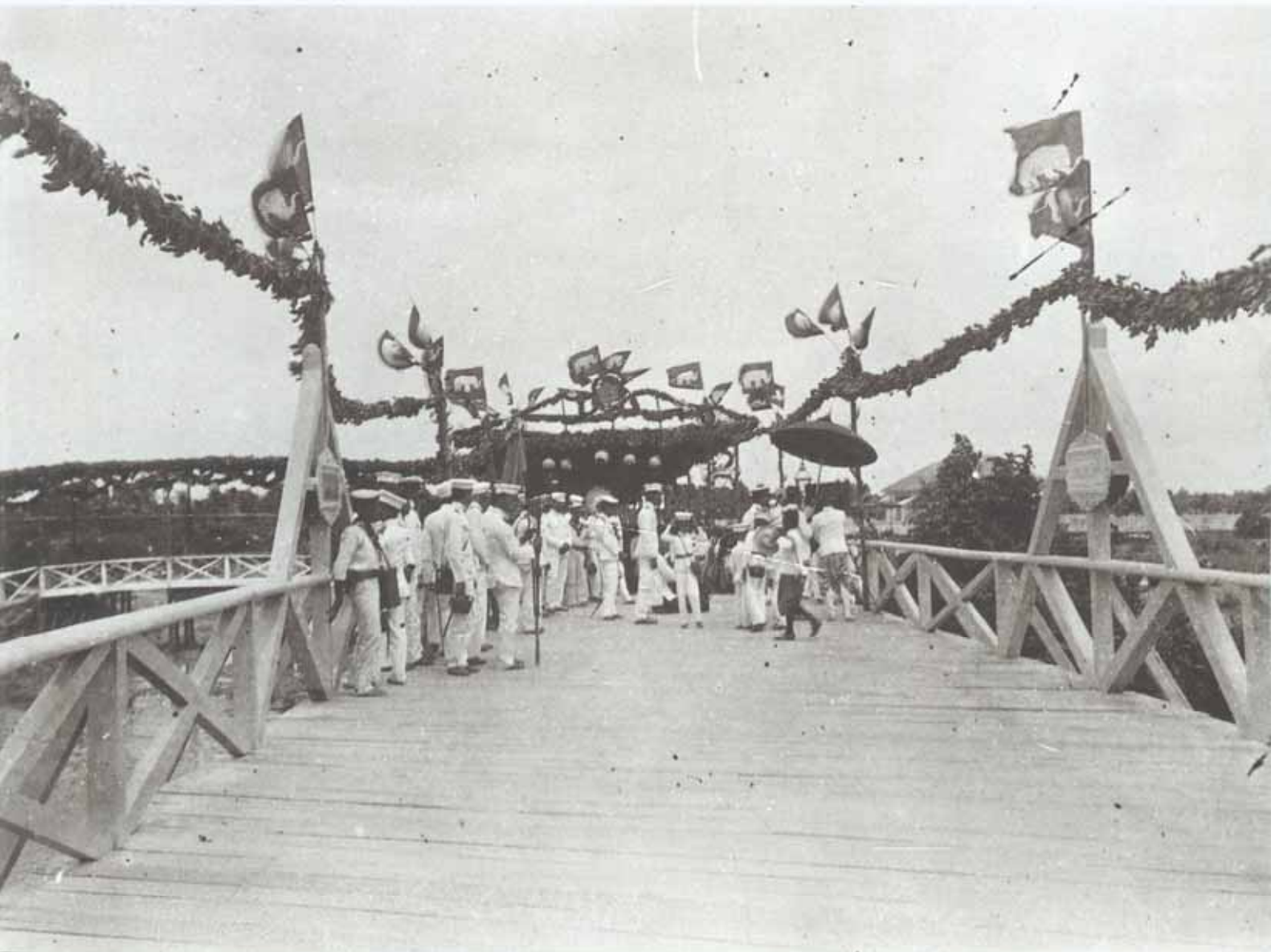
๑๒๓ - 123

ป. ๐๐๒ วิทยุ ๕๒/๖๖

๑๒๓ - 123

สะพานเฉลิมยศ ๔๕ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างสะพานเฉลิมยศ ๔๕ ที่ถนนจักร ช้างคลองวัดพระพิเรนทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ ผู้ออกแบบ คือ นายคาร์โล อัลเลกรี ลักษณะสะพานเป็นสะพานตรงมีคานเหล็ก พื้นไม้กระดานอย่างหนา ลูกกรงราวสะพานเป็นเหล็กดัด การก่อสร้าง สะพานนี้ใช้เงินมากเพราะพื้นที่ที่สร้างเป็นที่ลุ่มเลนและราคาวัสดุ สิ่งของต่างๆ ในการก่อสร้างขึ้นราคาอยู่เรื่อยๆ รวมค่าใช้จ่ายในการ สร้างสะพานนี้ประมาณ ๗,๓๕๘ บาท รัชกาลที่ ๕ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๒

The Charlem Yos 45 Bridge. It was constructed over Klong Wat Pra Pirenta at Warachak Road and was opened on 15 November 1898 by H.M. King Chulalongkorn.

๑๒๔ - 124

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๕๒/๗๘

๑๒๔ - 124

สะพานพรหมประสิทธิ์ เป็นสะพานข้ามลำน้ำปัว เป็นทาง
จากนครน่านไปเมืองแพร่ เจ้ามหาพรหมสุรธาดาอุปราชนครน่าน
เป็นผู้บริจาคเงินสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓

ผู้ออกแบบคือมิสเตอร์โรเบิร์ตตี ข้าหลวงโยธามณฑลพายัพ
สิ้นเงินค่าก่อสร้างประมาณ ๔,๕๐๐ บาท เป็นสะพานไม้กว้าง ๒ วา
ยาว ๒๖ วา ๒ คอก รัชกาลที่ ๕ พระราชทานนามว่า
สะพานพรหมประสิทธิ์

The Brahma Prasit Bridge. The bridge was built over the
Pua River, linking Nan and Phrae provinces.

Pra Mahapromsuradhada, the viceroy of Nan donated
money to build it in 1910 and H.M. King Chulalongkorn
named the bridge "Brahma Prasit".

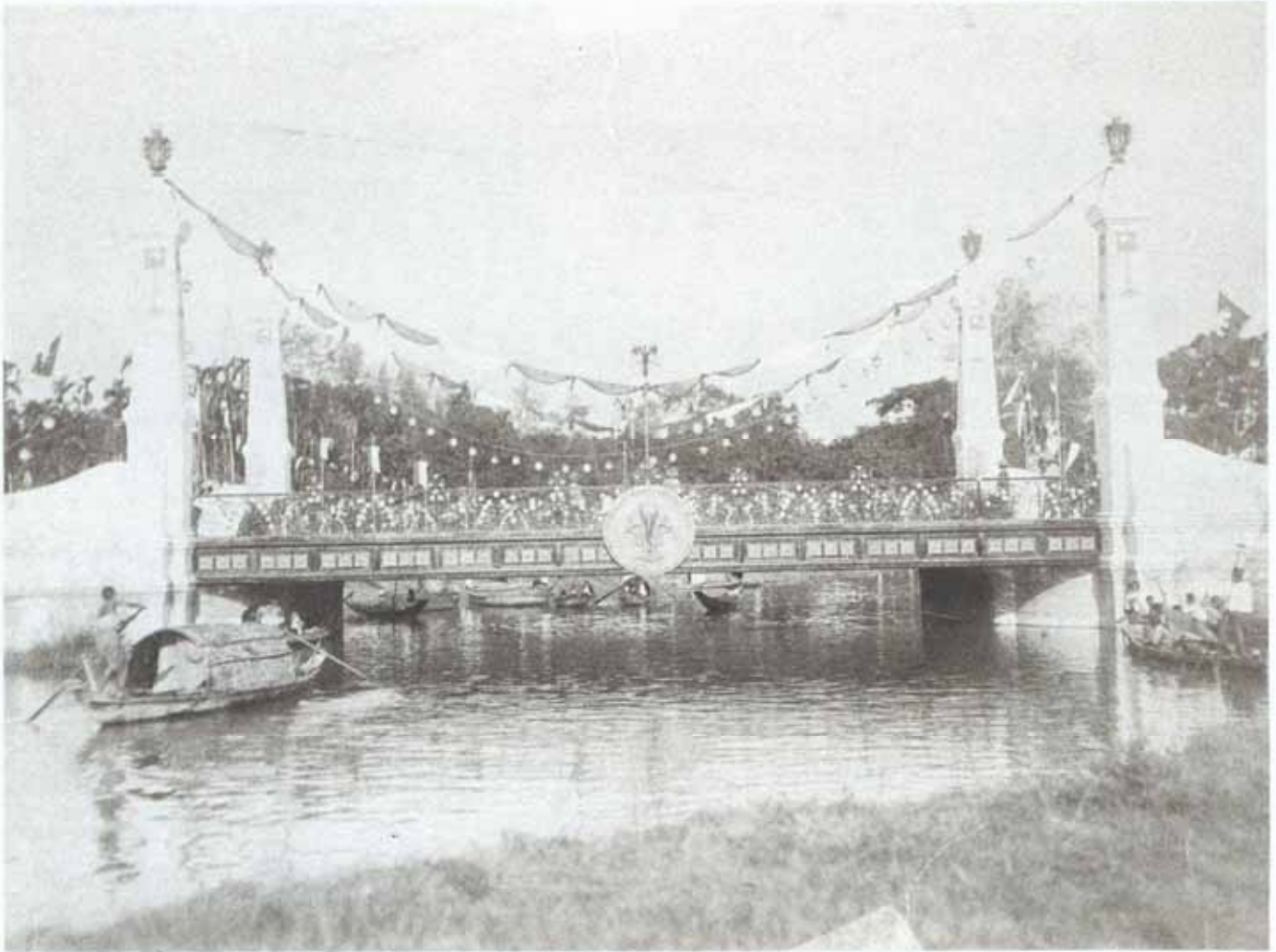
๑๒๕ - 125

ภ. ๐๐๒ ทวญ ๕๒/๗๕

๑๒๕ - 125

สะพานผ่านพิภพลีลา ใน พ.ศ. ๒๔๔๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างสะพานผ่านพิภพลีลาขึ้น เพื่อเชื่อมถนนราชดำเนินในและถนนราชดำเนินกลาง ลักษณะสะพานเป็นสะพานที่มีความเอียงลาดน้อยมากเกือบเสมอกับระดับถนน ราวลูกกรงสะพานเป็นเหล็กดัดมีลวดลายงดงาม รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดสะพานนี้ เนื่องในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗

The Parnpipob Leela Bridge. It was built in 1902 to connect two sections of Rajadamnern Avenue. It was an inclined bridge with beautiful rails and opened by H.M. King Chulalongkorn in 1904 on the occasion of his birthday celebration.

๑๒๖ - 126

ป. สิบ ๓๓/๕๑

๑๒๖ - 126

สะพานมัญฉวนรังสรรค์ สร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างถนน

ราชดำเนินนอก เป็นสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม

ผู้ออกแบบคือ นายคาร์โล อัลเลกรี ลักษณะสะพานเป็น

สะพานโครงสร้างคานเหล็ก พื้นคอนกรีต ส่วนประดับคือ

ราวสะพานที่เป็นเหล็กหล่อและดวงตรารูปช้างเอราวัณที่

กลางสะพาน มีเสาหินอ่อนมุมสะพานรองรับโคมไฟสำริด

ผนังเชิงลาดสะพานประดับด้วยหินอ่อน เป็นสะพานที่

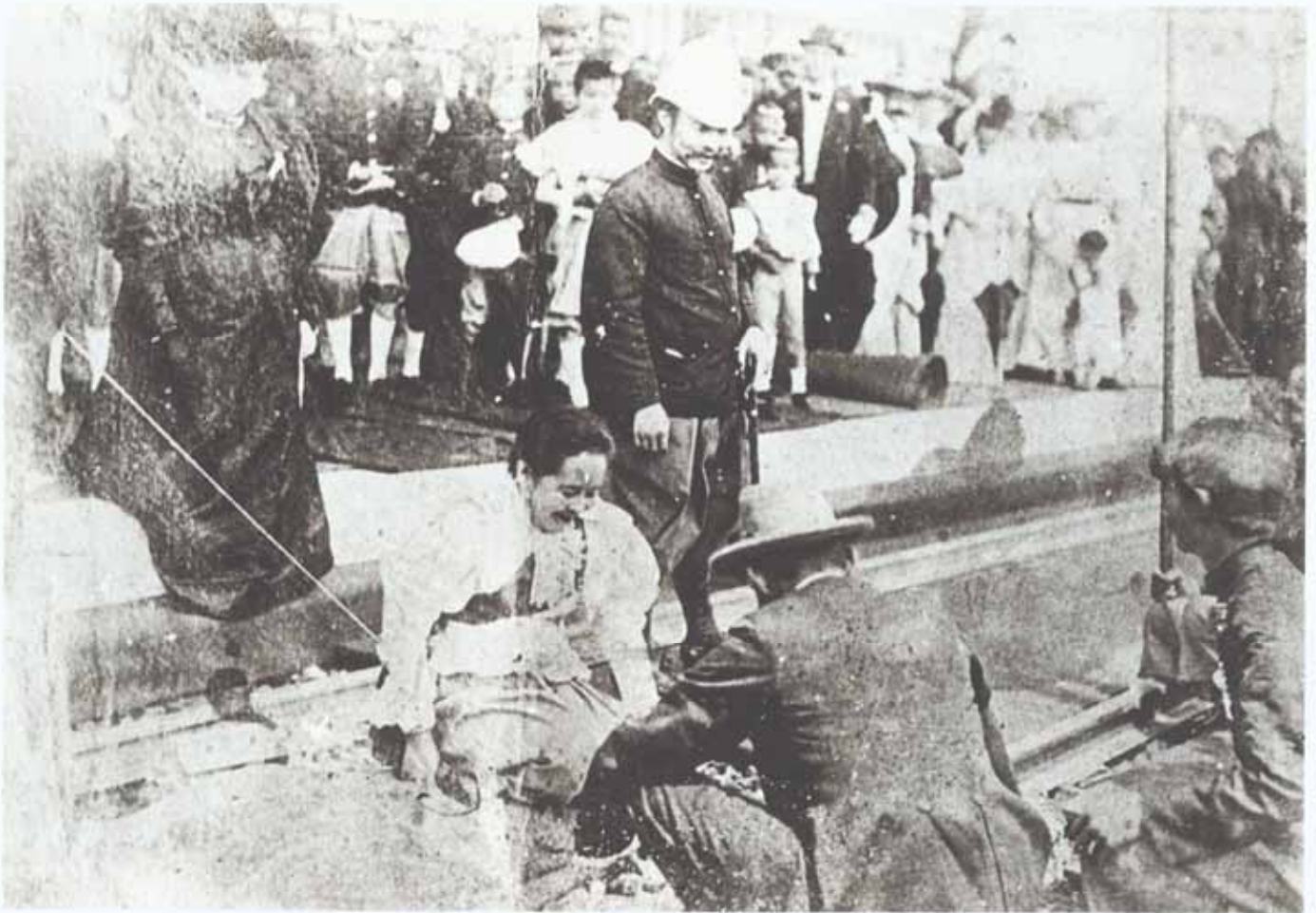
สวยงามสะพานหนึ่งในกรุงเทพฯ รัชกาลที่ ๕

ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ และ

พระราชทานนามว่า สะพานมัญฉวนรังสรรค์

The Makawan Rangsang Bridge. It was built to cross Klong Phadung Krungrasem and opened in 1903 by H.M. King Chulalongkorn who gave the name of this bridge "Makawan Rangsang". The bridge has a steel structure with concrete slabs.

รถไฟ The Railroad

๑๒๗ - 127

ภ. ๐๐๓ วิทยุ ๗๘/๗

๑๒๗ - 127

เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๙
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี
พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมา
ประกอบพระราชพิธีเปิดการเดินรถไฟหลวง
สายแรกในพระราชอาณาจักร
(สายนครราชสีมา)

H.M. King Chulalongkorn and H.M.
Queen Saowapha Pongsri
inaugurated the first railway in the country
(Nakornrasima line) on 26 March 1896.

๑๒๘ - 128

สะพานปรินมพร

เป็นสะพานรถไฟสายเหนือข้ามแม่น้ำป่าสัก
Paramindra Bridge was the north railway
bridge across Pasak river.

๑๒๘ - 128

ภ. ๐๐๒ วิทยุ ๗๘/๖

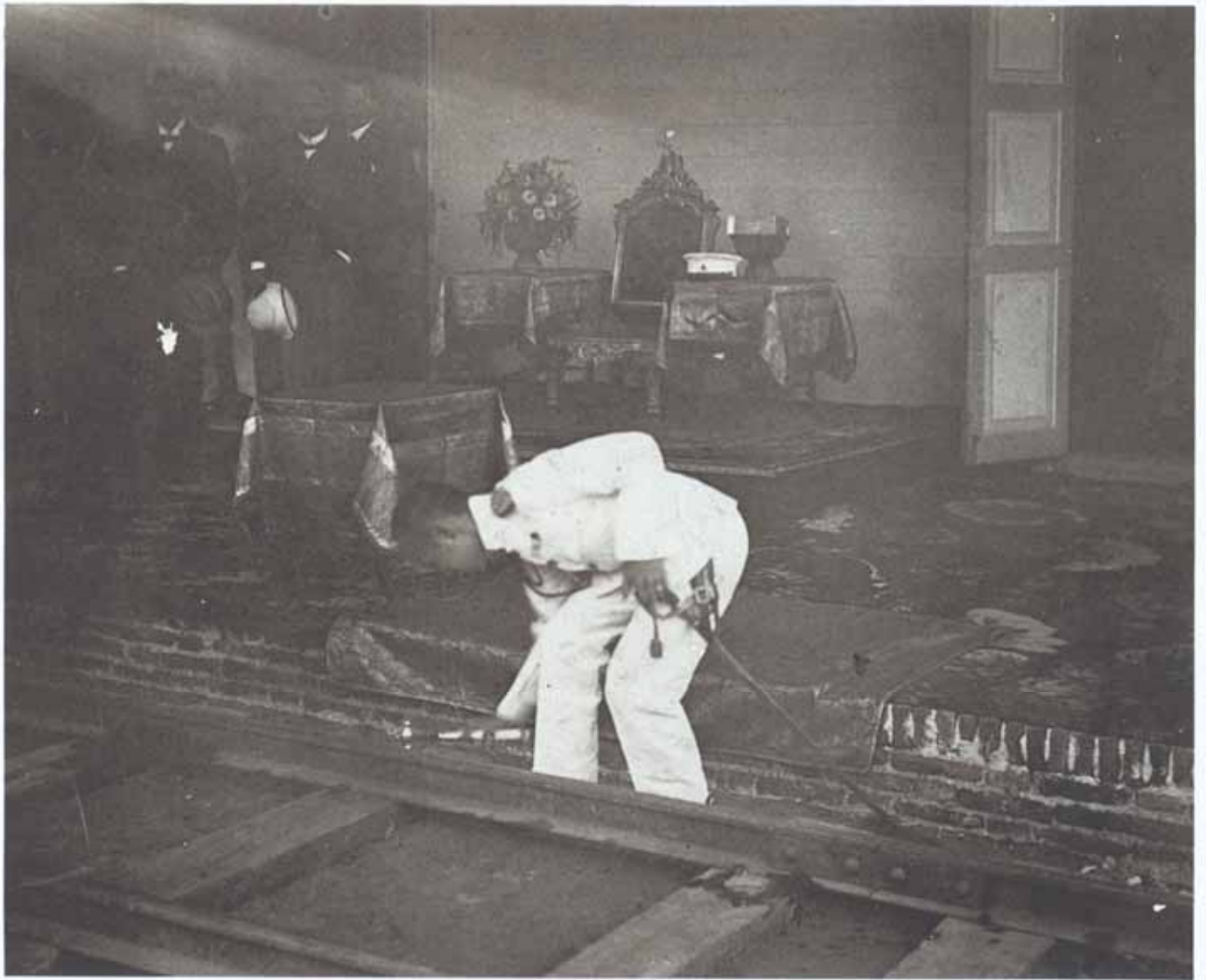
๑๒๙ - 129

ภ. ๐๐๓ พวญ ๗๔/๖

๑๒๙ - 129

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเปิด
สะพานรถไฟราชบุรี ซึ่งเป็นสะพานหนึ่งในเส้นทางรถไฟสายใต้
(ในภาพ พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้ายุทธวงศ์บริรักษ์มโหรี
ผู้ตามเสด็จทรงยืนอยู่ทางขวา)

H.M. King Chulalongkorn inaugurated the Ratchabun Railway Bridge
which was on the southern line.

๑๓๐ - 130

ภ. ๐๐๓ หนวญ ๗๘/๓

๑๓๐ - 130

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้น
ดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เสด็จเปิดทางรถไฟสายหัวจีน (มหาชัย) ที่
สถานีคลองสาน ธนบุรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม

พ.ศ. ๒๔๔๗

H.R.M. Crown Prince Vachiravudha
inaugurated Thachin railway line at
Klong San railway station, Thonburi
on 4 January 1904.

๑๓๑ - 131

ภาพสถานีรถไฟคลองสาน (สถานีต้นทางของ
ทางรถไฟสายหัวจีน) ในงานพิธีเปิดการเดินรถไฟ
เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๗

View of Klong San Station during the royal
inauguration on 4 January 1904.

๑๓๑ - 131

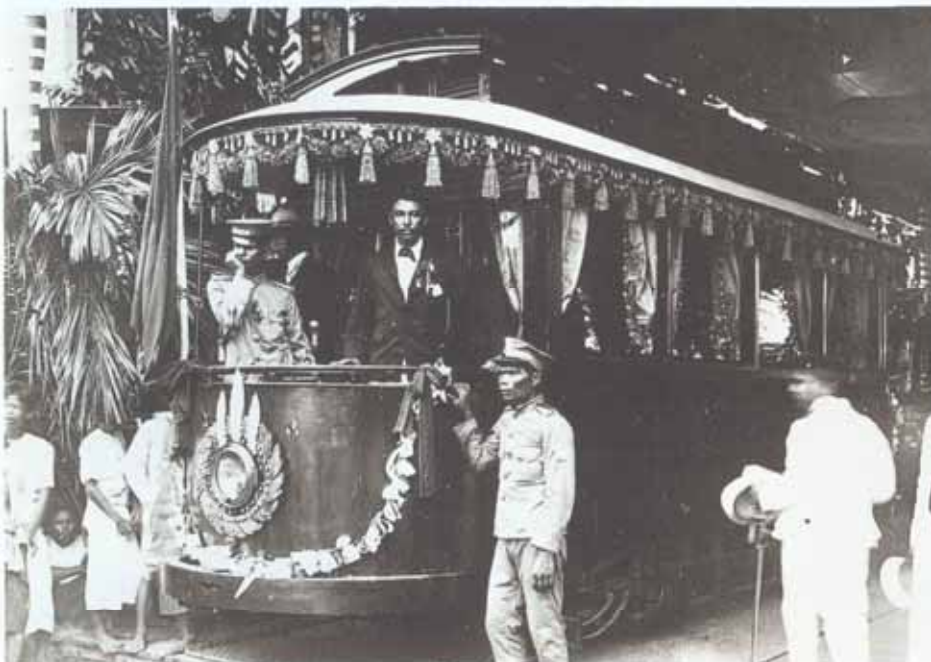
ภ. ๐๐๓ หนวญ ๗๘/๓

รถราง
The Tram

ฉ. ๑๓๒ - 132

ป. ๑๐๓ พ. ๑๗/๑

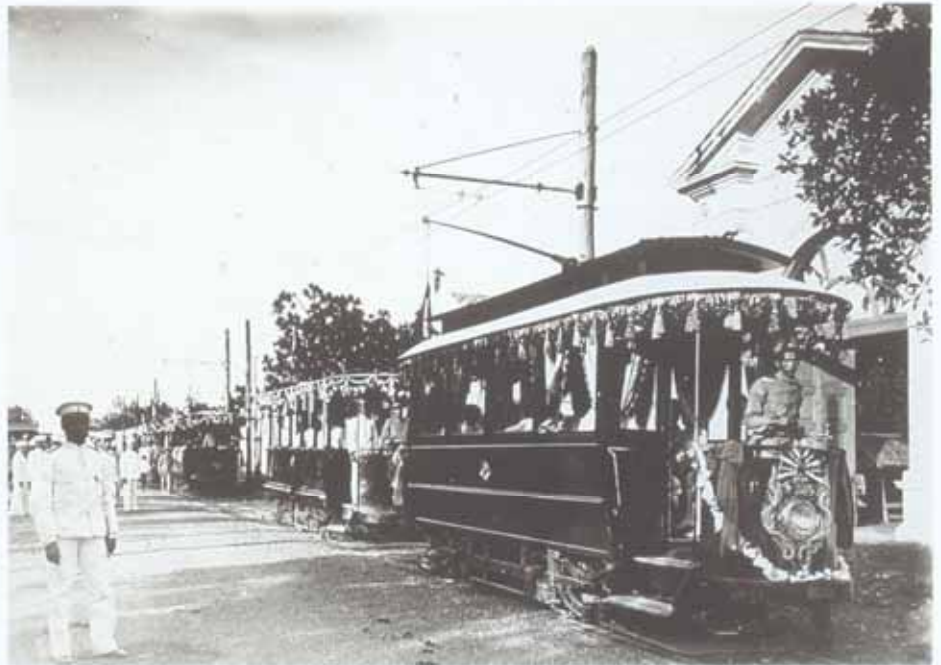
ฉ. ๑๓๓ - 133

ป. ๑๐๓ พ. ๑๗/๑

ฉ. ๑๓๒ - ๑๓๓
132 - 133
พิธีเปิดการเดินรถรางสายต่างๆ ในพระนคร
The inauguration of tram lines in
Bangkok.

๑๓๔ - 134

พิธีเปิดรถรางสายรอบเมืองของบริษัทรถราง
ไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ แต่นิยมเรียกว่า
รถรางสายแดงเพราะตัวรถทาสีแดง
The inauguration of the "around-the-
city" tram line in 1905. It was called
red tram line due to the red colour
of the tram.

๑๓๔ - 134

ภ. ๐๐๓ พงศ ๙๔/๑

๑๓๕, ๑๓๖

135, 136

ประชาชนในพระนครกับบริการของรถราง
ในสมัยรัชกาลที่ ๕
Some Bangkok residents and the tram
services in the reign of H.M. King
Chulalongkorn.

๑๓๕ - 135

ภ. ๐๐๓ พงศ ๙๔/๑

๑๓๖ - 136

ภ. ๐๐๓ พงศ ๙๔/๑

เรือ
Boat

๑๓๗ - 137

ภ. ๐๐๕ พวญ ๒/๔๑

๑๓๘ - 138

ภ. ๐๐๕ พวญ ๒/๕๒

๑๓๗

137

นอกจากเรือประเภทต่างๆ ที่มีมาในสมัยโบราณ เช่น เรือแจว เรือกำปั่น เรือลำเภา เรือกลไฟ เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีเรือรับจ้างประเภทหนึ่งเรียกว่า "เรือเปดแกงสีแฉว" เริ่มรับคนโดยสารตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๘ จากที่พักรถไฟคลองพระโขนง ไปคลองประเวศถึงคลองหลวงแพ่ง ดัง น.ส.ท. บางกอกโหมสั ประจักษ์วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๑๓ ลงข่าวว่า "เรามีความยินดีที่ได้ทราบว่า ในบัดนี้เรือจ้างเป็นเรือประเภทเปดแกงสีแฉว สองลำในภังนั้นทำเป็นห้องหนึ่งห้องสอง มีขนาดณีน้อยอย่างรูปแกงวัดไฟ รับคนโดยสารออกแต่ที่พักรถไฟคลองพระโขนงไปคลองประเวศจนถึงคลองหลวงแพ่ง"

One kind of Public boat called "Ped Kang Si Chaews" the first introduced in 1894.

๑๓๘ - 138

เรือแม่ปะ (เรือหางแมงป่อง) พาหนะที่สำคัญยิ่งของชาวเหนือ จอดเทียบท่าอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณวังหลัง ธนบุรี
Maepa boat used by the people in the north of Thailand, Anchored in Chao Phraya river at Wang Lang, Thonburi

รถลาก
Rickshaw

๑๓๑ - 139

ร. ๑๐๒ หน้า ๕๒/๑๓

๑๔๐ - 140

ป. ๐๐๕ วิทย ๑/๔

๑๓๙ - ๑๔๐

139 - 140

พระยาโชฎีกะราชนครินทร์ (ทุก) ได้นำรถลากคันแรกจากเมืองซีวเคาประเทศจีน
เข้ามาถวายรัชกาลที่ ๕ สำหรับประทับโคมขนาดเล็กลากประพาสเล่นในวังหลวง
และเป็นที่ยอมรับหลาย ในเวลาต่อมาผู้สั่งรถลากจากเมืองจีนเข้ามาขายและ
ใช้เป็นรถรับจ้าง เมื่อมีรถลากรับจ้างมากขึ้น ทำให้การสัญจรไปมาลำบากเพราะถนนแคบ
และผู้ลากแต่งกายไม่เรียบร้อย รัชกาลที่ ๕ จึงทรงตราพระราชบัญญัติ
รถลากฉบับแรกขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ เรียกว่า "พระราชบัญญัติรถลาก
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐" เพื่อจัดระเบียบและป้องกันอันตราย กำหนด
ให้เจ้าของรถลากจดทะเบียนรถลาก และกำหนดอัตราค่าโดยสารไว้ด้วย
A nobleman, Phraya Choduckrajasethi introduced the first rickshaw and
presented it to H.M. King Chulalongkorn for private use. Subsequently,
the rickshaw became a popular means of transportation and increased
in large numbers. The government found it necessary to promulgate an act
governing the rickshaws in 1901 in order to control them for public safety.

เกวียน
Wagon

๑๔๑ - 141

ภ. ๑๐๕ 17/๖ ๓/๖

๑๔๑ - 141

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ แม้ว่ารัฐบาลจะสร้าง
ทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปยังภูมิภาคบางแห่งแล้ว
ก็ตาม พ่อค้า ประชาชน ในชนบทก็ยังนิยมใช้
เกวียนเป็นพาหนะ แต่ปรากฏว่ามีบางท้องที่ยัง
ไม่รู้จักใช้เกวียน รัฐบาลได้พยายามชักจูงให้
ประชาชนสนใจทำเกวียนขึ้นใช้

A type of cart used in H.M. King
Chulalongkorn's reign.

รถม้า Horse Carriage

๑๔๒ - 142

ภ. ๐๐๔ พญ. ๑/๒

๑๔๒ - 142

สมัยรัชกาลที่ ๔ มีการใช้รถม้าบ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย สมัยรัชกาลที่ ๕ มีถนนเพิ่มขึ้น จึงมีผู้นิยมใช้รถม้ามากขึ้นทั้ง ส่วนตัวและรับจ้าง รถม้าส่วนตัวส่วนมากเป็นของ เจ้านาย ขุนนาง หรือเศรษฐี ใช้รถกูบเทียมม้าคู่ หรือม้าเดี่ยว ตัวรถสั่ง มาจากเมืองนอก ถ้าสร้างในเมืองไทยก็มีเงินเป็นผู้ทำ สำหรับ รถม้าโดยสารไม่ได้กำหนดราคาค่าโดยสารตามระยะทางแต่ กำหนดราคาตามลักษณะของรถ เช่น รถชั้นที่ ๑ เป็นรถกูบ สีส่อน้ำได้ ๔ คน รถชั้นที่ ๒ เป็นรถเก๋งสีส่อน้ำได้ ๔ คน แต่เบาะแข็งเพราะยึดด้วยกานมะพร้าว รถม้าสมัยนั้นเป็น ล้อเหล็กเวลาวิ่งในถนนเสียงดังและสั่นเขือนมาก

The horse-drawn carriage was already known in the reign of King Mongkut but became popular in H.M. King Chulalongkorn's reign when it increased in large numbers for private and public use. Most carriages belonged to noblemen and wealthy citizens.

รถยนต์ The Motor Car

๑๔๓ - 143

ภ. ๐๐๕ หนก ๑/๑

๑๔๓ - ๑๔๔

143 - 144

งานประชุมรถยนต์ใน ร.ศ. ๑๒๗
รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชดำริให้จัดงานรื่นเริง
เป็นพิเศษ โปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดี
กระทรวงวัง เชิญบรรดาผู้มีรถยนต์
มีทั้งเจ้านาย ข้าราชการ ราชนิกุล
ชาวต่างประเทศ และพ่อค้า นำรถมา
ประชุมกัน ณ วิ่งสวนดุสิต
แล้วขับเป็นขบวนไปตามถนนต่างๆ แล้ว
กลับมาชุมนุมกัน ณ วิ่งสวนดุสิต ตามเดิม
ในการเดินรถวันนี้ มีคนเป็นอันมากมาดูที่
สองข้างถนนที่รถผ่านตลอดทาง
The Motor Car Celebration in 1908.

๑๔๔ - 144

ภ. ๐๐๕ หนก ๑/๔

๑๔๕ - 145

ภ. ๐๐๒ วิทย ๖/๑๕

การไฟฟ้า

The Electricity

๑๔๕ - 145

บริษัทไฟฟ้าสยาม จำกัด

เป็นบริษัทที่ชาวเดนมาร์กตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ โดยรับช่วงสัญญาต่อจาก นายลอมเบร์ ยูจีนเบเนดิก ซึ่งได้ทำสัญญากับรัฐบาลสยาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ บริษัทได้แต่งตั้งให้นายเวสเซนโฮลต์ เป็นผู้จัดการ และบริษัทได้ขอแก้ไขสัญญาต่างๆ ตลอดจนเปิดกิจการรถรางขึ้น รวมทั้งจัดการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป ในพระนคร พร้อมทั้งจัดตั้งโรงไฟฟ้าขึ้นที่ วัดราชบูรณะ(วัดเลียบ) บริษัทดำเนินการมาด้วยดี ตลอดมา และได้เปลี่ยนชื่อใหม่จากบริษัทไฟฟ้าสยาม จำกัด เป็นบริษัทไฟฟ้าคอร์ปอเรชัน เมื่อวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อครบกำหนดสัมปทาน จึงได้โอนกิจการมาไว้รัฐบาลเมื่อ วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓

The Siam Electricity Company.

A Danish company, established in 1898, obtained contracts to construct the tramslines and to supply electricity. In 1939 it changed its name to the Electricity Corporation, and in 1950 it ceased its operations when the concession expired.

๑๔๖ - 146

ไฟฟ้าตามถนน

Electric street lights.

เมื่อรัฐบาลได้ให้สัมปทานกิจการไฟฟ้าแก่ บริษัทต่างประเทศแล้ว ในสัญญาจะระบุว่า บริษัทจะต้องเป็นผู้จ่ายกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้ในพระบรมมหาราชวังและถนนหลวง โดยคิดราคาขายนิลละ ๑๒ อัฐถ้าเดือนหนึ่งใช้ไม่เกิน ๔๒,๐๐๐ ยูนิค และบริษัทจะต้องรับผิดชอบดูแลรักษาสายไฟฟ้าตามถนนเอง สำหรับโคมไฟตามถนนนั้น ถ้าชำรุดเสียหายบริษัทจะต้องเปลี่ยนใหม่ โดยคิดราคาเท่ากับที่เก็บจากราษฎร

According to the agreement the company from abroad conceded from Thai Government have to supply electricity to the Royal Palace and street lights in the limited of 42,600 units per month without of charge and responsible for the maintenance of electric wire and lamps.

๑๔๖ - 146

ภ. ๐๐๒ วิทย ๕๒/๑๒

การประปา The Water Supply

๑๔๗ - 147

ป. ๐๐๒ ทวญ ๕๒/๘

๑๔๗ - 147

ประตูระบายน้ำที่สามเสน สำหรับระบายน้ำ
ไปสู่ที่สูบน้ำเพื่อจัดทำน้ำประปา
(ภาพจากหนังสือการประปา)
The water gate at Sam Sen.

๑๔๘ - 148

คลองส่งน้ำจากเชียงใหม่ถึงกรุงเทพฯ
ตามโครงการจัดหาน้ำบริโภค
(ภาพจากหนังสือการประปา)
The canal that was dug from Chiangrai,
Ayutthaya to Bangkok to supply water

๑๔๘ - 148

ป. ๐๐๒ ทวญ ๕๒/๘

การไปรษณีย์ The Post

๑๔๐๙ - 149

การขนส่งถุงเมล์ในทางทุรกันดาร
Carrying mail in a remote area.

๑๕๐ - 150

บุรุษไปรษณีย์ พ.ศ. ๒๔๓๕
A postman in 1892

๑๕๑ - 151

บุรุษไปรษณีย์ ส่งจดหมายให้ชาวบ้าน
A postman, during the work.

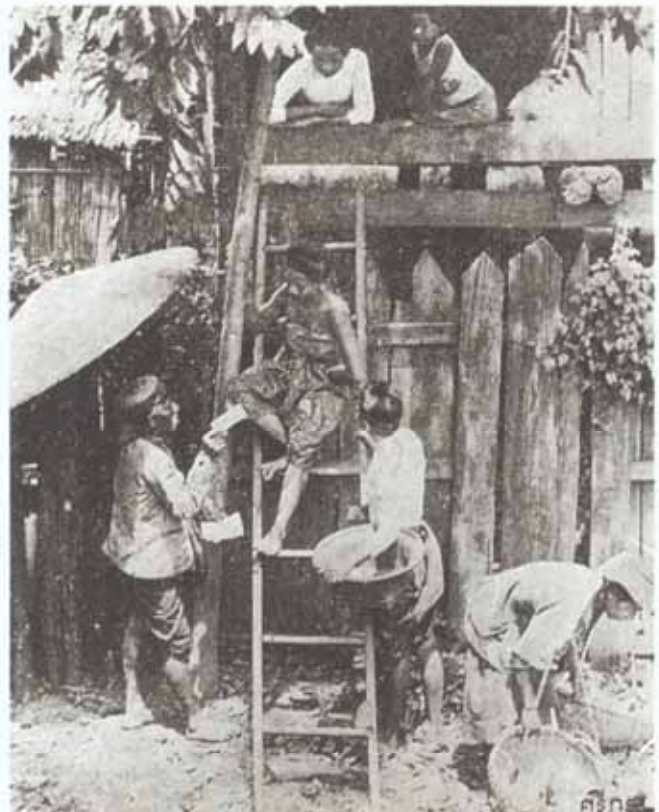
๑๔๐๙ - 149

ภ. ๐๐๔ พวญ ๒๔

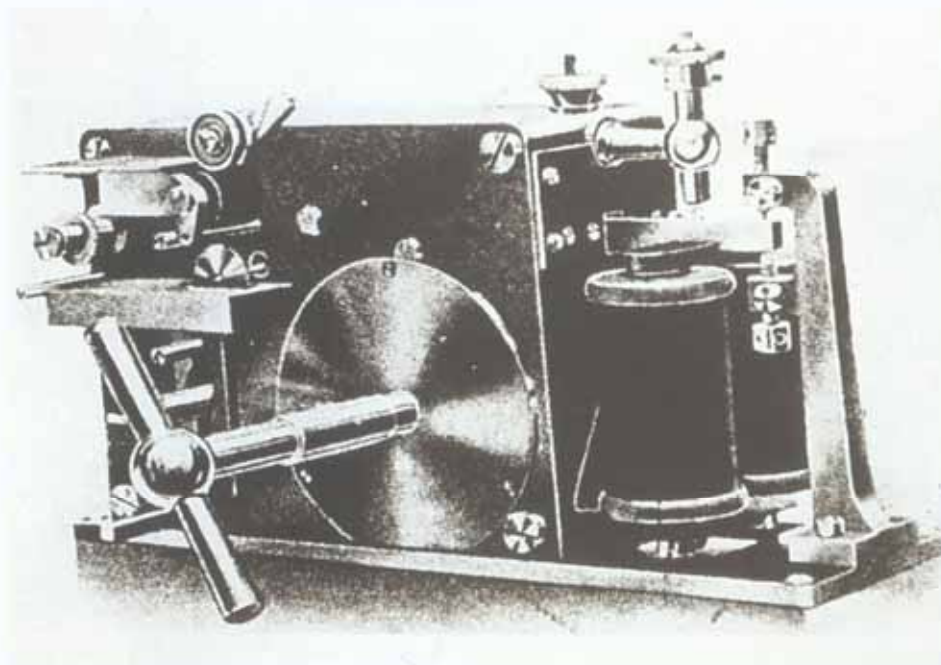
๑๕๐ - 150

ภ. ๐๐๔ พวญ ๒๔

๑๕๑ - 151

ภ. ๐๐๔ พวญ ๒๔

๑๕๔ - 154

ป. ๐๐๔ พวญ ๒๔

โทรเลข The Telegraph

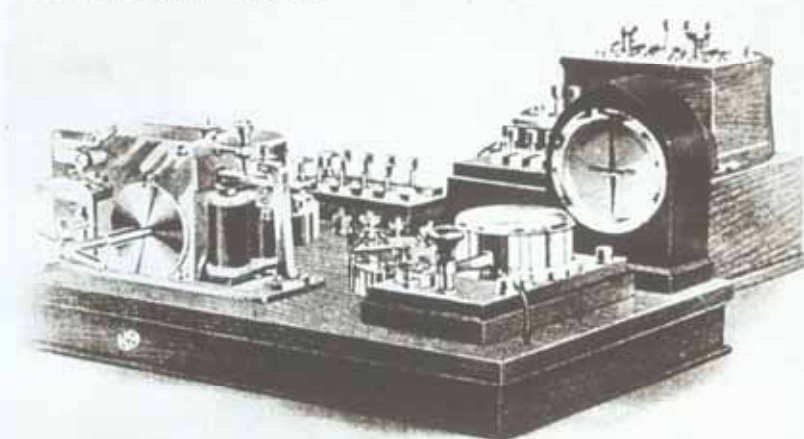
๑๕๔ - ๑๕๕

154 - 155

เครื่องส่งโทรเลข เดิมใช้ระบบกระแสไฟฟ้าเดียว (Simplex Morse System) ซึ่งทำงานได้ช้ามาก จึงเปลี่ยนมาใช้ระบบกระแสไฟสองทาง (Duplex System) สามารถส่งและรับโทรเลขได้คราวละ ๒ ฉบับ สัญญาณที่ใช้รับส่งโทรเลขใช้สัญญาณอักษรโรมัน หรือสัญญาณมอร์ส

The telegraph key. At first the Simplex Morse system was used, but this was slow so that it was changed to the Duplex system.

DUPLEX-CURRENT DUPLEX.

๑๕๕ - 155

ป. ๐๐๔ พวญ ๒๔

๑๕๖ - 156

ป. ๐๐๒ พวญ ๑๒/๑๐

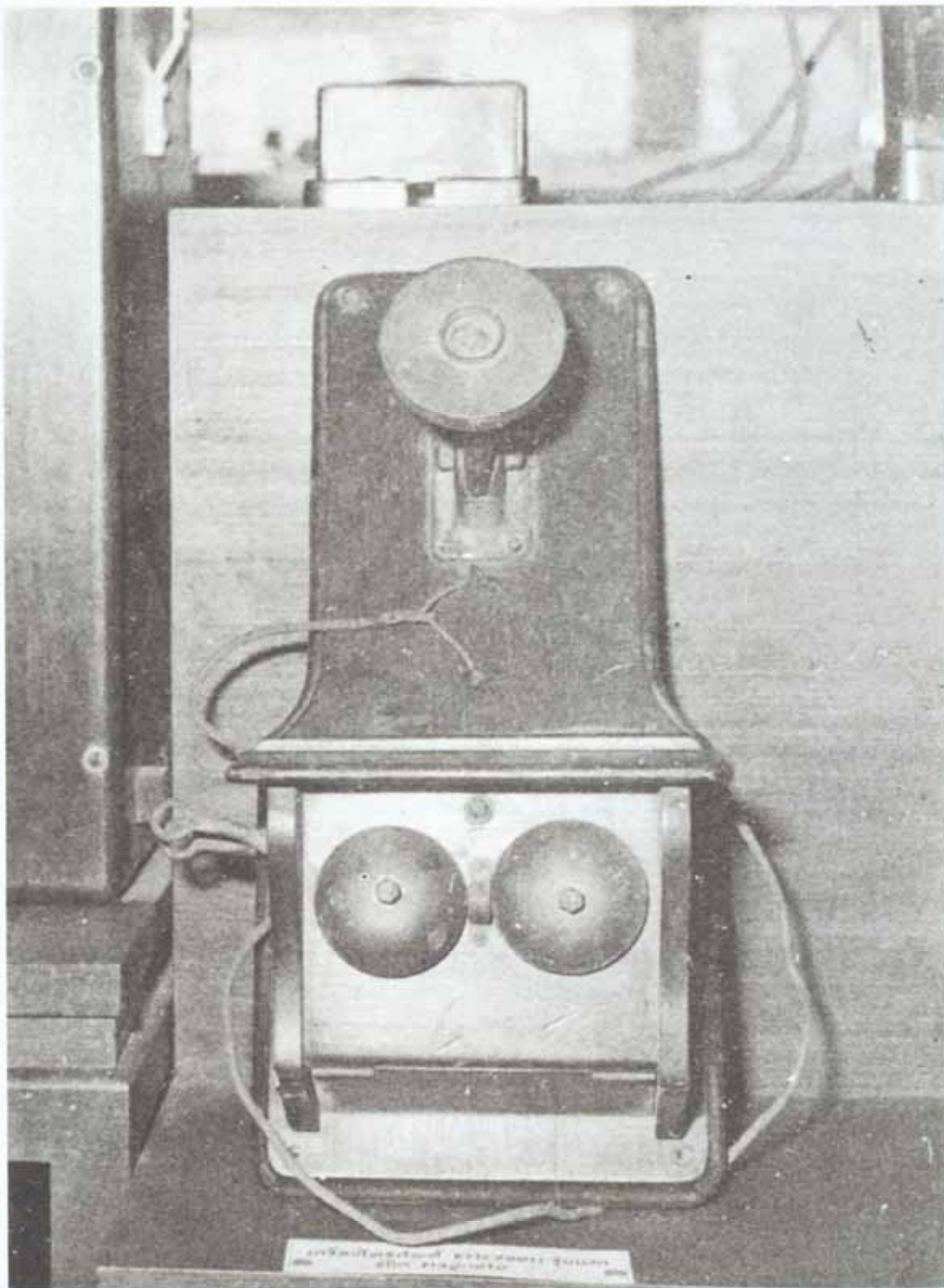
๑๕๖ - 156

ที่ทำการโทรเลขเมืองปราจีนบุรี

พ.ศ. ๒๔๓๔

Telegraph Office at Pra Chin Buri

๓ 1891.

๑๕๗ - 157

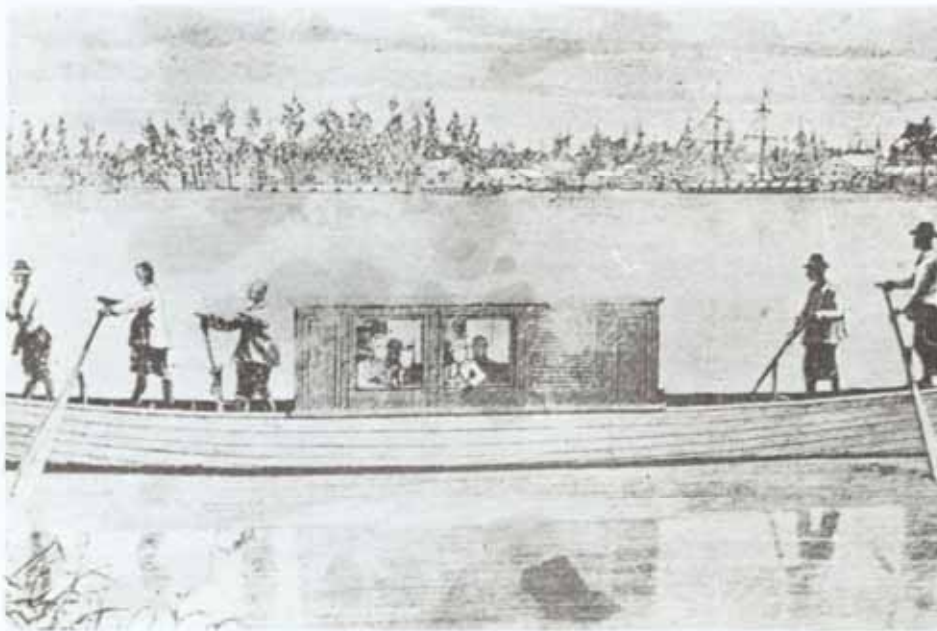
โทรศัพท์

The Telephone

๑๕๗ - 157

เครื่องโทรศัพท์ที่ใช้ระยะแรกนั้น เป็นเครื่องแบบแมกนีโตมีสายเดี่ยว และมีหน่วยไฟ
ขนาดย่อมติดอยู่กับเครื่อง เวลาเรียกต้องหมุนระฆังซึ่งติดอยู่กับเครื่อง สายโทรศัพท์พาด
ขนานไปกับสายไฟฟ้า ฉะนั้นในเวลาพูดจะมีเสียงรบกวน จึงไม่เป็นที่นิยม

An early telephone set.

๑๕๘ - 158

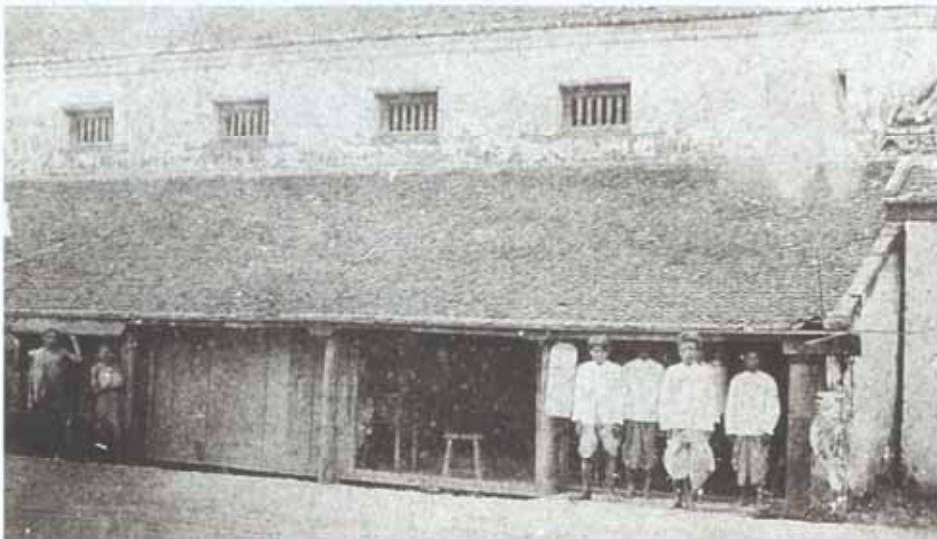
ภ. ๐๐๔ พวญ ๒/๖๕

การแพทย์ The Medical

๑๕๘ - 158

เรือโหลดศาลาของมิชชันนารี

The missionary's pharmaceutical supplies
boat.

๑๕๙ - 159

ภ. ๐๐๒ กษข (ข) ๖/๒๙

๑๕๙ - 159

ที่รักษาคนไข้ของพระเจ้าน้องยาเธอ
พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร ที่ถนนเจริญกรุง
Clinic of H.R.H. Prince Disarakumari

๑๖๐ - 160

ภ. ๐๐๒ กษข (ข) ๖/๓๐

๑๖๐ - 160

ที่รักษาคนไข้ของพระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหมื่นเทพวงศไวยการ
ที่ตำบลวัดสังเวชวิทยาราม
Clinic of H.R.H. Prince Devawongse
Varoprakarn

๑๖๑ - ๑๖๒

161 - 162

รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ส่งนายแพทย์ แอน อะคัมสัน (พระบáb
สรรพโรค) แพทย์ใหญ่ผู้ตรวจการพยาบาล
และนายแพทย์ ชัยย์ หะลิดเวช
(หลวงวิมลเนศประสิทธิ์วิทย์) ออกไปศึกษาวิธี
ฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์พาหนะที่
ฟิลิปปินส์ ครั้นนี้ท่านได้นำเอาวิธีการผลิต
“พันธุ์พูปอกใช้ห่อพิษ” กลับมาทดลอง
ในประเทศไทยด้วย

The two Siamese physicians who were
sent to the Philippines, to learn how to
inject vaccine to immunize cattle and
buffalo against cattle plague.

๑๖๑ - 161

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕/๑

๑๖๒ - 162

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕/๑

๑๖๓ - 163

ราษฎรมารับการปลูกฝีใช้ห่อพิษ
ที่จังหวัดร้อยเอ็ด

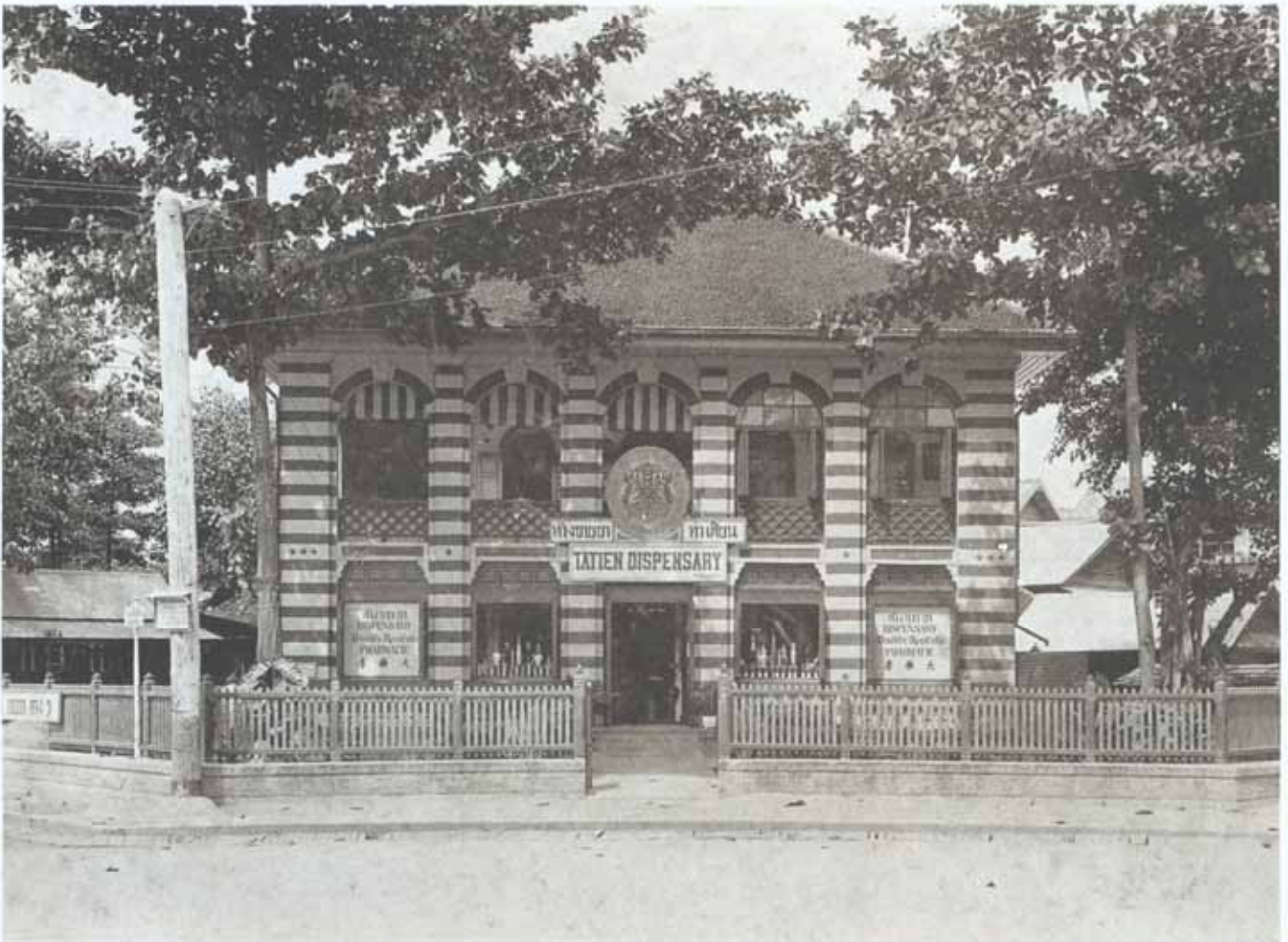
Smallpox vaccination at
Roi Et province.

๑๖๓ - 163

ภ. ๐๐๓ หน้า ๕๖/๔

ห้างขายยาท่าเตียน
Tha-Tien drugstore

๑๖๕ - 164

ณ. ๐๐๒ พวญ. ๖/๒๑

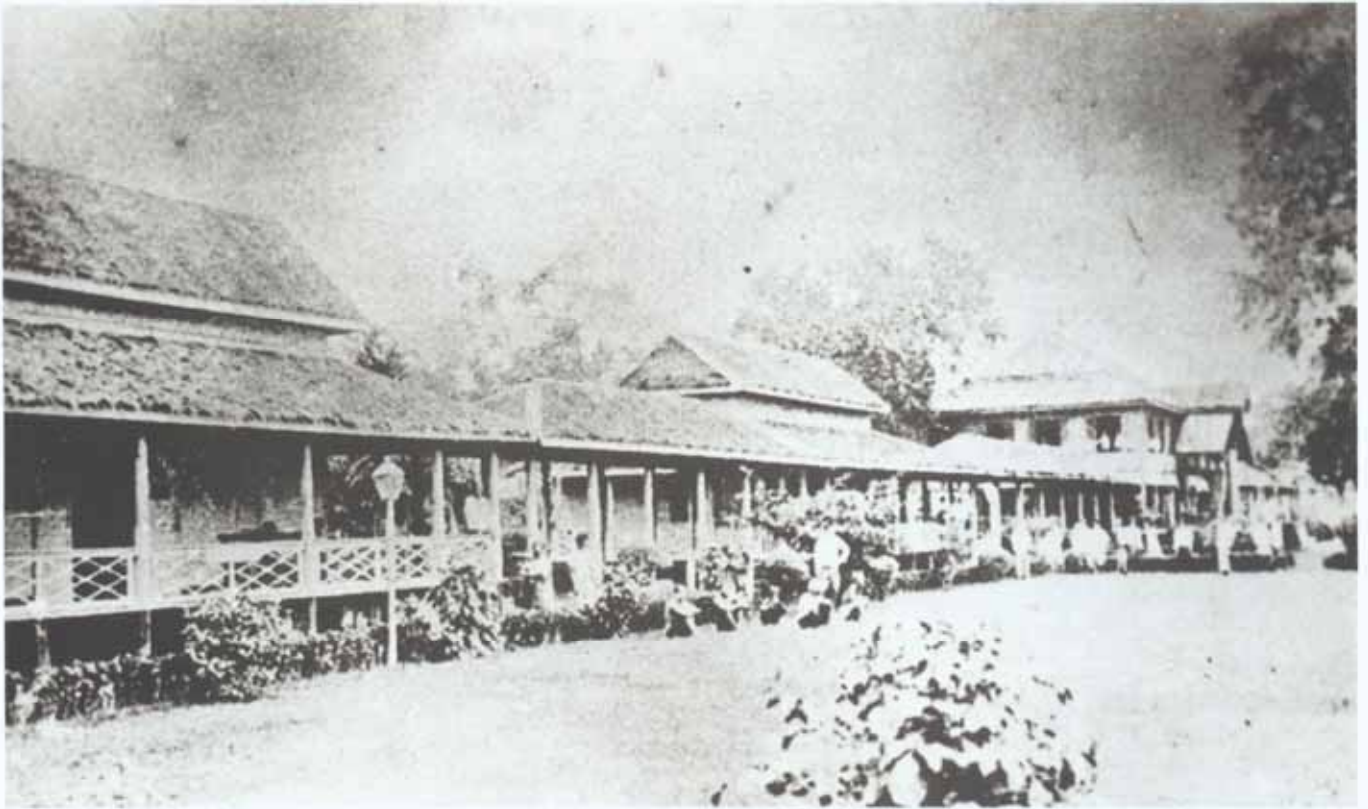

๑๖๕ - 165

ณ. ๐๐๒ พวญ. ๖/๒๒

ห้างขายยาสี่กั๊กพระยาศรี
Sikak Phrayasri drugstore.

โรงพยาบาลศิริราชและโรงเรียนแพทย์
The Siriraj Hospital and The Medical School

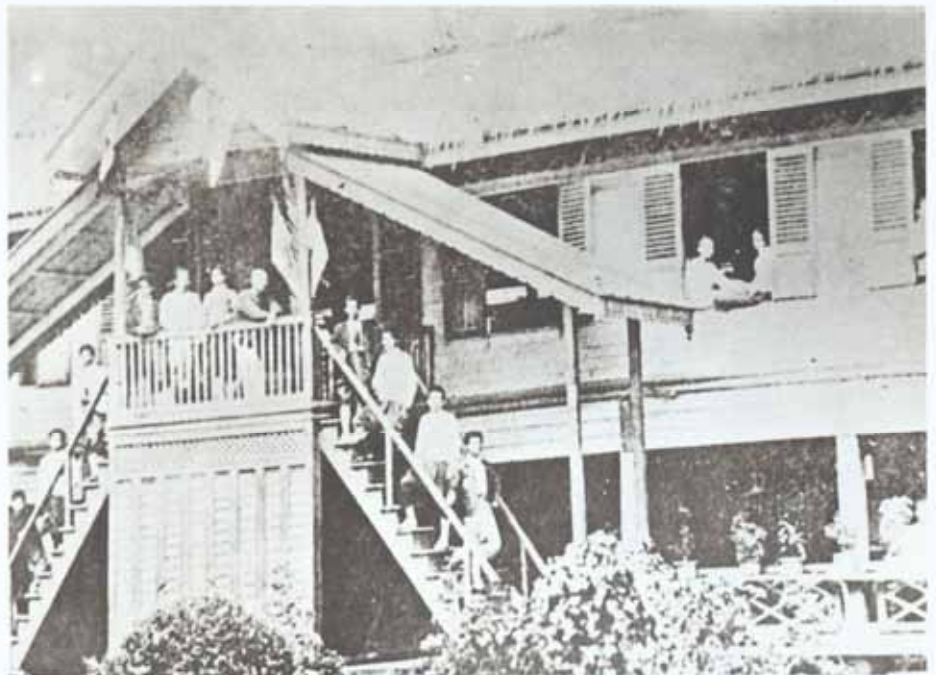
๑๖๖ - 166

ภ. ๑๑๒ วัตถุ ๓๖/๒๑

๑๖๖ - 166

โรงพยาบาลศิริราชในสมัยแรกตั้ง เป็นเรือน
ใช้ไม้ที่รื้อมาจากอาคารที่ปลูกล้อมพระนครใน
งานถวายพระเพลิงสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ สร้างขึ้นเมื่อแรกเริ่ม
๑๕ หลัง (ภาพจากอนุสรณ์ ๔๔ ปี ศิริราช)

View of the Siriraj Hospital in
the early days.

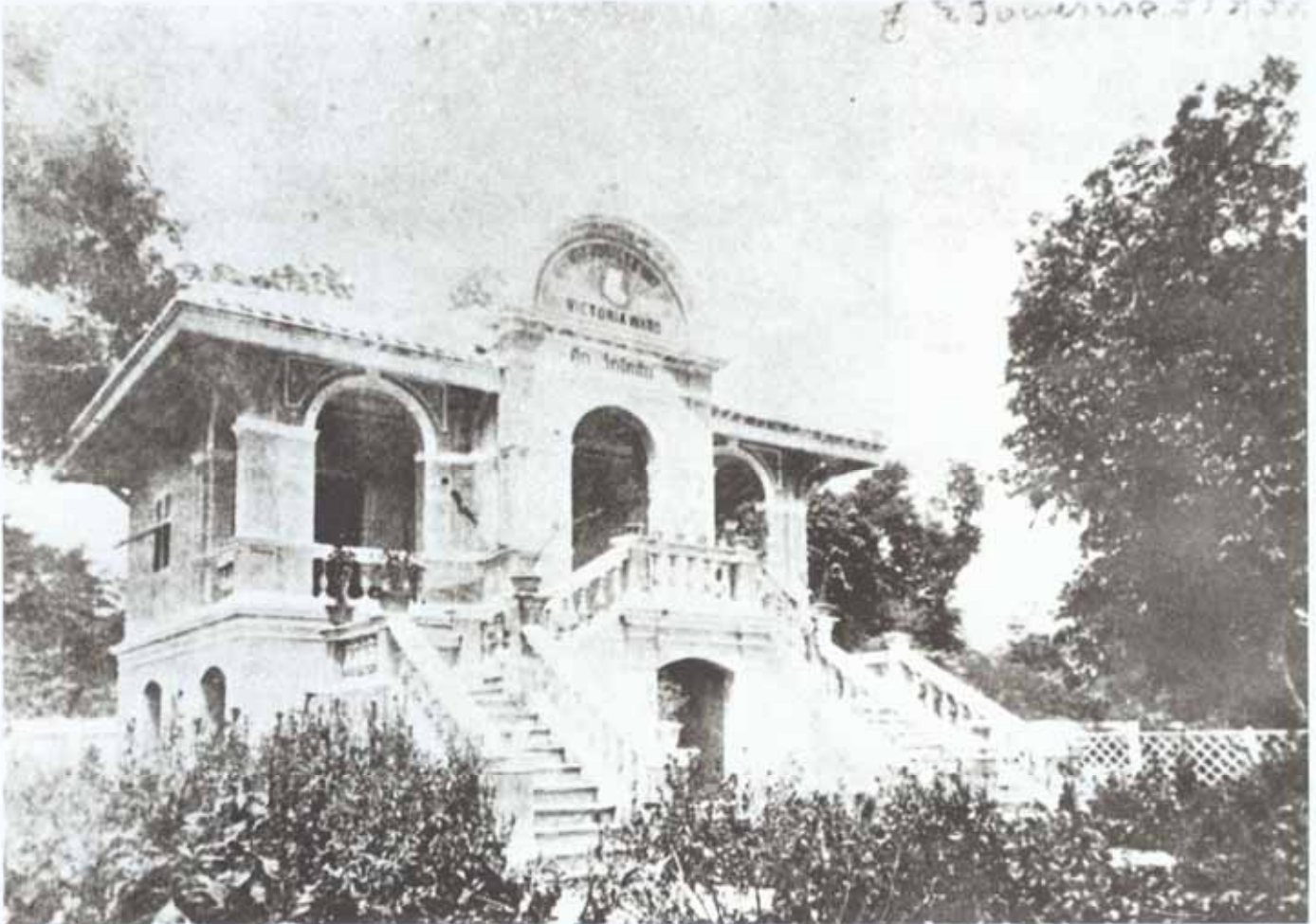

๑๖๗ - 167

ภ. ๑๑๒ วัตถุ ๕/๑๑

๑๖๗ - 167

ห้องเรียนนักเรียนแพทย์สมัยแรก
ภาพจากอนุสรณ์ ๔๔ ปี ศิริราช
The classroom of the first medical school

๑๖๘ - 168

ภ. ๐๐๒ พวญ ๕๒/๕๐

๑๖๙ - 169

ภ. ๐๐๒ พวญ ๕๒/๕๑

๑๖๘ - 168

ตึกวิคตอเรีย ที่พักรักษาคนไข้พิเศษ และห้องนอนของนักเรียนแพทย์ ปูลงสร้างขึ้น โดยเงินที่ชาวอังกฤษเยี่ยงไรมามอบให้ เพื่อเป็นที่ระลึกในการที่สมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย พระราชินีแห่งประเทศอังกฤษเสด็จครองราชสมบัติได้ ๕๐ ปี รวมกับเงินทุนของโรงพยาบาล จัดสร้างเป็นตึก "วิคตอเรีย" ขึ้น (ภาพจาก อนุสรณ์ ๔๔ ปี ศิริราช)

Victoria Ward: The English in Siam donated some money on the occasion of Queen Victoria's 50 years enthronement to build a dormitory for nursing students and a building for special patient-care.

๑๖๙ - 169

ตึกเสาวภาค เติมพระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาผทานารีรัตน์ ได้ประทานเงินช่วยโรงพยาบาลศิริราช จำนวน ๒,๕๐๐ บาท ต่อมาเมื่อสิ้นพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานเงินเพิ่มเติมเพื่อสร้างตึกนี้เป็นอนุสรณ์และพระราชทานนามว่า ตึกเสาวภาค ใช้เป็นตึกคนไข้พิเศษและเป็นที่อยู่ของนักเรียนพยาบาล (ภาพจาก อนุสรณ์ ๔๔ ปี ศิริราช)

The Saowaphak Ward: built as a memorial to one of King Chulalongkorn's consorts, Saowaphaknarat.

Used as a building for special patient-care and a dorm for nursing students.

๑๗๐ - 170

การสอนวิชาเภสัชวิทยา ในโรงเรียนแพทย์
The medical students were studying
pharmacology.

๑๗๐ - 170

ภ. ๐๐๒ พงษ์ ๕/๑๓

๑๗๑ - ๑๗๒

171 - 172

การเรียนผ่าตัดของนักเรียนแพทย์สมัย
แรก วิชากายวิภาคศาสตร์ ตามแผนปัจจุบัน
เริ่มตั้งแต่ตั้งโรงเรียนแพทย์ในปี พ.ศ. ๒๔๓๒
แต่การสอนในสมัยนั้นยังไม่มีทางชำแหละศพ
คงใช้แต่เพียงรูปถ่าย พ.ศ. ๒๔๓๔ ได้สอน
โดยใช้รูปปั้นจำลอง อาจารย์ผู้สอนคือ
พระอาจารย์วชิรยาคม จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๙ จึง
เรียนโดยการชำแหละจากศพสด เกาพจาก
อนุสรณ์ ๘๔ ปี ศิริราช

The first medical students studying
anatomy. Notice the model figure used
for instruction. The instructor was
Phra-Advidhyakom until 1896 that real
corpses were used for dissection.

๑๗๑ - 171

ภ. ๐๐๒ พงษ์ ๕/๑๓

๑๗๒ - 172

ภ. ๐๐๒ พงษ์ ๕/๑๓

โรงเรียนพยาบาล-ผดุงครรภ์
Nursing and Midwifery
School

๑๗๓ - 173

ภ.ช. กศ. ๒ เล่ม ๒

๑๗๓ - 173

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
พระราชทานกำเนิดโรงเรียนพยาบาล
และผดุงครรภ์ ทรงส่งเสริมการผดุงครรภ์
ด้วยการพระราชทานเงิน ๔ บาท
และแจกผ้าข้อมให้ผู้มาคลอดบุตรที่
โรงพยาบาลทุกคน
H.M. Queen Saowapha who was the
founder of the school for nurses.

ภ. ๐๐๑ ภษ. (๒) ๑๗๔

๑๗๔ - 174

นายแพทย์ เฮร. อัดมสัน (พระบาทสมเด็จพระโรค) ครูผู้สอนในโรงเรียนแพทย์
แผนกกรรมวิธีวิชาการสอนที่วัดด้วย โรคเกี่ยวกับมดลูก, โรคที่เกิดในเวลามีครรภ์
และวิธีรักษาพยาบาลเวลาคลอดบุตร

Dr. H. Adamson, a lecturer in school of nursing in the Midwifery School

การศาล

Courts

အလှူအတန်း

အလှူအတန်း

๑๗๕ - 175

ภ. ๐๐๑ พายุ ๑๗/๒๐

๑๗๕ - 175

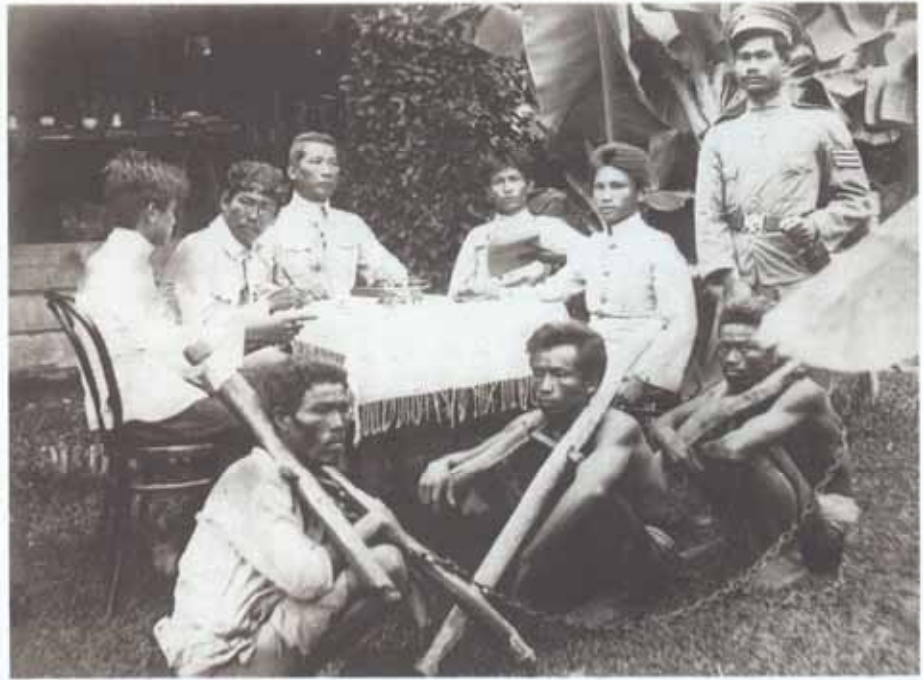
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉลองพระองค์ผู้บัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางกฎหมาย (Doctor of Law) ซึ่งทรงได้รับจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๐
H.M. King Chulalongkorn dressed as an English barrister.

๑๗๖ - 176

การไต่สวนผู้ร้าย ที่อำเภอพิมาย

มณฑลนครราชสีมา พ.ศ. ๒๔๔๔

Interrogation of criminals in Phimai District,
Nakorn Ratchasima in 1905

๑๗๖ - 176

ภ. ๐๐๒ หน้า ๒๗/๒

๑๗๗ - 177

การพิจารณาคดีที่ศาลมณฑลนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๔๔๔

Interrogation of criminals at Nakornchaisri
court in 1901

๑๗๗ - 177

ภ. ๐๐๓ หน้า ๗๗/๑

๑๗๘ - 178

ศาลพระราชมหาพิหารนาคซึ่งเจ้าเลย
อยู่ในบังคับต่างประเทศ มีเจ้าหน้าที่ของ
สถานกงสุลต่างประเทศรวมอยู่ใน
คณะผู้พิพากษาด้วย ในรัชกาลที่ ๕

Court scene in the reign of
King Chulalongkorn, showing an
additional foreign judge for the
case of a foreign subject

๑๗๘ - 178

ภ. ๐๐๑ หน้า ๕๔

๑๗๙ - 179

ภ. ๐๐๒ พวญ ๑๒/๗

๑๗๙ - 179
ศาลาประชาคมอ่างศิลา เมืองชลบุรี
พ.ศ. ๒๔๓๔
A Court at Ang-Sila in Chonbun, 1891.

๑๘๐ - 180

ภ. ๐๐๒ พวญ ๑๑/๕

๑๘๐ - 180
ที่ทำการศาลมณฑลพิษณุโลก
A court in Phitsanulok.

๑๘๑ - 181

ภ. ๐๐๒ พวญ ๔๕/๔

๑๘๑ - 181
บริเวณที่ว่าการศาลมณฑลปัตตานี
The compound of the court in Patani.

๑๘๙๒ - 1892

เนติบัณฑิตไทยรุ่นแรก ร.ศ. ๑๑๖
(พ.ศ. ๒๔๓๕) แยกหนึ่งจากซ้ายไปขวา
นายบุญ สุวรรณศรี (หลวงอรรถสารสิทธิ์กรรม,
นายลออ ไกรฤกษ์ (เจ้าพระยามหิธร),
นายไชยธรรมค์ หุ้มแพร, นายเทียม บุญภาค
เทียม ไกรสี, นายถึก (หลวงนิติคุณฤาณ)
แยกอื่นจากซ้ายไปขวา ขุนสุภาเทพ-นา
ภวมัย (พระยามหาวิจิตรนิพนธ์),
นายจันทน์ อดายกุล (พระยาเจริญ
ราชไมตรี), นายเสนอ งานประกาศ-สุรชัย,
วัชรวิทย์ (พระยาพิชารณานุปถมาศัย),
นายทองดี ธรรมศักดิ์ (พระยาธรรมสารเวทย์),
นายโป คณมนตรี (พระยาพิพากษา
สัตยาธิปัตย์)

The first class of Thai barristers in 1897.

๑๘๙๒ - 1892

ภ. ๐๐๑ พายุ ๕๔

๑๘๙๓ - 1893

ภ.๙๕ (ภ.) ๑๙๕๓๐ - ๑๙๕๕

๑๘๙๓ - 1893

เนติบัณฑิตไทย รุ่น ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๗)
ถ่ายภาพที่หน้ากระทรวงยุติธรรม
The barristers in 1905. Photograph taken
in front of the ministry of justice.

การศึกษา และการศาสนา

Education and Religion

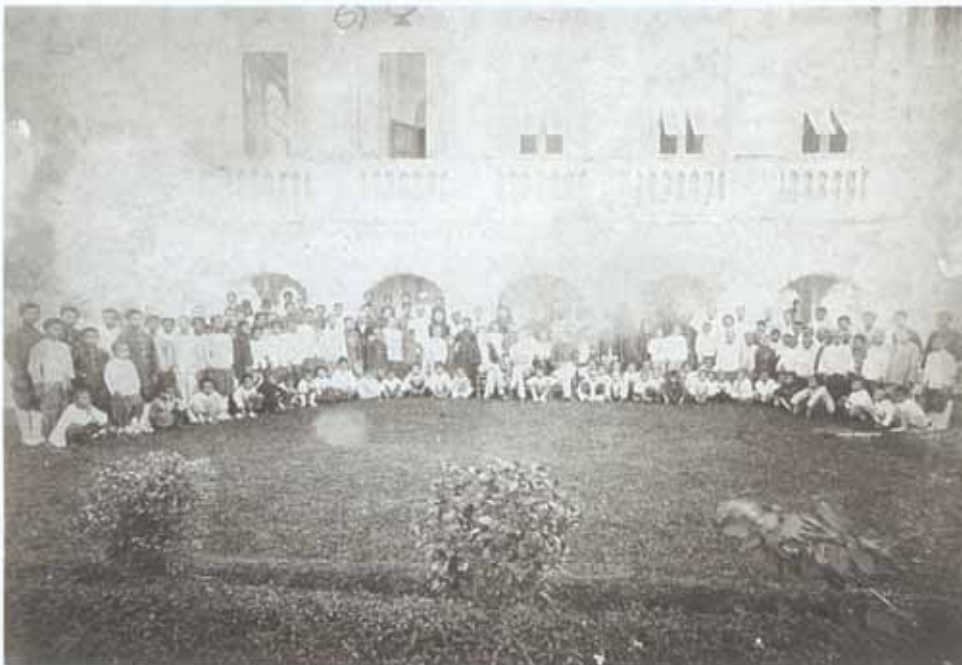
សិក្សាស្រាវជ្រាវ និង ធម្មនុញ្ញ

Education and Religion

๑๘๔ - 184

ป. ๐๐๑ วิทยุ ๕/๒๔

๑๘๕ - 185

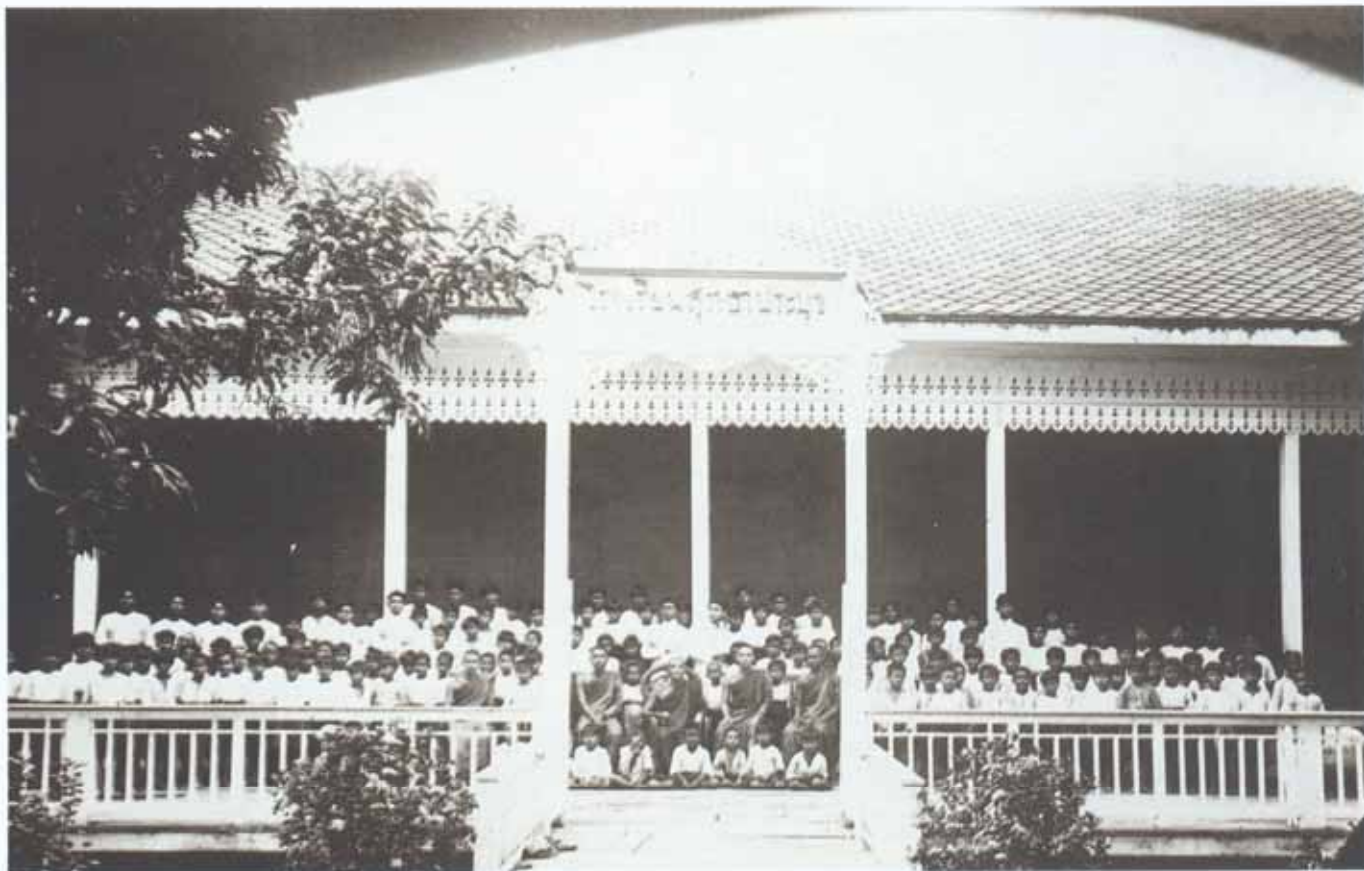
ป. ๐๐๒ วิทยุ ๕/๒๔

๑๘๔ - 184

พระยาวิจิตร และนักเรียนโรงเรียน
สวนนันทอุทยาน
Phraya Winit and students of Suan
Nantha-uthayan School.

๑๘๕ - 185

ครูและนักเรียนโรงเรียนสุนันทาลัย
(ปัจจุบันคือ โรงเรียนราชินี (เก่า))
Teachers and students of Sunanthalai
Schools.

๑๘๖ - 186

ภ. ๐๐๒ พงษ์ ๕/๒๐๙

๑๘๖ - 186

โรงเรียนวัดสุทธาประมุข
The school at Wat Suthapramuk.

๑๘๗ - 187

ครูและนักเรียนชั้นมูลปีที่ ๑
โรงเรียนสตรีวิทยา พ.ศ. ๒๔๕๒
Teachers and pupils of Sattri Vidhya
School in 1909.

๑๘๗ - 187

ภ. ๐๐๒ พงษ์ ๕/๒๐๙

๑๘๘ - 188

ภ.๑๑ (ร) ๔๒๖๘๗ - ๑๓๒๓

๑๘๙ - 189

ภ. ๐๐๒ พวณ-๒๘/๗

๑๙๐ - 190

ภ. ๐๐๒ พวณ ๒๖/๗

๑๘๘ - 188

ครูและนักเรียนโรงเรียนเสาวภา
เกาะสีชัง พ.ศ. ๒๔๓๕
The teacher and pupils of Saowapa
school, Sichang Island in 1892.

๑๘๙ - 189

ครูและนักเรียนโรงเรียนมณฑลราชบุรี
Teachers and pupils at school Rajaburi.

๑๙๐ - 190

โรงเรียนเมืองจันทบุรี
School at Chanthaburi

๑๙๑๑ - 191

ภ. ๐๐๒ พวญ ๕/๓๐

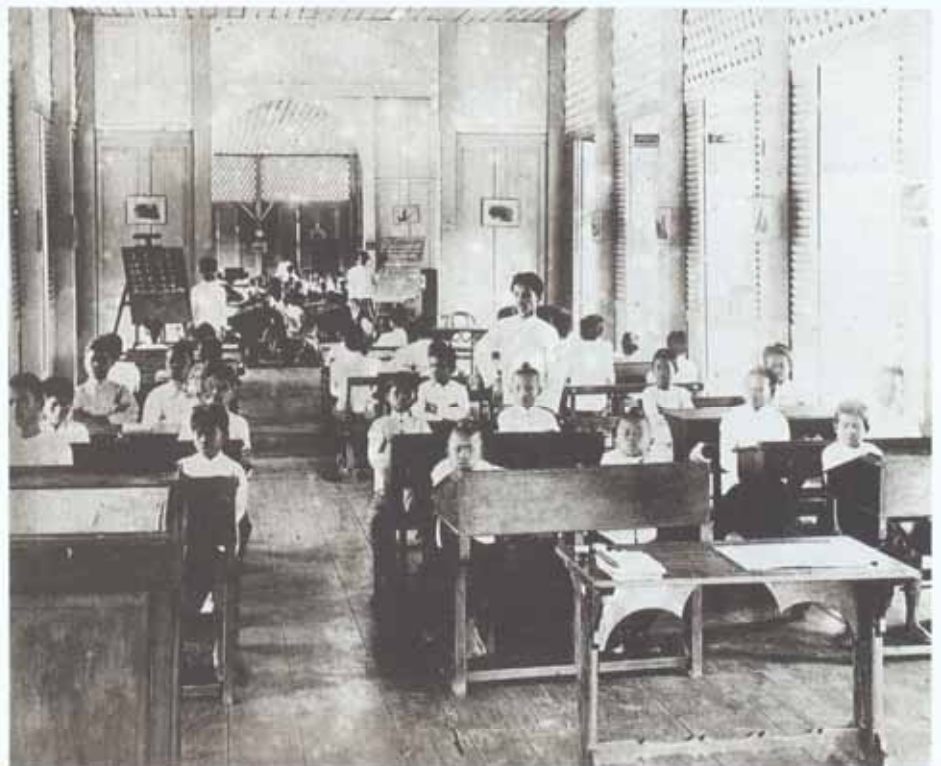
๑๙๑๑ - 191

โรงเรียนสวนนอก (ตั้งอยู่ทางด้านเหนือ
นอกกำแพงสวนดุสิต) สำหรับเป็นที่ศึกษา
ของหม่อมเจ้า

The Suan Nok school, located just
outside Dusit palace, for the instruction
of "Momchao" princes.

๑๙๑๒ - 192

ครูและนักเรียนภายในห้องเรียน
A classroom

๑๙๑๒ - 192

ภ. ๐๐๒ พวญ ๕/๓๑

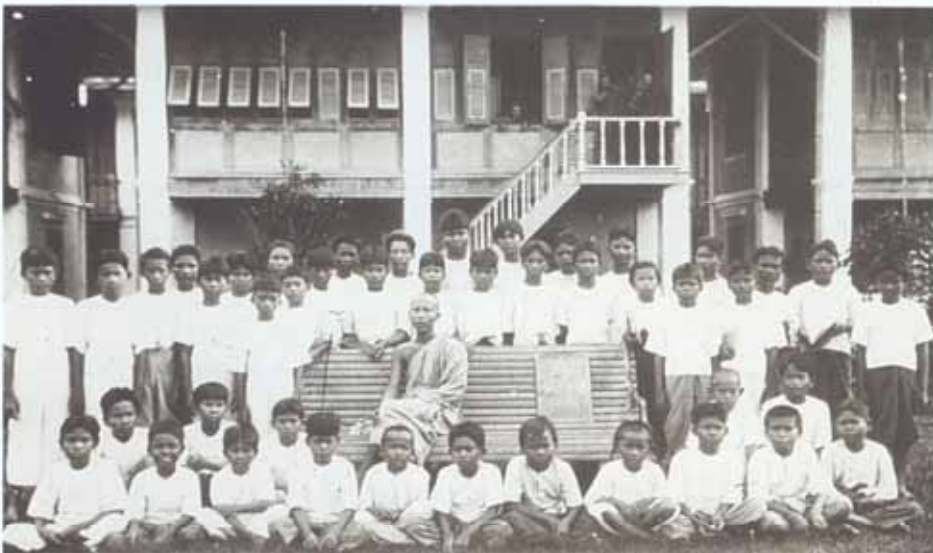
๑๙๑๓ - 193

ป. ๐๐๒ พงศ ๕/๒๒

๑๙๑๔ - 194

ป. ๐๐๒ พงศ ๕/๒๗

๑๙๑๕ - 195

ป. ๐๐๒ พงศ ๕/๓๔

๑๙๑๓

193

โรงเรียนมหาธาตุวิทยาลัย

ตั้งอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๐

เป็นโรงเรียนสอนพระปริยัติธรรม

สำหรับพระภิกษุและสามเณร

ต่อมาได้ปรับปรุงและขยายวิชาการ

ขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยทางพุทธศาสนา

ผ่านหมายนิกาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานนามว่า มหาจุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย เพื่อให้คู่กับ

มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย ของฝ่ายธรรมยุติ

The Mahathat Buddhist Academy

for Pali Study

Just as previous kings had supported Pali study, King Chulalongkorn established the Mahathat Buddhist Academy so that monks and novices could receive instruction and take examinations for Pali degrees.

๑๙๑๔ - 194

โรงเรียนสุโขทัย

ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๑

โดยพระวาศรีทศราชของสมเด็จพระนางเจ้า

สุโขทัยมหาราช เป็นสถานศึกษาในวัดพิชัย

ญาติการาม สำหรับพระภิกษุสามเณรทำการ

เล่าเรียนพระธรรมวินัย เพื่อเผยแพร่

พุทธศาสนาต่อไป

Sukhumalai School

Founded on 25 March 1898, by Princess Sukhummarasri, this monastery school offered instruction.

๑๙๑๕ - 195

นักเรียนมาเฟียเวทย์จักรพรรดิ

Students learning Pali.

๑๙๖ - 196

ภ สป ๑๑/๖๔

๑๙๗ - 197

ภธ ๐๐๑ พวญ ๓๑/๒๐

๑๙๖ - 196
โรงเรียนนายร้อยชั้นประถม
วังสราญรมย์ ปัจจุบันเป็นที่ทำการ
ของกรมแผนที่ทหาร
Military School at
Wang Saranromya, now was
the Department of Cartography

๑๙๗ - 197
นักเรียนแผนที่ มณฑลจันทบุรี ร.ศ. ๑๑๕
Cartography students at Chanthaburi
Circle in 1896.

๑๙๙๘ - 198

ภ. ๐๐๒ วิทยุ ๕/๑๔

๑๙๙๘ - 198

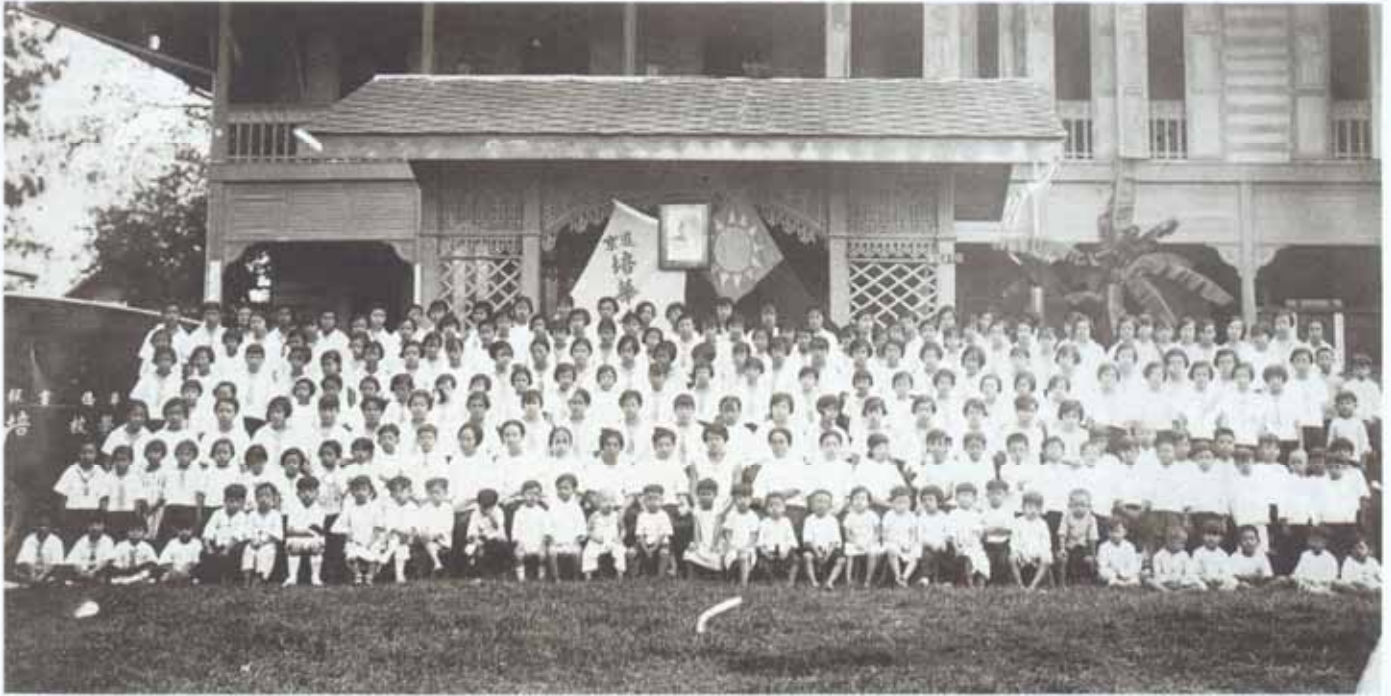
โรงเรียนราชวิทยาลัย

ตั้งเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๙

ที่บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตั้งขึ้นโดยมี
พระราชประสงค์ที่จะให้เป็นโรงเรียนทำนองบิลิคสกูล ของอังกฤษ
มีคณะกรรมการผู้จัดการโรงเรียน ๙ ท่าน อาทิเช่น สมเด็จพระเจ้า
น้อยยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานุพิตนภวรัชต์วงศ์ ทรงมีอาจารย์ใหญ่เป็นชาว
อังกฤษ ชื่อ นายเชลล์ คาร์เธอร์ โรงเรียนมีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ
ที่สอนทั้งภาษาไทยและอังกฤษ มีกอบรมนัสใจแก่นักเรียนตามวิธีใน
ประเทศตะวันตก ด้วยทรงต้องการให้นักเรียนในโรงเรียนนี้
ไปศึกษาต่อในยุโรป

Rajawiththayalai School

On 1 September 1896 King Chulalongkorn established a school
modelled aiming to be as English public school. The students studied
Thai and English in preparation for further studies abroad.

๑๙๑๙ - 199

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕/๓

๑๙๑๙ - 199

โรงเรียนจีนฮัวเอียะ

โรงเรียนแห่งนี้ เป็นโรงเรียนจีนแห่งแรกตั้งขึ้น
พ.ศ. ๒๔๕๑ ในตรอกกัปตันบุช
ถนนเจริญกรุง โดยกลุ่มสมาคมตั้งเมืองหวย
เพื่อสอนเด็กนักเรียนชาวจีนที่อยู่ในพระนคร

Huaia School

The first Chinese-medium school in
Thailand, founded in 1908 by a Chinese
community association.

๒๐๐ - 200

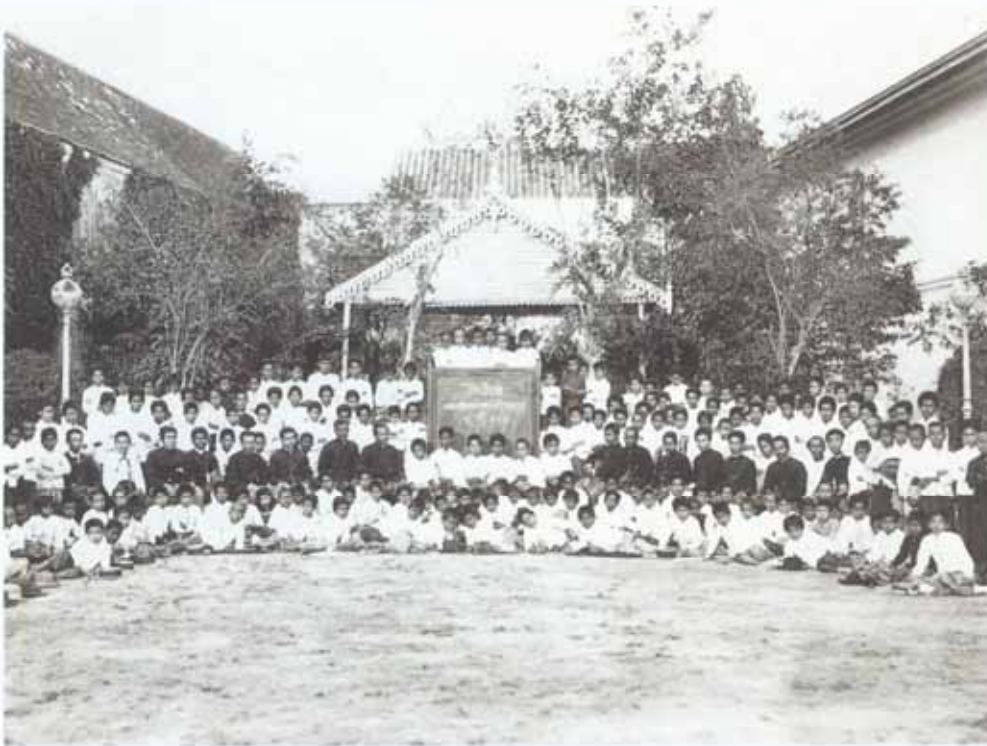
โรงเรียนมนุษยนาศวิทยา ภายหลังเปลี่ยนชื่อ
เป็น โรงเรียนบวรนิเวศ

Manutsayanak School at Wat Bovorniwet.

๒๐๐ - 200

ภ. ๐๐๒ หน้า ๕/๔

๒๐๑ - 201

ป. ๐๐๒ หน้า ๕ - ๓๑

๒๐๒ - 202

ป. ๐๐๒ หน้า ๕/๓๑

๒๐๑ - ๒๐๒

201 - 202

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

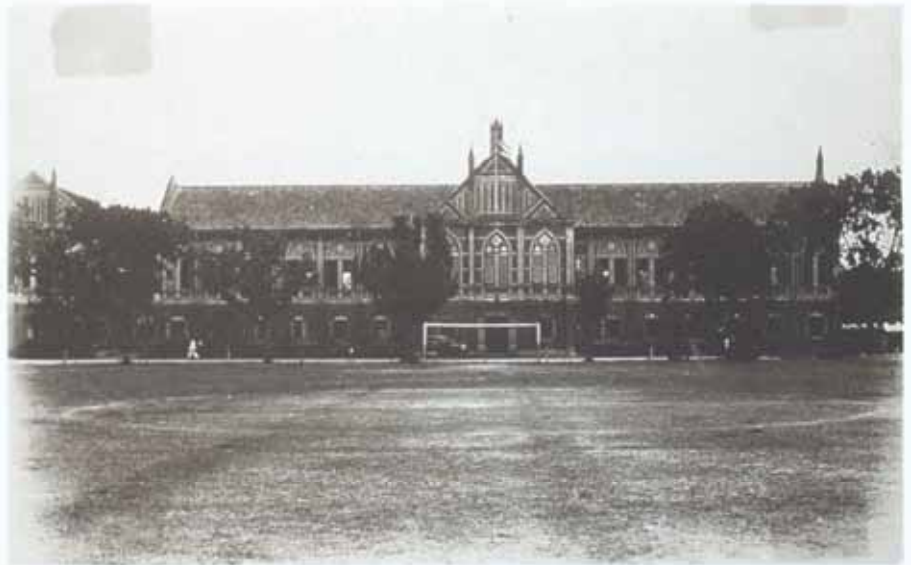
เดิมคือโรงเรียนพระตำหนัก
สวนกุหลาบ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดฯ ให้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕
ที่พระตำหนักสวนกุหลาบ
ภายในพระบรมมหาราชวัง
ด้านทิศตะวันออก
ครั้นต่อมาย้ายโรงเรียนออกไปตั้ง
ที่อื่น จึงเรียกแต่ว่าโรงเรียน
สวนกุหลาบ ภายหลังเป็นโรงเรียน
สวนกุหลาบวิทยาลัย ตั้งอยู่ตรงข้าม
วัดราชบูรณะ (วัดเลียบ)

Suan Kulap School

Phra Dhamnak Suan Kulap School
located in the Grand Palace
was founded in 1882. Later it
was moved to be at the
opposit of Wat Liab and named
"Suan Kulap School".

๒๐๓ - 203

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์
เดิมเป็นโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ
ต่อมาเปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกหัด
อาจารย์เทพศิรินทร์ ภายหลังย้ายไป
รวมกับโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์
สมเด็จพระยา แล้วจัดตั้งเป็น
โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์
Teacher training school.

๒๐๓ - 203

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๕/๑๐

๒๐๔ - 204

โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์บ้านสมเด็จพระยา
เดิมเป็นโรงเรียนราชวิทยาลัย ต่อมาเมื่อย้าย
โรงเรียนราชวิทยาลัยไปตั้งที่ศาลากลาง
จังหวัดนนทบุรี (หลังเดิม) จึงจัดตั้งเป็น
โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์บ้านสมเด็จพระยา
The Ban Somdet Chaophraya teacher
training school.

๒๐๔ - 204

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๕/๑

๒๐๕ - 205

โรงเรียนอัสสัมชัญ

ตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๒๐ เป็นโรงเรียนที่สอนทั้ง
ภาษาไทยและอังกฤษ
Assumption School
Founded in 1877 by Roman Catholic
missionaries, this school offered
instruction in Thai and English.

๒๐๕ - 205

ภ. ๐๐๒ วัตถุ ๕/๑๐

บุคคลสำคัญสมัยรัชกาลที่ ๕

Important Persons in The Reign of King Rama V

បុគ្គលិកសំខាន់ៗក្នុងរជ្ជកាលនី ៥

Important Persons in The Reign of King Rama V

๒๐๖ - 206

ณ. ๐๐๑ พวญ ๒๓/๕๔

๒๐๖ - 206

สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

(พ.ศ. ๒๔๐๕-๒๔๗๔)

H.M. Queen Sri Savarindira the Queen Grandmother

๒๐๘ - ๒๐๗

ภ. ๐๐๑ พวญ ๒๓/๑๒

๒๐๘ - ๒๐๗

พระนิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ

ปิยมหาราชปติวโรดา (พ.ศ. ๒๔๐๖ - ๒๔๗๓)

H.H. Princess Saisavali Bhirmaya (1863 - 1929)

๒๐๘ - 208

๒๐๘ - 208

สมเด็จพระยาธำรงราชานุภาพ (๒๔๐๕-๒๔๘๖)

H.R.H. Prince Damrong Rajanubhab (1862-1943)

๒๐๐๙ - 209

ภ. ๐๐๑ พวญ ๗/๒๖

๒๑๐ - 210

ภ. ๐๐๑ พวญ ๗/๒๔

๒๐๐๙ - 209

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา
นริศรานุวัดติวงศ์ (พ.ศ. ๒๔๐๖-๒๔๗๐)
H.R.H. Prince Narissaranuwattiwong
(1863-1947)

๒๑๐ - 210

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
เทวะวงศ์วโรปการ (พ.ศ. ๒๔๐๑-๒๔๖๖)
H.R.H. Prince Devawongse Varoprakarn
(1858-1923)

๒๑๑ - 211

ภ.ช. (ส) ๗๗๑๒๗-๒๓๕๐

๒๑๑ - 211

สมเด็จพระบรมราชชนก

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาดลอสู่โลก กรมหลวงสงขลานครินทร์

(พ.ศ. ๒๔๓๔-๒๔๗๒)

H.R.H. Prince Mahidol Aduldej Krom Luang Songkhla

Nagarindra (1891-1929)

๒๑๒ - 212

๒๑๓ - 213

ภ. ๑๑๑ พายุ ๒๗/๖๓

๒๑๒ - 212

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

(พ.ศ. ๒๔๔๗-๒๔๖๓)

H.R.H. Prince Rabi Budhanasakti,

Prince of Rajaburi (1874-1920)

๒๑๓ - 213

จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช (พ.ศ. ๒๔๔๗-๒๔๕๖)

H.R.H. Prince Chirapravati Voradej,

Prince of Nakorn Jaisri (1876-1913)

๒๑๔ - 214

ป. ๑๑๑ พงศ. ๑๓/๑

๒๑๔ - 214

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

(ช่วง บุนนาค) (๒๑๕๑-๒๔๒๕)

Somdetch Chao Phraya Barommaha Sri Suriyawongse

(Jung Bunnag) (1808-1882)

หมายเลข - 215

ภ. ๐๐๑ วิทย ๔๔/๔๐

หมายเลข - 215

จอมพล เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต)

(พ.ศ. ๒๔๗๔-๒๔๗๕)

Field Marshal Chao Phraya Surasakdi Montri

(Jern Saeng Chutol (1851-1931))

๒๑๖ - 216

กษัตริย์ (พ) ๑๙๖๖-๑๙๖๗

๒๑๖ - 216

เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) พ.ศ. ๒๔๐๕-๒๔๗๗
Chao Phraya Yommarat (Pan Sukhum) (1862-1938)

๒๑๗ - 217

ก. ๐๐๑ ทวณ ๔๔/๕๔

๒๑๗ - 217
เจ้าพระยาอภัยภูธรราชธานานุกิจ
Chao Phraya Abhaya Raja
(Gustave Rolin Jaequemyns)

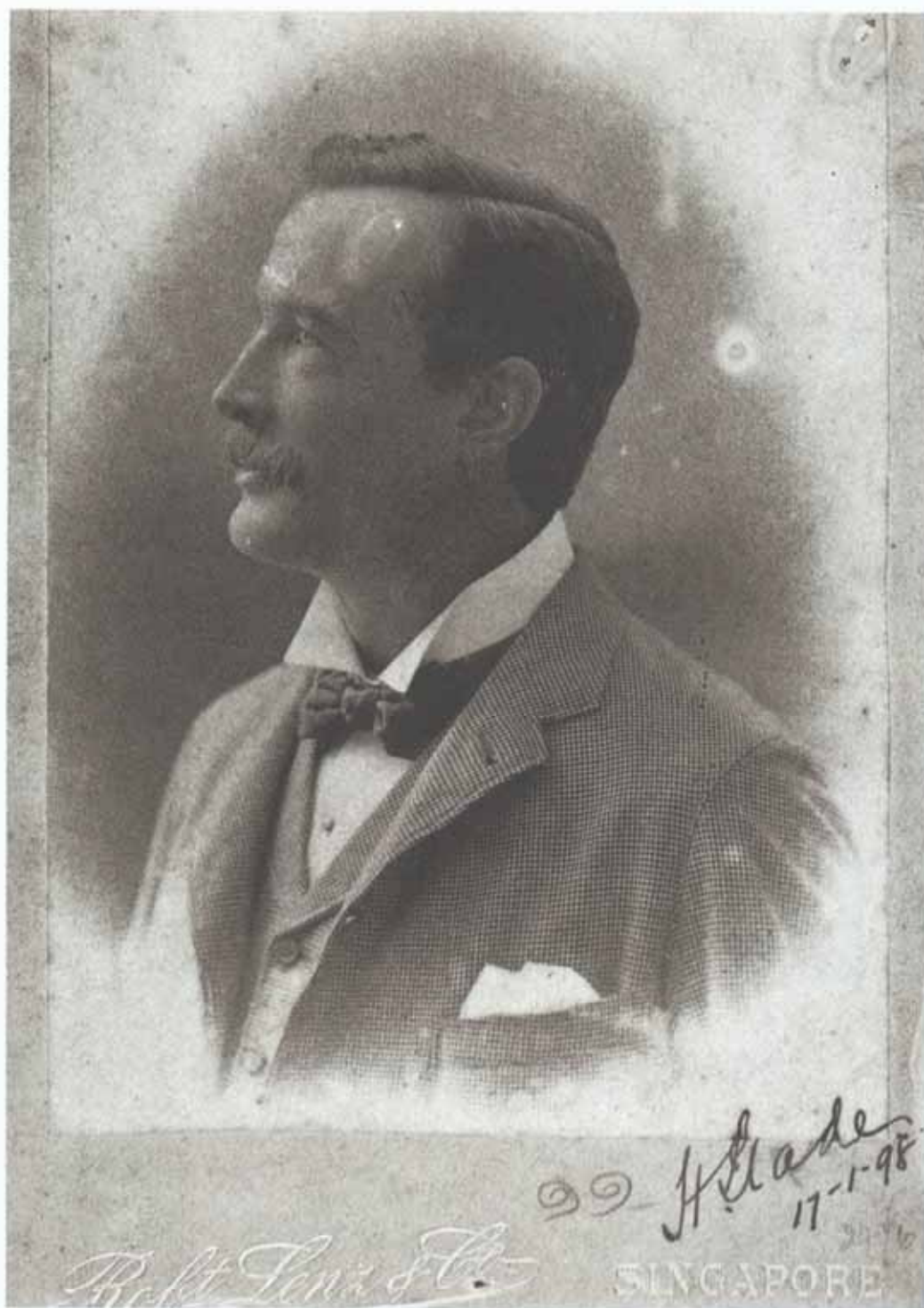
๒๑๖ - 218

ป. ๑๑๑ พายุ ๔๕/๔๖

๒๑๖ - 218

พลเรือโท พระยาชลยุทธโยธิน

Vice Admiral Phraya Jolayudhyodhin

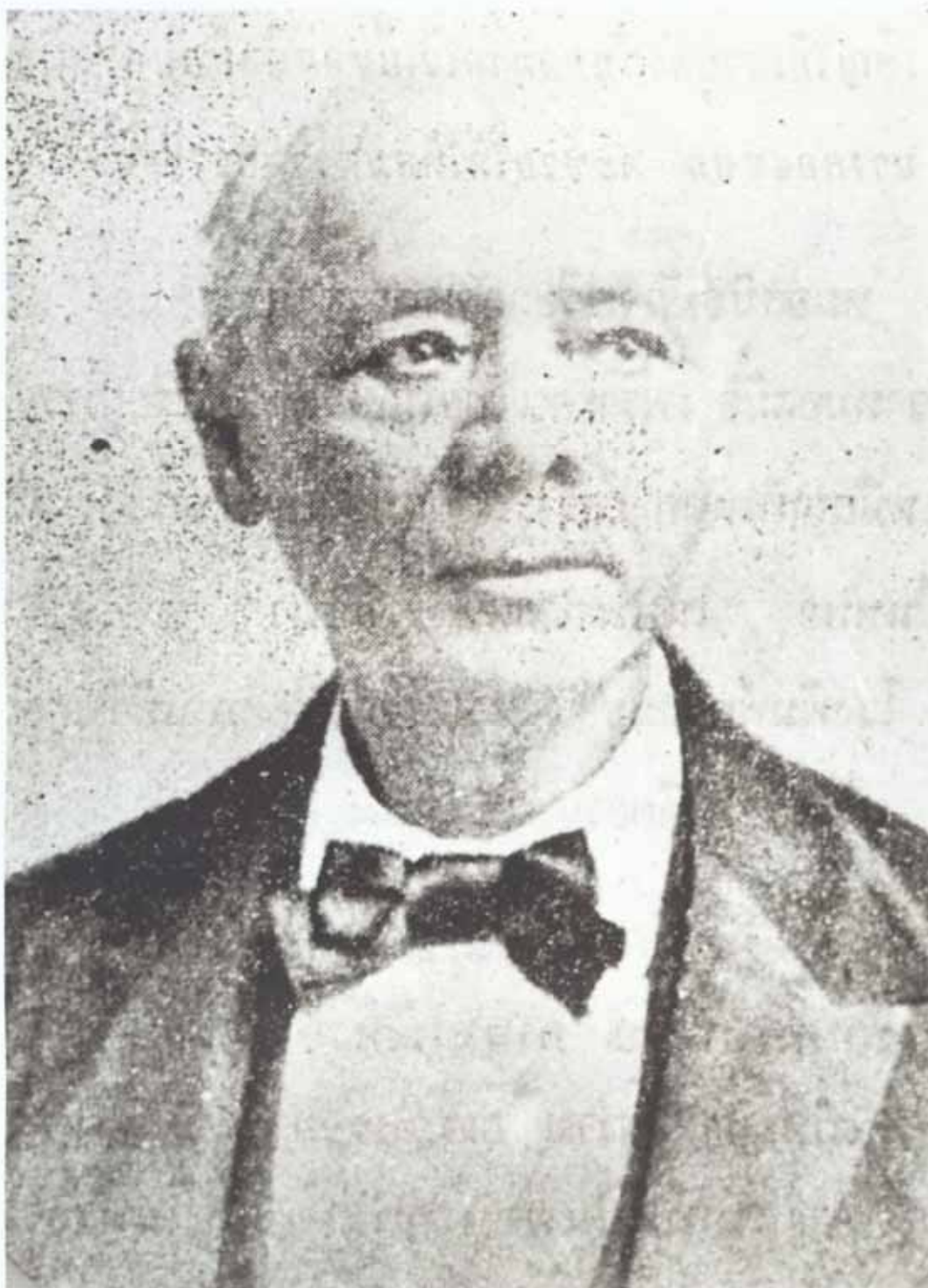
ใบจด - 219

ภ. ๐๐๑ พงศ ๕๖ 17-1-98

ใบจด - 219

117 เลข. เก็บ

H. Slade

๒๒๕๐ - ๒๒๐

ภ. ๐๐๑ พงศ ๗๓

๒๒๕๐ - ๒๒๐
สมชสมิธ
Samuel John Smith

สมุดภาพสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

Pictorial book of Social Life in the Reign of King Chulalongkorn

ISBN : 974-417-364-5

กรมศิลปากร โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จัดพิมพ์เผยแพร่

คณะที่ปรึกษา

อธิบดีกรมศิลปากร

รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายสวัสดิ์ ปิยะกาญจน์)

รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายจิติ บุกรรรมโกวิท)

รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายกนก บุญโพธิ์แก้ว)

คณะทำงาน

ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (นางกุลพันธุ์ธาดา จันทรีโพธิ์ศรี)

หัวหน้าหอจดหมายเหตุเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (นางอริญญา รอดกุล)

นางสุรีย์รัตน์ วงศ์เสงี่ยม

นายวิระ พิมพ์

นางจุฑาทิพย์ อังศุสิงห์

นายภูษงค์ จันทวิธ

นางสุภาพ กันธะกิจ

นางพูนสุข กอบแก้ว

นางสาวเสาวลักษณ์ กลิ่นหอมหวล

นางสาวศิริพร ภาณุรัตน์

นางสาวเต็มศิริ ภูจำปา

